પ્રકાશકઃ-
આગમોદ્ધારક ગ્રંથમાલાના કાર્યવાહક
શા. રમણલાલ જયચંદ
કપડવંજ (જિ. ખેડા)

....

દ્રવ્ય સહાયકઃ-
રૂા. ૮૦૦) આગમોદ્ધારક ચરણોપાસક મુનિવર્ય ગુણસાગરજી
મ૦ ના ઉપદેશથી દેવબાગ જૈન સંઘ-જામનગર
-(જ્ઞાનખાતામાંથી)

પ્રાપ્તિસ્થાનઃ-

શ્રી જૈનાનંદ પુસ્તકાલય, ગોપીપુરા સુરત
શ્રી જૈનાનંદ જ્ઞાનમંદિર, દેવબાગ-જામનગર

મુદ્રકઃ-
જેસંગલાલ એચ. લાલન
જામનગર

કિંચિદ્વક્તવ્ય.

આ 'સંસારિજીવ સંબંધી(ચરિત્ર) બાલાવબોધ' નામનો સુંદર ગ્રંથ વિવેકિ સજ્જનોના કરકમલમાં અર્પણ કરવામાં આવે છે

આ ગ્રંથના રચયિતા પૂ૦ મહોપાધ્યાયશ્રી શાંતિસાગરજી ગણિવરના શિષ્યરત્ન પંડિતશ્રી અમૃતસાગરજી ગણિવર છે. પૂ૦ મહોપાધ્યાય શ્રીમદ્ ધર્મસાગરજી ગણિવર વિરચિત 'સર્વજ્ઞશતક' નામનો જે પ્રૌઢ ગ્રંથ છે તેનો બાલાવબોધ તથા કિરણાવલીપરીક્ષા નામનો સંસ્કૃતગ્રંથ પણ એઓશ્રીએ કરેલ છે આ ઉપરથી તેઓશ્રીની વિદ્વત્તા પ્રતીત થાય છે.

પૂ૦ શ્રી સિદ્ધર્ષિ ગણિ વરેણ્ય વિરચિત 'ઉપમિતિ ભવ પ્રપંચા કથા' નામના પ્રૌઢ ગ્રંથમાં સંસ્કૃત ભાષામાં સંસારિજીવનું જે વિસ્તૃત ચરિત્ર છે, તેનોજ આ ગ્રંથમાં સંક્ષેપથી ગુજરગિરામાં અનુવાદ છે.

આ ગ્રંથ સંક્ષેપ રૂચિવાલા બાલજીવોને બહુ ઉપયોગી છે. આ વાત લક્ષ્યમાં રાખીને પ્રગટ કરવામાં આવે છે.

આ ગ્રંથમાં ગ્રંથકર્ત્તાની જે પોતાની ભાષા છે, તેજ ભાષા કાયમ રાખવામાં આવી છે.

આ ગ્રંથનું સંશોધન ખૂબ સાવધાનીથી કરવામાં આવ્યું છે. છતાં કોઈ ભૂલ જણાય તો તે વિદ્વાનોએ સુધારી વાંચવું એજ અભ્યર્થના.

લિ. સંશોધક–

નિવેદન

પરમ પૂજ્ય [illegible]

માણિક્યસાગર [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

શ્રીસૂરીશ્વરજીની શુભકૃપાથી આ '[illegible]

બાલાવબોધ' નામનું પુસ્તક આગમોદ્ધારક

ગ્રન્થમાલાના ૩૧ મા રત્ન તરીકે પ્રગટ કરતા

અમોને બહુ હર્ષ થાય છે

આ ગ્રંથના પ્રકાશનમાં પૂ૦ શાસનકંટકોદ્ધારક
ઉપાધ્યાય શ્રીહંસસાગરજી ગણિવર મહારાજના
શિષ્યરત્ન જ્યોતિર્વિદ ગણિવર્ય નરેન્દ્રસાગરજી
મહારાજે આ ગ્રંથની સ્વહસ્તલિખિત આઠ
પુસ્તિકાઓ આપવાની ઉદારતા બતાવી છે તે
બદલ તેઓશ્રીનો તથા આ પુસ્તકનું સંશોધન

પ૦પૂ૦ ગચ્છાધિપતિ આ૦શ્રી માણિક્યસાગરસૂરીશ્વરજી મ૦
ની પવિત્ર દૃષ્ટિ નીચે શતાવધાની લાભસાગરજી ગણિએ
કરેલછે તે બદલ તેઓશ્રીનો તેમજ જેઓએ દ્રવ્ય આદિની
સહાય કરી છે તે બધા મહાનુભાવોનો ઉપકાર માનીએ છીએ.

नमोत्थु णं समणस्स भगवओ महावीरस्स।

। आगमोद्धारक-आचार्य-श्री आनन्दसागरसूरीश्वरेभ्यो नम ।

મહામહોપાધ્યાય-શ્રીશાંતિસાગરગણિ શિષ્ય

શ્રીઅમૃતસાગરગણિરચિત

ઉપમિતિભવપ્રપંચ-કથાંતર્ગત

❋ સંસારિજીવ-ચરિત્ર-બાલાવબોધ ❋

वाग्देवीं प्रणिपत्य ध्यात्वा जैनं मतं समृद्धिकरम्!
निजगुरुचरणसरोजं हृदये विनिधाय भावेन ॥ १ ॥
उपमितभवप्रपंचा—मध्यस्थितजन्मिजीवसम्बन्धः ।
प्राकृत्या भारत्या विव्रियते सरलबोधाय ॥ २ ॥ तथाहि-

મનુષ્યગતિ નામિ નગરી તીર્થંકરચક્રવર્તિપ્રમુખનું ઉત્પત્તિસ્થાનક સકલધર્મનું સાધન ચતુર્વિધસંઘનઈ હર્ષકારક એહવી છઈ. તિહાં અતુલપરાક્રમી ઈંદ્રાદિક પણિ અજેય કર્મપરિણામનામઈ રાજા મહાનિર્દય સર્વસંસારીજીવનઈ નરકાદિરૂપઈં નચાવઈ છઈ. તેહનઈ સ્ત્રી કાલપરિણતિ નામઈ છઈ. તે સ્ત્રી રાજાથીએ ઘણું નાટકપ્રિય છઈ. જે માટઈ જીવનઈ બાલ-યુવાન-વૃદ્ધ-મૃતકાદિક વિશેષવેષ લેવરાવી સંતુષ્ટ થાઈ છઈ.

તિવારઇ એકદા રાણીઇં કાલપરિણતિરાણીઇં કર્મપરિણામ-
રાજાનઇં વીનવ્યું જે—સ્વામી તાહરઇં પ્રસાદઇં સર્વ મનોવાંછિત છઇ
પણિ એક પુત્ર થાઇ તો ભલું. તે સાંભળી રાજાઇં કહિઉં જે માહ
ચિત્તમાંહિ પણિ એક વાત છઇ અનઇં જે તાહરઇ ચિતઇ આવ
છઇ તો હિવઇ બિહુંનું મનોવાંછિત થાસઇં. તે સાંભલી કાલપરિણ
રાણી આણંદ ધરી શકુનિ ગાંઠિ બાંધી. રાજાસ્યું સુખ વિલસ
છઇં.

એકદા રાણીઇં રાત્રઇ સુપન દીઠું જે સર્વાંગસુંદર પુરુ
મુખઇ પ્રવેશ કરી ઉદરઇ નીસર્યો. એતલઇં કુબેકઇં મિત્રઇં લીધો તે
સ્વપ્ન રાજાનઇં સંભલાવ્યું. તિવારઇ રાજા કહિઉં જે—હે પ્રિ
તાહરઇ પુત્ર થાસઇ પણિ કુબેક ધર્માચાર્યનઇ વચનઇં પ્રતિબો
પામી સ્વાર્થ સાધસઇ તે સાંભલી કાલપરિણતિ બોલી જે ભલુ
પુત્ર થાઉ. પછઇ તે મનમાનઇ તે કરો.

હિવઇ તે રાણીનઇં ગર્ભ થયો. અનુક્રમઇ ધર્મકાર્ય કરિવાન
દોહલા ઉપના. તે રાજાઇં પૂર્ણ કર્યા. સંપૂર્ણ કાલ થઇ હુંત
શુભ મુહૂર્તઇ પુત્રજન્મ હુઉ. રાજાઇ મહામહોત્સવ કર્યો. શુભવેલા
રાજાઇં પુત્રનું નામ **ભવ્યપુરૂષ** એહવું દીધું. માતાઇં **સુમ**
એહવું નામ બીજું દીધું.

હિવઇ મનુષ્ય ગતિનગરીઇં બિ સ્ત્રીઉ. **અગૃહીતસંકેત**
અનઇ **પ્રજ્ઞાવિશાલા** નામઇ વસઇ છઇ. બિહુંનઇ સખીપણું છઇ
તે મધ્યે **અગૃહીતસંકેતાઇં** પૂછ્યું—હે સખિ! આપણી નગરીન
રાજા નિર્બીજ કહિવાતો અનઇ રાણી પણિ વંધ્યા કહિવાત

અનઈ તેહોનઇ પુત્ર થયો એ મોટું આશ્ચર્ય. તે સાંભલી **પ્રજ્ઞાવિશાલા** બોલી જે-તું તો નામઈ અનુસારઈજ અબુઝ દીસઈ છઈ. જે માટઈ આખું વિશ્વ એ રાજા એ રાણીનું સંતાન-રૂપ છઈ અનઈ નિર્બીજ વંધ્યાપ્રવાદનો (તો) એ રાજાના જે **અવિવેકાદિ** પ્રધાન છઇ તેઉણઈ રાજારાણીનઈ દૃષ્ટિદોષ ન લાગઇ વાસ્તી કર્યો છઇ. અનઈ હિવઇ પુત્રજન્મનો મહોત્સવ કરી નિર્બીજ અનઈ વંધ્યાપ્રવાદ ટાલ્યા. તે રાણીના કહિણવાસ્તી પ્રધાનનઇ દૂહવીનઇ ટાલ્યો. તિવારઇ અગૃહીતસંકેતાઈ કહિઉં જે હે સખિ! તું એ વાત કિમ જાણઇ છઇ તિવારઈ પ્રજ્ઞાવિશાલા કહિઉ જે-

હે સખિ! એણીજ નગરીઇ એક પ્રધાનપુરૂપ સકલજીવનઇ હિતકારી **સદાગમ** નામઇ વસઇ છઈ. તેસ્યું માહરઇ પ્રીતિ છઈ, તે રાજારાણીની એકાંતવાર્ત્તા પણિ જાણઈ. તેથી મઇ જાણ્યું. અનઇ તે ભવ્યપુરૂપનઇ હિતકારી ગુણવંત થાતો જાણી મુઝ પાસિજ તેડાવી પરિચય કરાવી સદાગમઇ સ્નેહ ધરી ભણવા રાખ્યો છઈ, તે સદાગમસ્યુ રાજાઇ તથા અવિવેકાદિક પ્રધાનઈ કામક્રોધાદિક ચોરટેઇ કુણઈ ન ચાલઈ ઈત્યાદિક વાર્ત્તા સાંભલી અગૃહીતસંકેતા બોલી જે-

હે સખિ! તે સદાગમનું મુઝનઈ દર્શન કરાવિ. તે સાંભલી પ્રજ્ઞાવિશાલા અનઇ અગૃહીતસંકેતા **મહાવિદેહરૂપ** ચહુટઈ ઘણું સદાગમનો નિવાસ છઈ તે વાસ્તી તિહાં બિહુ સખી આવી જૂઈ તો સદાગમ અનેક જીવ જે પોતાના રાગી-વચનના માનનારા તેહ-નઈ પ્રતિબોધી કર્મપરિણામ રાજાની વિડંબનાથી મૂકાવી અનંત-સુખનું સ્થાનક જે **મુક્તિનગરી** તિહાં પહુચાડઇ છઈ. અનઇજે

પછઇ એકદા સમયઇ કાલપરિણતિઆઇં કર્મપરિણામ-રાજાનઇં વીનવ્યું જે-સ્વામી તાહરઇં પ્રસાદઇં સર્વ મનોવાંછિત છઇ પણિ એક પુત્ર થાઇ તો ભલું. તે સાંભળી રાજાઇં કહિઉં જે માહરા ચિત્તમાંહિ પણિ એક વાત છઇ અનઇં જે તાહરઇ ચિત્તઇં આવ્યું છઇ તો પછઇ બિહુંનું મનોવાંછિત થાસ્યઇં. તે સાંભલી કાલપરિણતિ રાણી આણંદ ધરી શકુનિ ગાંઠિ બાંધી. રાજાસ્યું સુખ વિલસઇ છઇં.

એકદા રાણીઇં રાત્રઇ સુપન દીઠું જે સર્વાંગસુંદર પુરુષ મુખઇ પ્રવેશ કરી ઉદરઇં નીસર્યો. એતલઇં કુણેકઇ મિત્રઇં લીધો સ્વપ્ન રાજાનઇં સંભલાવ્યું. તિવારઇ રાજા કહિઉં જે-હે પ્રિ તાહરઇં પુત્ર થાસ્યઇ પણિ કુણેક ધર્માચાર્યનઇ વચનઇં પ્રતિબો પામી સ્વાર્થ સાધસ્યઇં તે સાંભલી કાલપરિણતિ બોલી જે ભલું પુત્ર થાઉ. પછઇ તે મનમાનઇ તે કરો.

પછઇ તે રાણીનઇં ગર્ભ રહ્યો. અનુક્રમઇં ધર્મકાર્ય કરિવાના દોહલા ઊપના. તે રાજાઇં પૂર્ણ કર્યા. સંપૂર્ણ કાલ થયઇ હુંતઇ શુભ મુહૂર્તઇં પુત્રજન્મ હુઉ. રાજાઇ મહામહોત્સવ કર્યો. શુભવેલા રાજાઇં પુત્રનું નામ ભવ્યપુરુષ એહવું દીધું. માતાઇં સુમતિ એહવું નામ બીજું દીધું.

પછઇ મનુજગતિનગરીઇં બે સ્ત્રીઉ. **અગૃહીતસંકેતા** નામઇં **પ્રજ્ઞાવિશાલા** નામઇં વસઇ છઇ. બિહુંનઇ સખીપણું છઇ. એક વાર **અગૃહીતસંકેતાઇં** પૂછ્યું-હે સખિ! આપણી નગરીનો રાજા નિષ્પુણ્યક કહિવાતો અનઇ રાણી પણિ વંધ્યા કહિવાતી.

અનઈ તેહોનઇ પુત્ર થયો એ મોટું આશ્ચર્ય. તે સાંભલી **પ્રજ્ઞાવિશાલા** બોલી જે-તું તો નામઈ અનુસારઈજ અબૂઝ દીસઈ છઈ. જે માટઈ આખું વિશ્વ એ રાજા એ રાણીનું સંતાન-રૂપ છઈ અનઈ નિર્બીજ વંધ્યાપ્રવાદનો (તો) એ રાજાના જે **અવિવેકાદિ** પ્રધાન છઇ તેઉણઈ રાજારાણીનઈ દ્દષ્ટિદોષ ન લાગઇ વાસ્તી કર્યો છઇ. અનઈ હિવઈ પુત્રજન્મનો મહોત્સવ કરી નિર્બીજ અનઈ વંધ્યાપ્રવાદ ટાલ્યા. તે રાણીના કહિણવાસ્તી પ્રધાનનઈ દૂહવીનઈ ટાલ્યો. તિવારઇ અગૃહીતસંકેતાઈ કહિઉં જે હે સખિ! તું એ વાત કિમ જાણઇ છઇ તિવારઈ પ્રજ્ઞાવિશાલા કહિઉં જે-

હે સખિ! એણીજ નગરીઇ એક પ્રધાનપુરૂપ સકલજીવનઈ હિતકારી **સદાગમ** નામઇ વસઇ છઈ. તેસ્યું માહરઇ પ્રીતિ છઈ, તે રાજારાણીની એકાંતવાર્ત્તા પણિ જાણઈ. તેથી મઈ જાણ્યું. અનઇ તે ભવ્યપુરૂપનઇ હિતકારી ગુણવંત થાતો જાણી મુઝ પાસિંજ તેડાવી પરિચય કરાવી સદાગમઇ સ્નેહ ધરી ભણવા રાખ્યો છઈ, તે સદાગમસ્યુ રાજાઇ તથા અવિવેકાદિક પ્રધાનઈ કામક્રોધાદિક ચોરટેઇ કુણઈ ન ચાલઈ ઈત્યાદિક વાર્ત્તા સાંભલી અગૃહીતસંકેતા બોલી જે-

હે સખિ! તે સદાગમનું મુઝનઈ દર્શન કરાવિ. તે સાંભલી પ્રજ્ઞાવિશાલા અનઈ અગૃહીતસંકેતા **મહાવિદેહરૂપ** ચઉટઈ ઘણું સદાગમનો નિવાસ છઈ તે વાસ્તી તિહાં બિહું સખી આવી જૂઈ તો સદાગમ અનેક જીવ જે પોતાના રાગી-વચનના માનનારા તેહ-નઈ પ્રતિબોધી કર્મપરિણામ રાજાની વિડંબનાથી મૂકાવી અનંત-સુખનું સ્થાનક જે **મુક્તિનગરી** તિહાં પહુચાડઇ છઈ. અનઈજે

પાપિષ્ટ સદાગમની નિંદા કરઈ. નગરનઈ નથી ગાતાના તે પુરુષનઈ સદાગમ ઉવેખી મૂકઈ છઈ.

પણિ કર્મપરિણામ રાજાને તે અધમ જીવસમુદાયનઈ નિરાધાર અનાથ જાણી કામ-ક્રોધ-લોભાદિક ચુગલ પાસઈ ઘણી વિડંબના કરાવી મહાનરકાદિ બંધીખાણિ ઘાતી(લી) સંતાપઈ છઈ. તેહવો સદાગમ દેખી બિહું સખી પ્રણામ કરી તિહાં બઇઠી. જૂઈ તો પાસઈ બઇઠો ભવ્યપુરુષ મહાવિનયવંત ગંભીર અગંજેય સાહસિક ઈત્યાદિક અનેક ગુણઈ પરિપૂર્ણ ભણઈ છઈ સદાગમ પણિ પરમસ્નેહદષ્ટિ તેહની સાહમું જૂઈ છઈ તે ઉત્તમ રીતિ જાણી તે બિહું સખી સદાગમનઇ સ્તવી સેવા કરિવા રહીઉ.

હિવઇ તે બિહું સખી સેવા કરઇ છઈ. ભવ્યપુરુષ નિર્વિઘ્નપણિ ભણઇ છઈ. **મતિજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન, મનઃપર્યવજ્ઞાન કેવલજ્ઞાનરૂપ** જે ચ્યાર પ્રધાનપુરુપ મનુષ્યગતિ નગરીના છઇ તે પણિ આનંદ પામઈ છઈ

એહવઈ એકદા સમઇ એક પુરુષ રાસભઈ ચઢાવિઉ છઈ. ઘણી વિડંબના થાતઈ કાહલી ફૂંકાતઈ. સદાગમની આગલિ નીકલ્યો. તે દેખી કરુણાઇ પ્રજ્ઞાવિશાલા બોલી જે-અરે પુરુષ! તું સદાગમનું શરણ કરિ તાહરી સર્વ વિડંબના ટલઈ. તે સાંભલી પુરુષનઇ જ્ઞાનોદય થયો. તેણિ કરી તે પુરુષઇ સદાગમનું શરણ કર્યું સદાગમઇ તે પુરુષ સાહમું જોયું એતલઇં વિડંબનાના કરનાર પુરુષ સર્વ નાઠા સર્વલોક વિસ્મય પામ્યા. પુરુપ પણિ હર્ષિત થયો સદાગમ સમીપિં બઇઠો.

એતલઈ અગૃહીતસંકેતાઈ પ્રજ્ઞાનઈ પૂછ્યું જે-એ પુરુષ તું કહિસ્યું. અનઈ એ ચોરનો નાહરો અન્યાય. જે માટઈ તુઝનઈ આમ વિડંબના થઈ, તે સાંભલી પુરુષ બોલ્યો જે-હું સંસારીજીવ તસ્કર અનઈ મારા અન્યાયની વાર્તા આ સદાગમ પરમઉપકારી પુરુષ નઈ ગમ્ય છઈ. તિવારઈ સદાગમ કહિઉં જે-જો એહનઈ કૌતુક છઈ તો વાર્તા કહિઇ. તેવારઈ પ્રજ્ઞા જે સંસારીજીવ એકાંતઈ બઈઠું સદાગમ તથા અગૃહીત તથા બિહૂં સભા સાંભલતાં પોતાની વાર્તા કહઈ છઈ. સર્વ સાંભલઈ છઈ.

અસંવ્યવહાર નામઈ નગર. તિહાં અનાદિવનસ્પતિ નામઈ અનંત જીવ છઈ. તેણઈ નગરઈ કર્મપરિણામ રાજાના અત્યંતાબોધ અનઈ તીવ્રમોહોદય નામઈ બિ અધિકારી છઈ. તિહાં તે નગરના લોક સદા અનાની મૂર્ચ્છાપ્રાય છઈ. તિહાં હું પણિ વસતો. એતલઈ કર્મપરિણામ રાજાની બહિન જે-લોકસ્થિતિ તેણીઈ તન્નિયોગ નામઈ દૂત મોકલી બિ અધિકારીનઈ કહિવરાવ્યું જે સદાગમ નામઈ રાજાનો એક શત્રુ છઈ. તે મનુજગતિ નગરીથી લોકનઈ મુક્તિ-નગરીઈ મોકલઈ છઈ તે ફિરિ આવઈ નહીં. તે માટઈ નગરી શૂન્ય થાઈ છઈ.

તસ્માત્ જેતલા મુક્તિ જાઈ તેતલા લોકનઈ અસંવ્યવહાર નગરથી તેડ્યા. એ અધિકાર મુઝનઈ ભલાવ્યો છઈ. તે માટઈ ઇહાંથી કેતલાએક લોક મોકલો. અનઈ એ નગર ફુટીપરઈ જાલવો એહવું દૂતનું વચન સાંભલી બિહૂં અધિકારીઈ સંસારીજીવની સ્ત્રી છઈ જે-ભવિતવ્યતા નામઈ તે સકલકાર્યની કરનારી છઈ. તે સાથઈ વિચાર કરી અસંવ્યવહારનગરઈ ગોલક નામઈ અસંખ્યાતા પ્રાસાદ

[illegible]

ને સંસારીજીવ સુરમ આનંદ પામ્યો ને [illegible] ને મહેથી નીસરી પૃથિવ્યાદિક નગર પાડા આગલ [illegible] અવ્યવહારરાશિ જીવ કહીએ.

વિવાહ તે સંસારી જીવ તે પાંચમ પાડામાં ભવિતવ્યતાએ એકભવવેદ્યકર્મસંયોગ [illegible] ગોલી ને ખાવરાવી વિવિધ પ્રકારરૂપ ભેવરાવી ઘણી વિડંબના કરતાં [illegible] રખાતાં ઘણો કાલ રાખ્યો. એમ કરતાં કોઇ એક પ્રસન્ન થઇ તે ભવિતવ્યતા તિવારે તે નગરથી ચલાવી વિકલેન્દ્રિય નામે નગર તીહાં આણ્યો. તિહાં બેંદ્રિય ૧ તેંદ્રિય ૨ ચઉરિંદ્રિય ૩ નામે તીનપાડા છઈ તિહાં મુઝને નવી નવી ગોલી ખાવરાવી અનેકપ્રકારરૂપ ભેવરાવી. ઘણી રીતિં વિડંબના પામી. કેતલેએક કાલ કર્ઈ સહાંગાનિ કઈ કોડીકુલઈ ફેરવતાં ભવિતવ્યતા પ્રસન્ન થઇ. તિવારઈ તિહાંથી ચલાવી

'પંચેંદ્રિય પશુસંસ્થાન નામઇ નગરઇ મુઝનઇ આણ્યો.

તિહાંપણિ ગુટિકાઈ પ્રયોગઈં હરિણ, શૃગાલ, વ્યાઘ્ર, સિંહ, ગજાદિરૂપઈ અપર્યાપ્ત-પર્યાપ્તપણિ ઘણું વિડંબ્યો. ઇમ કરતાં ભવિતવ્યતા પ્રસન્ન થઈ. તિવારઇ મુઝનઈ પુણ્યોદય નામઇં સહચર ભલાવી કહીયું જે આર્યપુત્ર ! ઘણાં કષ્ટ ભોગવતાં તાહરો અધ્યવસાય સુંદર થયો. હિવઇ મનુજગતિ નગરીઇં ચાલી. તિવારઈં મઈ કહિઉં ભલું.

હિવઈ 'સંસારી જીવ સદાગમ પ્રમુખ આગલિ' મનુષ્યગતિ નગરીઈ ભરત નામઈ પાડો છઈ. તિહાં જયસ્થલ નામઇ નગર તિહાં પદ્મરાજા તેહની નંદા નામઇ સ્ત્રી તેહની કુક્ષિં ભવિતવ્યતાઈ ગુટિકા ખવરાવી અવતરાવ્યો. અનુક્રમ જન્મ થયો. રાજાઈ મહામહોત્સવ કરી માહરું નામ નંદિવર્દ્ધન એહવું દીધું. પાંચઇ ધાવઈ પાલી તો માતાપિતાનઈ આનંદ વધારતો તીન વરસનો થયો. એહવઈ માહરઈ અસંવ્યવહાર નગરથી નીસર્યો તે દિવસના બઇ પરિવાર છઈ. એક બહિરંગ અનઇં એક અંતરંગ. તે અંતરંગ પરિવાર મધ્યે અવિવેકિતા નામઇ માહરી ધાવિ હતી. તેણીઉં હું જણ્યો. તેહનું નામ વૈશ્વાનર દીધું.

વૈર, અનઇ કલહ એ બિ ચરણ, ઇર્ષ્યા, ચોરીરૂપ બિ જંઘા પશ્ચાતાપ અનઇ અનુપશમ નામઈ સાથલ ચાડીરુપ કટિતટ પરમર્મોદ્‌ઘટ્ટન નામઇ ઉદર, અંતસ્તાપ નામઇ હૃદય. મારમત્સરરૂપ નામઇ હાથ, ક્રૂરપરિણામ કોટિ, અસત્યભાષણાદિ રુપ દાંત, ચંડપણું અનઈ અસહપણું નામઇ કર્ણ,

તામસપણું નામિં ગોળનાક રૌદ્રપણું નિર્દયપણું, નામિં લોચન, અનાર્યાચરણ રૂપ ત્રિગુણિઉં મસ્તક, પરોપતાપ મસ્તકના કેશ, એહવઇ શરીરઈ વૈશ્વાનર. તેસ્યું માહરઇ પ્રીતિ થ

પુણ્યોદયસ્યું તે અમ્હ બિહુનું મિલાણ દેખી ચિત્તવીસાલ થીં જે-માહરા વૈરી સાથ ઈસ્યું મીલણ છઈ. એથી એ નંદિવર્દ્ધન દુઃખ પામસઈ પણિ તુરત હું એહનઈ મૂકું નહી. ઈમ વિચારી પુણ્યોદય માહરઈ પાસઈ પ્રચ્છન્નરૂપઈ રહિઉં દિવસઈ દિવસઈ માહરઈ તો વૈશ્વાનરસ્યું પ્રીતિ વાધતી થઈ. સર્વ નાહના મોટા માહરી આજ્ઞાઇ ચાલવા લાગા. ઇહવઇ અનુક્રમઇ અષ્ટ વર્ષનો થયો. પિતાઇ બુદ્ધિસમુદ્ર ઉપાધ્યાય પાસઇ ભણવા મૂક્યો. થોડે દિવસઇ પુણ્યોદયઈ કરી સકલકલા શીખ્યો. પણિ વૈશ્વાનરના સંગ વાસ્તી ગુરનો ઉપદેશ કિસો માનું નહી. કોઇ હિતશિક્ષા દીઇ તો તે સાથઈ કલહ કરૂં. ઇણીરીતઇ વિદ્યા સવી વિસ્મૃત થઈ કોઇ મુઝ સાહમું બોલી સકઇ નહી. એહવે સમઇં મુઝનઇ વશ થયો જાણી વૈશ્વાનરઇં ક્રૂરચિત્ત નામઇ વડાં ખવરાવ્યાં. તેથી હું ઘણું વૈશ્વાનરઇ વશ થયો.

હિવઇ એકદા સમઈ રાજાઇં એક વિશ્વાસી પુરૂષ વિદૂર નામઇ છઇ તેહનિં માહરી વિદ્યા જોવાનઈ મોકલ્યો. તેણઇ માહરૂં સ્વરૂપ ભૂતાવિષ્ટ સરીખું દેખી રાજાનઇં જઈ કહીઉં. પદ્મરાજા સાંભલી મહાદુઃખ પામી બુદ્ધિસમુદ્ર ઉપાધ્યાયનઇ તેડી પૂછ્યું તેણઈ પણિ તિમજ કહીઉં. તિવારઈ રાજાઈ ઉપાધ્યાયનઈ કહીઉં. જે એ વૈશ્વાનરનો સંગ મૂકઈ તે ઉપાય કહો. તે સાંભલી ઉપાધ્યાય બોલ્યા

જે આપણઈ નગરઈ એક જૈનમતનો જાણ સિદ્ધપુરૂષ છઈ. તેહનઇ તેડી પ્રશ્ન કરો તો ઉપાય કહેસઇ. તે સાંભલી રાજાઈ જૈનમતજ્ઞાની તેડી પૂછ્યું જે-સ્વામી વૈશ્વાનરનો સંગ ટલઇ તે ઉપાય કહો. તે ઉપરી જૈનમતજ્ઞ જ્ઞાનપ્રયુંજી ઉપાયની વાર્ત્તા કહે છઈ. રાજા પ્રમુખ સાંભલઇ છઇ.

ચિત્તસુંદરનગર તિહાં **શુભપરિણામ** રાજા તેહનઇ **નિ:પ્રકંપતા** નામઇ સ્ત્રી તેહનઈ **ક્ષમા** નામઈ પુત્રી છઇ. સકલ-જનનઈ હિતકારિણી છઈ. તે કન્યાનઇ નંદિવર્દ્ધનનઇ પાણિગ્રહણ કરાવો તો વૈશ્વાનરનો સંગ ટલઈ. તે સાંભલી રાજાઈ મતિ(ધન)પ્રધાન નઈ કહિઉં જે જાઉ તે કન્યાસ્યું વિવાહ મેલો. તિવારઇ જૈન-મતજ્ઞઇ કહિઉં જે- રાજન્! બાહ્યનગરઈ તુમ્હાઉં ચાલઈ. પણિ ચિત્તસુંદરનગર તો અંતરંગ છઈ. તિહાં તો કર્મપરિણામ રાજા તેહનો સુભટ શુભપરિણામ, રાજા તે મિલી કર્મપરિણામની ભગિની જે લોકસ્થિતિ તેસ્યું વિચારી **કાલપરિણતિ** જે મહારાણી તેહનઇ કહી **સ્વભાવ**નામઈ જે કર્મપરિણામનો મહાપ્રધાન તેહનઇ પૂછી અનાદિ સંસારની ચાલી આવઇ છઈ ભવિતવ્યતા નામઇ નંદિવ-ર્ધનની સ્ત્રી તેહનઈ મનાવઈ. તિવાર પછી એ ક્ષમાકન્યાનો પુત્રસ્યું વિવાહ થાઈ.

તે સાંભલી રાજા વિપણ્ણ થયો દેખી જૈનમતજ્ઞિં કહિઉં જે-રાજન્! અસાધ્ય કાર્ય ન થાઈ તો વિષાદ સ્યો કરિવો. અનઈ એ નંદિવર્દ્ધનનઇ જિહાંતાંઇં પુણ્યોદય છઈ તે પ્રચ્છન્નપણિએ તિહાંતાંઇ પાપમિત્ર જે વૈશ્વાનર જે જે માઠું કરસ્યઈ તે તે એહનઈ ભલુંજ

ાગ્યનઈ વશઈ ભવજંતુ સંતોષસ્યું મિલી સંતોષનો બંધુ જે
દાગમ તેહનઈ મિલ્યો. તેસ્યું ભવજંતુનઈ મિત્રાઇ થઈ તિવારપછી
વ્રત લેઇ લોચ કરાવઈ. વિષમ ભૂમિકાઈ શયન કરઈ. જીર્ણપ્રાય
સ્ત્ર પહિરઇ ઇત્યાદિક પ્રકારઈ 'સ્પર્શન કહઈ છઇ જે'– મુઝનઇ
ણું જ સંતાપી અંતઈ વિત્રોડ કરી સદાગમની આજ્ઞાઈ મુક્તિન-
રીયઇ ગયો સાંભલઈ છઈ. તે માટિઈ નિરાધાર હું છીનઈ
શું કરૂં ?

તે સાંભલી બાલ બોલ્યો જે–તે ગયો તો જાવાદિઇ. હું તુઝનઇ
મેત્ર કરી રાખીસ. મનીષીઇ તો વિચારિઉં જે–સદાગમ અનઇ
ંતોષ તો પરઉપકારી પુરૂષ છઇ. અનઈ તેણી એસ્યું ભવજંતુનઇ
ાહજ મિત્રાઈ છંડાવી હસઇ જો એહનોજ અન્યાય હુસઇ. તો
મેહનઇ હું તો મિલું નહી. એહવું ચિત્તમધ્યે જાણી રહિઉં. હિવઇ
તે ઉદ્યાનથી તીને જણા ધરઈ આવ્યા. અકુશલમાલા તો સ્પર્શ-
નસ્યું બાલનઇ મિત્રાઈ જાણી હર્ષ પામી. શુભસુંદરીઇ તો મની-
ષીનઇ વારિઉં જે એ સ્પર્શન દુષ્ટ છઈ. તું એહનો સંગ મ કરીસ.
તથા કર્મવિલાસ જે એહનો પિતા તે તો ચિત્તમધ્યે જાણી રહિઉં
જે સ્પર્શનસ્યું સંગ કરસઈ. તેહનઇ હું વિપરીત ફલ દેખાડીસ.
એણીરીતઇ સહુઇ પ્રવર્ત્તઇ છઈ.

હિવઈ મનીષીઈ સ્પર્શનની મૂલશુદ્ધિ જાણવા વાસ્તી પોતાનો
અંગરક્ષક છઈ બોધ એહવઈ નામઈ. તેહનઈ તેડી કહિઉં જે–તું
સ્પર્શનની ઉત્પત્તિ જોઈ આવિ, તે સાંભલી બોધિં પોતાનો પ્રભાવ
નામિં દૂત મોકલી સ્પર્શનની શુદ્ધિ કરાવી. બાલ્લનગરઇ કિંહાંએ-

[illegible] રાગકેશરી [illegible] વિષયાભિલાષ નામઈ પ્રધાન [illegible] રાજાની [illegible] ઉપાય કરવા [illegible] સ્પર્શન ૧ રસન ૨ ઘ્રાણ ૩ ચક્ષુ ૪ [illegible] ગો [illegible] દુર્દમ [illegible] રાજના [illegible] છઈ. તેણઈ કરી રાજની આજ્ઞા [illegible] વિષઈ પ્રવર્તઈ છઈ. ઇત્યાદિક વાર્તા વિષયાભિલાષનો [illegible] વિપાક નામઈ તિહાંથી સાંભલી.

તથા વિપાકઈ સમઈ રાગકેશરી રાજા મિથ્યાભિમાનાદિક રથ, **મમતાદિક** હાથી, **અજ્ઞાનાદિક** અશ્વ, **ગાગલાદિક** પાયક દલ, એહ મહાકટકઈ સ્પર્શનાદિકનો જયનો કરનાર જે સંતોષ તે ઉપરિ વિષયાભિલાષાદિક પ્રધાનપુરૂષ પરિવર્યો મહાઓઘ સાથઈ રાગકેશરી રાજા ચઢઇ છઇ. ઇત્યાદિક વાર્તા દેખા પ્રભાતઈ બોધનઈ કહી. બોધઇ જઈ મનીષીનઈ કહી. મનીષીઈ સ્પર્શનની શુદ્ધિ સાંભલી સ્પર્શનનો મુલથી સંગ મુક્યો. બાલ તો મૂર્ખ. વાસ્તી ઘણુંજ સ્પર્શનસ્યું સંગ કરઇ છઈ. એહવઈ અકુશલમાલાઈ પણિ બાલઈ સ્પર્શનસ્યું જિમ અત્યંત પ્રીતિ થાઇ તે ઉપાય તેણીઈ મંત્રશક્તિં કર્યો ઈમ પ્રવર્તઈ.

મધ્યમબુદ્ધિ કિહાંઈકથી આવ્યો. સ્પર્શનનઇ દેખી બાલનઇ પૂછ્યું. જે–એ કઉણ છઇ. તિવારઈ બાલઇ કહિઉં જે એ પરમમિત્ર સુખદાયી છઇ. તે સાંભલી મધ્યમબુદ્ધિ મનીષીનઇ પૂછ્યું જે–આ સ્પર્શન કઉણ છઈ. તિવારઈ મનીષીઈ કહિઉં જે–એ દુરાત્મા મહા-

દુઃખદાયીક છઈ. તું ભલું જાણતો એ સ્પર્શનસ્યું સંગ મ કરીસ. તે સાંભલી મધ્યમબુદ્ધિઈ માતા જે સામાન્યરૂપા તેહનઈ કહિઉં જે-બાલ તો સ્પર્શનઇ વર્ણવઇ છઈ મનીષીઇ તો નિંદઈ છઇ તે માટઈ હું એ સ્પર્શનનઇ મિલું કઈ ન મિલું? તે સાંભલી માતા બોલી જે–પરીક્ષા કરી જે પક્ષ બલવંત હુઇ તે તું આદરજે. પણિ હિવડાં કાલવિલંબ કરિ મિથુનયુગલની પરિં. તે સાંભલી મધ્યમબુદ્ધિ માતાનઈ પૂછ્યું જે–તે **મિથુનયુગલ** કઉણ છઈ?

હિવઇ સામાન્યરૂપા વાર્તા કહઇ છઈ. અનઇ મધ્યમબુદ્ધિ સાંભલઇ છઈ મનુજગતિ નગરી સરિખું જે એક નગર છઇ. તિહાં **ઋજુ** રાજા **પ્રગુણા** રાણી તેહનઈ પુત્ર **મુગ્ધ** નામઇ. તેહની સ્ત્રી **અકુટિલા** નામઈ છઇ. હિવઈ એકદા મુગ્ધ અનઇ અકુટિલા સ્ત્રી-ભર્તાર ઉદ્યાન ક્રીડાઈ ગયાં છઇ. જૂજૂઆં પુષ્પાવચયાદિક ક્રીડા કરઇ છઇ. એહવઇ આકાશમાર્ગઇ કાલજ્ઞ નામઈ દેવતા અનઇ વિચક્ષણા નામઈ દેવી જાઈ છઇ. તે બિહુંનઈ મુગ્ધ અનઈ અકુટિલા દેખી ભોગવાંછા થઈ. તિવારઇ પરસ્પર કપટ કરી દેવતા મુગ્ધનું રૂપ લેઈ અકુટિલાનઇ તેડી કદલીગૃહનઇ વિષઇ ગયો. એતલઈ દેવીઈ પણિ અકુટિલાનું રુપ લેઇ મુગ્ધનઇ તેડી તેહિજ કદલીગૃહઈ આવી.

હિવઇ મૂલગાં જે મુગ્ધ અનઇ અકુટિલા તે ચ્યાર રૂપ દેખી જાણવા લાગાં જે એ વનદેવતાઈ બિ બિ રુપ કર્યાં. હિવઈ તિહાંથી ચ્યાર જણાં રાજમંદિરઇ આવ્યાં. રાજારાણી બિ મુગ્ધ અનઈ બિ અકુટિલા દેખી કાંઇ એક દેવપ્રયોગ જાણી પુત્રનઇ તથા વધૂનઈ ન્યાયઇ પ્રવર્ત્તઇ છઇ.

ઉપાય કહેઉ. તિવારઇં ગુરૂઇં કહિઉં જે-તુમ્હે વિપરીતભાવઇં સ્ત્રીનું સ્વરૂપ વિચારી વિકાર પરિહરો. આયુષ્ક ભવરતો એ ભોગતૃષ્ણા નહિ મિટઇ પણિ દુર્બલ થાઇ આવતઇ ભવઇં મિટસઇ. તે માટઇં સમ્યક્ત્વ પામો. કાલવિલંબઇં ભલું થાસ્યે.

તિવારઇં તે વાતો સર્વ રોગી ઋજુ રાજા પ્રમુખ રાણી વિચારવા લાગાં જે-મિથ્યા એ બિહુનઇં પુત્રપણઇં તથા વહૂપણઇં માન્યાં. તથા મુગ્ધ અનઇં અકુટિલાઇ પણિ વિચારિઉં જે મહા અન્યાય. ગ્રીલ-અંડના કરી, મ્હે આરે જાણ્યાં પશ્ચાતાપ કરઇ છઇ. એતલઇં તે આરેના શરીર મધ્યેથી તેજવંત આનંદનું કરનાર ઉજ્વલ એક બાલક નીસર્યું. વલી તે કૃષ્ણબાલક મધ્યેથી એક વલી કૃષ્ણ બાલક નીસરી વધવા લાગું. તિવારઇં ઉજ્વલઇં બાલકઇં તેહનઇં માથામાં મારી નાખવુંજ રાખ્યું. તિવારઇં રાજા પ્રમુખનઇં ગુરૂનઇં કહિઉં જે-

મહાનુભાવો! આ પહિલું કૃષ્ણબાલક તે **અજ્ઞાન** કહીઇ. અનઇં તે મધ્યેથી વલી બાલક નીસર્યું તે **પાપ** કહીઇ. તે અજ્ઞાનઇં કરી એ પાપવાર્તા થઇ પણ આ ઉજ્વલ બાલક તે **સરલપણું** કહીઇં તેણિ પાપ વાધવા દીધું નહી. તિવારઇં ધર્મ કરો. જે ભલું થાઇ. તે સાંભલી રાજા પ્રમુખ આરે જણઇં મહા આડંબરઇં દીક્ષા લીધી. સ્વાર્થસાધના કરી. તિવારઇં તે કાલનઇં જાણનારો દેવતા અનઇં વિચક્ષણા તે બિહુંઈ જે કાલવિલંબ કર્યો તો ગુરૂ મિલ્યા અનઇં ધર્મ પ્રાપ્તિ થઈ. તે માટઇં 'સામાન્યરૂપા કહઇ છઇ જે'-

હે અધમબુદ્ધિ! તું કાલવિલંબ કરી પરિક્ષા કરિ. તિવારઇં

મધ્યમબુદ્ધિ પરીક્ષા કરઈ છઈ. એતલઈ એકદા સાગઈ વસંતોત્સવ આવ્યો છઈ. સર્વ નગરનો લોક કામદેવની પૂજાઈ જાઈ છઈ. એતલઈ બાલ, સ્પર્શન સાગઈ વસંતનું કૌતુક જોવા ગયો. મધ્યમબુદ્ધિ પણિ સાથઈ થયો. તિવારઈ બાલનઈ સંતાપ સર્વલોકનો જોતો કામ દેવનઈ મંદિરઈ પહુંતો. તે કૌતુક જોઈ માંહિં જિહાં કામદેવની સુકુમાલ શય્યા છઈ તિહાં ગયા. શય્યાનો સ્પર્શ થયો, એતલઈ સ્પર્શનનઈ પ્રભાવઈ બાલનઈ એ ગુરુની શય્યા ન આક્રમઈ તે જ્ઞાન તો વીસરી ગયું અનઈ ઇંદ્રિયનઈ પરવશપણિં મૂર્ખ થઈ સૂતો. મધ્યમબુદ્ધિ તો બાહિર રહ્યો વાટ જૂઈ છઈ.

એતલઈ એહજ ક્ષિતિપ્રતિષ્ટત નગરનો જિમ કર્મવિલાસ રાજા અંતરંગ છઈ તિમ એ નગરનો બહિરંગ રાજા **શત્રુમર્દન** નામઈ છઈ. તેહની સ્ત્રી મહારૂપવંત **મદનકંદલી** નામઈ છઈ. તે રાણિ પણિ કામદેવની પૂજાઈ આવી છઈ. પૂજા કરી માંહિ શય્યાઈ તરફડવા લાગો. એતલઈ શય્યાનો રખવાલ વ્યંતર આવ્યો બાલનઈ સૂતો દેખી અરે પાપિષ્ટ! કામદેવની શય્યાઈ સૂઓ છઈ. તે ઊપરિ ક્રોધઈ કરી લોહશૃંખલાઇં બાંધી મહાવિડંબના કરી સકલ લોક દેખતાં ઘસરડી આણી લોકનઈ મુદ્‌ગરઇં હણવા માંડ્યો. એતલઈ મધ્યમબુદ્ધિઈ બાલની એ અવસ્થા દેખી ભાઈના વાત્સલ્ય ઘણી વિનયપ્રતિપત્તિ વ્યંતર પાસઇથી બાલનઈં મુકાવ્યો. ઘરિ આવી મધ્યમબુદ્ધિઇં પૂછ્યું જે-ભાઇ! તુઝનઇ કિહાં દૂખઇ છઇ તિવારઇ બાલ બોલ્યો જે-મુઝનઇં મદનકંદલીનો એક વિરહ દૂખ છઇ. બિજૂં કિસ્યુંએ દૂખતું નથી. તિવારઇ મધ્યમબુદ્ધિઈ વાર્યો જે

૧ તો રાજાની સ્ત્રી છઈ તે માટઈ તેહનો સંગ તું સ્યું વાંછઈ
છઈ. તે સાંભલી બાલ ક્રોધઈ બોલ્યો જે-તુઝનઈ સ્યું મુઝનઈ શક્તિ
સઈતો હું અવસ્ય મદનકંદલીને સંગ કરીશ. તે સાંભલી મધ્યમબુદ્ધિ
મૌન ધરી રહ્યો.

હિવઈ રાત્રિ થઈ એતલઈ બાલ રાણીના સંગની ઇચ્છાઈ
મંદિર નીસર્યો. બાલનઈ જાતો દેખી મધ્યમબુદ્ધિ પણિ સ્નેહ વાસ્યો
કઈ થયો. એતલઈ એક વિદ્યાધર બાલનઈ ઉપાડી આકાશમાર્ગઈ
લેઈ ચાલ્યો. બાલઈ પૂત્કાર કર્યો પણિ મધ્યમબુદ્ધિઈ તે વિદ્યાધરસ્યું
ચાલ્યું નહી હિવઈ મધ્યમબુદ્ધિ કેડિ ભૂમિમાર્ગઈ થયો જાતો
મહાઅટવીતરઈ પહુતો. ક્ષુધાઈ તૃષાઈ તથા કંટકાદિકઈ મહાકષ્ટ
ભોગવતો સાતમઈ દિવસઈ **કુશલસ્થલનગર** પાસઈ આવ્યો. પણિ
બાલની તો શુદ્ધિ ન લાધી.

તિવારઈ દુઃખઈ કરી એક ઝંઝપ મધ્યે મધ્યમબુદ્ધિ પડિવા
માંડ્યું. એતલઈ ભવિતવ્યતાનઈ વશઈ એક **નંદન** નામઈ પુરુષ
તેણિ હેં હેં કહિતાં શીઘ્ર આવી મધ્યમબુદ્ધિનઈ પડતો રાખ્યો
દુઃખની વાર્ત્તા પૂછી. તિવારઈ મધ્યમબુદ્ધિ બાલના હરણની વાર્ત્તા
કહી. તે સાંભલી નંદનઈ કહિઉં જે આણઈ નગરઈ હરિશ્ચંદ્ર
રાજા છઈ તેહનઈ **રતિકેલી** નામઈ વિદ્યાધર મિત્ર છે. તેણિ
રાજાનઈ કોઈ શત્રુ પરાભવી ન સકઈ, એહવી ક્રૂરવિદ્યા સીખવી છ
માસ તાંઈ સધાવી. હિવઈ સાત દિવસ થયાં સ્મશાનભૂમિ તે એકઈ
પુરુષનઈ વિદ્યાધર પાસઈ અણાવી તે પુરુષનઈ માંસરુધિરઈ વિદ્યાની
દેવી આગલિ રાજા આહુતિ કરઈ છઈ. હવઈ તે પુરુષ મૃતપ્રાય છઈ

શિરના સ્નેહ વાસ્તી તે મારું (હું) થાઉં છું. વલી કેણે કહિઉં —ધર્મબુદ્ધિ એને આવું હુઈ તો મનોવાંછિત કાં નથી મિલતો ? ઇત્યાદિક વાતો અનુક્રમે વાર્તા જાગી. તિવાર પછી મનીષી કહઇ ઈ જે-અછ એ વાર્તા કર્મવિલાસ પિતાનઈ કહી. પિતા પણ્યોદઈ રી કહિવ લાગો જે—એ સ્પર્શનઇ મિલઇ તેથી ઘણું દુઃ વિપરીત આલીસ.

તિવારે અકુશલમાલાઈ મનઈ સ્પર્શનઇ તો બાલનઇ પૂછ્યું કે—એને અગ્રાસૈ કેહવો પ્રભાવ છઇ. તે સાંભલી બાલ કહ્યું. બોલ્યો જે—આ એહવો પ્રભાવ. ઇમ કરતાં કેતલાએક દિન ગયા. ધર્મબુદ્ધિ તો સર્વથા બાલનો સંગ મૂક્યો. તિવારે એકદા સમઇ ચાલી બાલ મદનકંદલીની વાંછનાઈ રાત્રિ બાહિર નીસરી રાજમંદિરઇ પહુતો. જિહાં રાજાની શય્યા છઇ તિહાં આવ્યો. કર્મવસઈ કેણઈ પ્રવેશ કરતાં જાણ્યો નહીં.

તિવારે તે સમઇ રાત્રિ ઘણી ગઈ નથી. મદનકંદલી તો શૃંગાર પહિરવા ગઈ હતી. એતલઇ બાલ શય્યા દેખી બઇઠો. રાણીની વાટ જોઈ છઇ. એતલઈ શત્રુમર્દન રાજા આવ્યા. બાલનઇ દેખી અન્યાય જાણી બિભીષણ નામઇ સેવકનઈ તેડી બાલનઈ સંપૂર્ણ રાત્રિ તાંઇ લોહયંત્રઇ બંધાવી નારકીની પરઈ વિડંબના કરાવી પ્રાતઃકાલઈ ખરારોહણ કરી ચઉરાસી ચઉહટઈ ફેરવી હણવાની આજ્ઞા રાજાઈ દીધી. લોકનગર તો પરમાનંદ પામ્યો. તિવારે બાલનઇ વિડંબી પાશઈ બાંધી રાજાના સેવક વલ્યા એતલઇ ભવિતવ્યતા વશઈ પાશ ત્રુટો. બાલ હેઠો પડ્યો. સાવધાન થઇ નાસી ઘરિં આવ્યો. પ્રચ્છન્નપણઈ રહિવા લાગો.

એહવઇ સમઇ કેતલેએક દિનઇ તેણઇ નગરઇ નિત્યનિત્ય વિલસિત ઉદ્યાને સકલગુણસંપૂર્ણ **પ્રબોધનરતિ** આચાર્ય આ[illegible] એતલઇ રાજા રાજપરિવારો તથા પ્રજાલોક તથા શુભસુંદરી [illegible] કુંતા મનીષી તથા મધ્યમબુદ્ધિ પ્રમુખ વાંદવા આવ્યા. [illegible] તે દિવાઇ સંઘિનાં રૂપ જોવા વાસ્તી તિહાં આવ્યો. ગુરૂ ધર્મદેશના [illegible], અનાદિ સંસારઇ દુર્લભ મનુષ્યભવ પામી સ્પર્શનેંદ્રિ[illegible] રસનેંદ્રિય ૨ ઘ્રાણેંદ્રિય ૩ ચક્ષુરિંદ્રિય ૪ અનઇ શ્રોત્રેંદ્રિય [illegible] ઇંદ્રિય વશિકરવાં દુ:કર છઇ. એ ઇંદ્રિયનઇ પરવશપણઇ જીવ [illegible] [illegible] પામઇ છઇ. तस्मात् એ ઇંદ્રિયજય કરો.

[illegible] રાજાઇં પુછ્યું જે-ગુરૂજી ! એ ઇંદ્રિયજયના કરવા[illegible] [illegible] [illegible] કેમ થાઇ? તે સાંભલી ગુરૂઇ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] છઇ. જઘન્ય ૧ મધ્યમ ૨ ઉત્કૃષ્ટ ૩ [illegible] [illegible] [illegible] તે [illegible] ઉત્કૃષ્ટપણે તે [illegible] જે-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] વિપાક જાણી ઇંદ્રિયના [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] સાંભલી મનીષીઇ વિચારિ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] જાણી [illegible] [illegible] [illegible] વિચારિનેં [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

સ્પર્શનાદિક ઇંદ્રિયનાં અધમ ફલ જાણી જે પુરૂષ ચિત્તમધ્યે સંદેહ આણી અનઇ સ્પર્શનાદિકના લોલુપી યે મનુષ્ય તેહની વિડંબના દેખી પછઇ હામિ આવઈ તે મધ્યમપુરૂષ કહીઈ. તે ગુરૂનું વચન સાંભલી વલી મનીષીઇં વિચારિઉં જે-તે તો મધ્યમ મધ્યમબુદ્ધિ કહીયઇ. યે માટઈ બાલકનું કષ્ટ દેખી પોતઇ પણિ કષ્ટ પામી કાલ વિલંબઇ હામિ આવ્યો. ઇમ વલી મનીષીઇ વિચારઇ છઇ. એતલઇ ગુરૂઈં કહિઉં જે-

હીનપુરુષ જઘન્યપુરુષ તે તે કહીઈ યે સ્પર્શનાદિક ઇદ્રિયના હીનફલ દેખઈ, મહાવિડંબના ભોગવઇ તોહઇ તે ઇંદ્રિયનો પોષ મૂકઇ નહી. એતલું સાંભલી મનીષીઇ વિચારિઉં જે-તો (તે) તો બાલ જઘન્યપુરૂષ કહીઈ. જે માટઈ એતલી વિડંબના થઈ તોહ-પણિ બાલ સ્પર્શનનો સંગ મૂકતો નથી. હિવઇ રાજા પ્રમુખ સર્વ સભા સાંભલઈ છઇ. મદનકંદલી પણિ એહવી ધર્મવાર્ત્તા સાંભલઇ છઈ. એહવઇ બાલઇ મદનકંદલી દીઠી. નખથીકુ માંડી કેશાગ્ર તાંઈ વર્ણવી. તેણઈ કરી કિસ્યોએ ધર્મોપદેશ બાલઈ સાંભલ્યો નહી. એહવઇ સમઇ શત્રુમર્દન રાજાનો એક સુબુદ્ધિ નામઇં પ્રધાન છઇ ધર્માત્મા છઇ. તેણઈં ગુરૂનઇ પૂછ્યું જે-

એ ચ્યારે પુરૂષ કહિઆ તેહોનઇ ભેદ સ્યઈ થયો? તિવારઇ ગુરૂઇ કહિઉં જે-ઉત્કૃષ્ટતમ તો સર્વઇંદ્રિયનો જય કરી કેવલ મોક્ષપંથઈજ પ્રવર્ત્યો તે માટઇ ભિન્ન કહીઇ છઇ. અનઇ જઘન્ય-મધ્યમ-ઉત્કૃષ્ટ તો કર્મનઇ વિચિત્ર પણિ ભેદ છઈ. તે માટઇ કર્મવિલાસ રાજા એ ત્રિણિનો જનક અનઈ કર્મની જે શુભપરિણતિ તે શુભસુંદરી

એવડે સમસ્ત જૈનલોક [illegible] તેણઈ નગરઈ નિજચિત્ત-
વિકસિત ઉદ્યાને સકલગુણસંપૂર્ણ **પ્રબોધનરતિ** આચાર્ય પધાર્યા
[illegible] રાજા ચારિત્રધર્મ તથા પ્રજાલોક તથા શુભસુંદરી પ્રમુ-
[illegible] મતિ. તથા મંત્રી [illegible] પ્રમુખ વાંદવા આવ્યા. આગ પણિ
[illegible] જેવાં રૂપ જોવા વાસ્તી તિહાં આવ્યો. ગુરૂ ધર્મદેશના કિ-
[illegible], અનાદિ સંસારમેં દુર્લભ મનુષ્યભવ પામી સ્પર્શેન્દ્રિય ૧
રસનેન્દ્રિય ૨ ઘ્રાણેન્દ્રિય ૩ ચક્ષુરિન્દ્રિય ૪ અનઈ શ્રોત્રેન્દ્રિય ૫ એ
[illegible] વશ [illegible]. એ ઇન્દ્રિયનઈ પરવશપણઈ જીવ અનંત
[illegible]. તસ્માત્ એ ઇન્દ્રિયજય કરો.

સ્પર્શનાદિક ઇંદ્રિયનાં અધમ ફલ જાણી જે પુરૂષ ચિત્તમધ્યે સંદેહ આણી અનઇ સ્પર્શનાદિકના લોલુપી યે મનુષ્ય તેહની વિડંબના દેખી પછઇ હામિ આવઈ તે મધ્યમપુરૂષ કહીઈ. તે ગુરૂનું વચન સાંભલી વલી મનીષીઈ વિચારિઉં જે-તે તો મધ્યમ મધ્યમબુદ્ધિ કહીયઇ. યે માટઈ બાલકનું કષ્ટ દેખી પોતઇ પણિ કષ્ટ પામી કાલ વિલંબઇ હામિ આવ્યો. ઇમિ વલી મનીષીઈ વિચારઇ છઇ. એતલઇ ગુરૂઈ કહિઉં જે-

હીનપુરુષ જઘન્યપુરુષ તે તે કહીઈ યે સ્પર્શનાદિક ઇંદ્રિયના હીનફલ દેખઈ, મહાવિડંબના ભોગવઇ તોહઇ તે ઇંદ્રિયનો પોષ મૂકઇ નહી. એતલું સાંભલી મનીષીઇ વિચારિઉં જે-તો (તે) તો બાલ જઘન્યપુરૂષ કહીઈ. જે માટઇ એતલી વિડંબના થઈ તોહ-પણિ બાલ સ્પર્શનનો સંગ મૂકતો નથી. હિવઇ રાજા પ્રમુખ સર્વ સભા સાંભલઈ છઇ. મદનકંદલી પણિ એહની ધર્મવાર્તા સાંભલઇ છઈ. એહવઇ બાલઇ મદનકંદલી દીઠી. નખથીકુ માંડી કેશાગ્ર તાંઇ વર્ણવી. તેણઈ કરી કિસ્યોએ ધર્મોપદેશ બાલઈ સાંભલ્યો નહી. એહવઇ સમઇ શત્રુમર્દન રાજાનો એક સુબુદ્ધિ નામઇં પ્રધાન છઇં ધર્માત્મા છઇ. તેણુંઈ ગુરૂનઇ પૂછ્યું જે-

એ ચ્યારે પુરૂષ કહિઆ તેહોનઇ ભેદ સ્યઈ થયો? તિવારઇ ગુરૂઇ કહિઉં જે-ઉત્કૃષ્ટતમ તો સર્વઇંદ્રિયનો જય કરી કેવલ મોક્ષપંથઈજ પ્રવર્ત્યો તે માટઇ ભિન્ન કહીઇ છઇ. અનઇ જઘન્ય-મધ્યમ-ઉત્કૃષ્ટ તો કર્મનઇ વિચિત્ર પણિ ભેદ છઈ. તે માટઇ કર્મવિલાસ રાજા એ ત્રિણિનો જનક અનઈ કર્મની જે શુભપરિણતિ તે શુભસુંદરી

કહીઇ. તે મનુષ્યમધ્યે જે ઉત્કૃષ્ટ તેહની જનની કહીઇ. અનઇ જે અકુશલમાલા તે જઘન્યપુરૂષની જનની કહિઇ. અનઇં જે શુભાશુભ કર્મની પરિણુતિ તે સામાન્યરૂપા કહીઇં. અનઇ મધ્યમપુરુષની જનની જાણવી.

હિવઇ એ વચન સાંભલી મનીષીઇં ચીંતવ્યું જે-હંતો અમ્હારું ચરિત્ર પણિ કહિઉં. ઇમ વિચારઇ છઇં. એહવઇં બાલઇ સ્પર્શનઇં અનઇ અકુશલમાલાનઇં પરવશપણિ રાજાદિકનો ભય અણગણી સર્વ લોકની લજ્જા ઉવેખી જિહાં મદનકંદલી ઉભી છઇ તિહાં કામાંધ થઇ ધાતો ધાયો-દોડ્યો તઇં આયો. એતલઇ તો લોકઇં હાહારવ કર્યો. રાજાઇં કોપદૃષ્ટિં જોયું ઉલખ્યો. રે પાપાત્મા! બાલ હુઇ તે જાણી રાજાઇં હુંકાર કર્યો. એતલઇં બાલ નાઠો. ગતિભંગ થાતઇ આઘેરો જઇ ભૂમિં પડ્યો. એતલઇ મનીષી ભાઇનું અધમ ચરિત્ર દેખી લાજ્યો. મધ્યમબુદ્ધિ પણિ લાજ્યો. એતલઇ તે બાલના શરીરમધ્યેથી એક પુરૂષ નીસરી વેગલો જઇ રહ્યો. હિવઇં રાજાઇ પૂછ્યું જે-

ભગવનજી! એ દુરાત્માઇં આતલા લોક દેખતાં એ દુરાચાર સ્યો કર્યો. તે સાંભલી ગુરૂ બોલ્યા જે-મહારાજ! આ પુરૂષ જે વેગલો એ બાલના શરીરથી નીકલ્યો તે સ્પર્શન કહીઇ. અનઇં એહનઇ પરવશપણિ એ અન્યાય આચરિઉ. અનઇં અકુશલમાલા જે-અશુભકર્મપરિણુતિ એહની માતા તેહનઇ વશઇ એ મૂઢ થયો હુંતો શત્રુભૂત જે-સ્પર્શન, તેહનઇં મિત્ર કરિ માનઇ છઇ. તિવારઇ વલી રાજાઇ પૂછ્યું જે-સ્વામી તુમ્હારઇં પ્રસાદઇ એ ધર્મ ન પામ્યો તે

યું ? તે ઉપરિ ગુરુઈ કહિઉં જે-

મહાનુભાવ ! અચિંત્ય પુણ્યના ધરનાર જે શ્રી તીર્થંકર તેહો-
તણા એ સમવસરણઇ નિત્યવિરોધી જીવનાં નિવિડકર્મ જે જીવ તે
વૈર્ય નથી પામતા. તો રાજન્ ! ઈહાં સ્યું આશ્ચર્ય ? એતલઈ સુ-
બુદ્ધિ મંત્રીશ્વરઈ કહિઉં, જે-હા ગુરુજી ! જેહનઇ સિદ્ધાંત ઉપરિ
આસ્થા હુઈ. તેહ એ બાલપ્રમુખવાર્ત્તાઇં આશ્ચર્ય ન પામઇ. એતલઇ
વલી રાજાઈ કહિઉં-ભગવન્ આ ધર્મસભા વાસ્તી હું તો ગુંકું છું
પણિ આગલિ એહનઇ સ્યું થાસઇ. તિવારઈ ગુરુઇ કહિઉં-

રાજન્ ! ઈહાંથી બાલ નાઠો કોલ્લાકસંનિવેસઇ એક સરોવરઇ
ચાંડાલીનઇ ઝીલતી દેખી તિહાં વલી ભોગની વાંછાઈ તે પાસઈ જઇ
બલાત્કાર કરિસઇ. તે સાંભલી તેહનો ભર્ત્તા જે ચાંડાલ તે બાણઇ
હણિસ્યઈ, તિહાંથી મૃત્યુ પામી નરકાદિ ગતિઈ ઘણું દુઃખ પામસઇ
ઈત્યાદિ વાર્ત્તા સાંભલી રાજાઈ વલી પૂછ્યું જે-સ્વામી એ બાલનાં
અકુશલમાલા અનિં સ્પર્શન કિહા જાસઈ ? તિવારઈ ગુરુઇ કહ્યું-વલી
ઈહાંના લોકમધ્યે આવસે. તિવાર રાજાઈ પૂછ્યું જે- એ અકુશ-
લમાલા તથા સ્પર્શન કિમ કેડો મૂંકઇ ? તિવારઈ ગુરુઇ કહિઉં જે-
અપ્રમાદયંત્રે પીલો તો સર્વસિદ્ધિ થાઇ. તિવારઈ રાજાઈ પૂછિઉં
જે-અપ્રમાદયંત્ર તે સ્યું કહીઈ ? તે સાંભલી ગુરુ કહઇ છઇ.

કોઈ જીવનઈ થોડીએ પીડા ન દીજઈ. મૃષાવાદ ન બોલીઈ
દંતશલાકામાત્ર અદત્ત ન લીજઈ. નવગુપ્તિ સહિત બ્રહ્મચર્ય પાલવું.
સકલપરિગ્રહ વર્જવો. ધર્મોપકરણ તથા શરીરનઇ વિષઈ પણિ
મમતા ન આણઇ. રજનીઇં આહાર વર્જવો. વિશુદ્ધ આહાર

તૃણ સમાન ગણ્યું છઈ. આપણી કોણિ નાનડા મનોરથ માટઈ આતલો કાલ વિલંબ કર્યો તે વિચારી મનમાં કિમ અંતરાય કીજઈ? તે ઉપરિ રાજાઈ સુબુદ્ધિ નામ ગાની જ્યોતિષી તેડાવી મુહૂર્ત જોવરાવ્યું. તે સિદ્ધાર્થ નામા જ્યોતિષીઈ કહિઉં જે—

આજના દિવસથી નવમઈ દિનઈ ઉજ્જવલ ત્રયોદશીઈ શુક્રવાર ઉત્તરભદ્રપદ નક્ષત્રઈ શિવયોગઈ સવાપ્રહરકુંભઈ લગ્નઈ નિર્મલ મુહૂર્ત છઈ. તે સાંભલી નિમિત્તજ્ઞનઈ રાજાઈ મહાદાન દેઈ વિસર્જ્યો. તેથી બીજા દિવસથી અષ્ટદિવસ તાંઈ જિનચૈત્યઈ મહામહોત્સવ મંડાવ્યા. મુહૂર્તદિન આવઈ છંતઈ મનીષીનઈ હસ્તિસ્કંધિ ચડાવી રાજાઈ છત્ર ધરતઈ ચતુરંગદલ સજ્જ કરી ધર્મની શોભા દીપાવા વાસ્તી બહુલોકનિ માર્ગાનુસારી કરિવા વાસ્તી તથા ભવ્યજીવનાં બોધિબીજ નિર્મલ કરિવા માટઈ, સકલનગર શોભા કરાવી મહાઋદ્ધિ મહાઆડંબરઈ ઘણઈ લોકઈ અનુમોદતઈ શ્રાવક શ્રાવિકાઈ આનંદાશ્રુ ભરઈ લોચન જોઈતઈ **પ્રમોદશેખર** ચૈત્યઈ આવી દેવપૂજા કરી ગુરુજી પાસઈ મનીષી પ્રમુખ આવ્યા. મહાઆનંદ વાધતઈ તેજઃ પ્રસાર થાતઈ અસાર સંસાર જાણી મેરુની પરિ સ્થિર થઈ મનીષીઈ ચારિત્ર આદર્યું. ગુરુઈ ધર્મદેશના દીધી જે—

મહાનુભાવો! અનંતસુખાસ્પદ ચારિત્રમાર્ગ જાણી કોણ સંસાર ઉપરિ રાગ ધરિં? રાજ્યલાભ થાતઈ કુણ અધમ ચંડાલપણું વાંછઈ? સર્વદુઃખદારિદ્ર્યાદિકનું નાશ કરવા ચારિત્ર છઈ. અનઈ ચઉથઉ પુરુષાર્થ જે મોક્ષ તેહનું પરમ સાધન છઈ. ઇત્યાદિક સવિસ્તરપણિં ધર્મદેશના સાંભલી સુબુદ્ધિમંત્રીઈ અવસર જાણી

રાજાનઇ કહિઉં જે-રાજન્! એ પ્રબોધરતિ આચાર્ય એ મનીષી સરિખો ઉત્તમ પુરૂષ એ ધર્મસામગ્રી ફિરિ દુઃકર મિલવી છઇ. तस्मात् જો ભાવિતચિત્ત હોઇ તો દીક્ષા આદરો. તે સાંભલી રાજા તથા મદનકંદલી તથા સુબુદ્ધિમંત્રી તથા મધ્યમબુદ્ધિ પણિ વૈરાગ્ય પામી સુલોચનકુમારનઇં રાજ્ય દેઇ દીક્ષા ગ્રહિતા હુઆ. આચાર્યઇ ધર્મશિક્ષા દીધી જે-

કુમિત્રનો સંગ કરઇ તે બાલકની પરઇ દુઃખપરંપરા પામઈ. અનઇ જે પંડિતવચનઇં પ્રવર્ત્તઇં તે મધ્યમબુદ્ધિનીપરઇં કાલવિલંબઇ ધર્મ પામઇ તથા જે મનીષી સરિખા હુઇ તે તો આંપણીજ બુદ્ધિ દુર્જનમનુષ્ય જાણી તેહનો સંગ પરિહરઇ. तस्मात् ઉત્તમની સંગતિ કરીઇ. જેણઇ ઇહલોકઇ તથા પરલોકઇ કલ્યાણપરંપરા હુઇ. ઇત્યાદિ ધર્મશિક્ષા તથા બહુકાલતાંઇ સદાગમવિષઇ ચારિત્ર પાલી મનીષી તો મુક્તિ પહુતો. મધ્યમબુદ્ધિ પ્રમુખતો ચારિત્ર પાલી દેવલોકઇ પહુતા. બાલ તો સ્પર્શનઈ પાપમિત્રનઇ સંગઇ ઘણો કાલ દુઃખ પામ્યો. इति विदुरोक्तं स्पर्शन-कथानकं समाप्तम्

હિવઇ વિદુર કહઇ છઇ જે-હે નંદિવર્દ્ધન! એ કથાનક કેહવું? તે સાંભલી 'સંસારીજીવ અગૃહીતસંકેતા આગલિ સદાગમ સાંભલતાં કહે છઈ જે'- મઇ કહિઉં જે-હે વિદુર! એ સુંદર કથા. તે ઉપરિ વિદુરઇ કહિઉં જે- કથા સાંભલ્યાનો પરમાર્થ તો જો પાપમિત્રનો સંગ ન કરઇ. તિવારઇ 'સંસારીજીવ કહઇ છઇ જે'- મઈ કહિઉં ભલું. તિવારઇ વિદુર હર્ષિત થયો હુંતો અવસર જાણી કહિવા લાગો. હે નંદિવર્દ્ધન! મઇ લોકવાર્તાઈ સાંભલ્યું

છઇ જે-એ તાહરો મિત્ર વૈશ્વાનર મહા દુરાત્મા છઇ. તસ્માત્ એહનો સંગ મૂંકી. એતલઇ વિદુરનઇ એહવી શિક્ષા દેતો જાણી વૈશ્વાનરઇ મુઝનઇ ક્રૂરચિત્ત વડું ખવાડ્યું. એતલઇ મઇં ક્રોધ કરી વિદુરનઇ કહિઉં જે-અરે દુરાત્મા! મુઝનઇ તું બાલસમાન ગણઇ છઇ.? અનઇ પરમહિતકારક જે વૈશ્વાનર તેહનઇ તું સ્પર્શનનઇ એપેરા દીધો? તિહાંથી વિદુર નાઠો પદ્મરાજા પાસઇ આવી આહરી વાર્ત્તા સર્વ કહી. રાજા સાંભલી અસાતા ધરી રહિઉ. કેતલેક દિનઇ કલા શીખી જાણી યૌવનાવસ્થા પ્રાપ્ત થયો જાણી રાજાઇ મુઝનઇ તેડી મંદિરઇ રાખ્યો.

એહવઇ એકદા સમઇ માહરો મામો જે **કનકચૂડ** તેહનો પુત્ર જે **કનકશેખર** તે એહિં નગરઇ પિતાથી રીસાવી આવ્યો. વાર્ત્તા જાણી હું સાહમો જઈ કનકશેખરનઇ તેડી આવ્યો. પદ્મરાજા નંદામાતા પ્રમુખ હર્ષ પામ્યાં, હિવઇ સુખઇં કનકશેખરનઇ રહિતાં મઇં એક દિનઇ કનકશેખરનઇ પૂછ્યું જે-ભાઈ! તાહરઇ પિતાસ્યું કલહ થયો સાંભલ્યો છઈ તે કિમ કલહ થયો? તે ઉપરિ કનકશેખર પોતાની વાર્ત્તા કહઈ છઇ.

કુશાવર્ત્ત નગરઇ **કનકચૂડ** રાજા તેહની **ચૂતમંજરી** રાણી તેણીઇ લાલીતો પાલીતો '**કનકશેખર** કહઇ છઇ જે '-હું મોટો થયો. એકદા મિત્રવૃંદઈ પરિવર્યો હું વનક્રીડાઇ ગયો હતો. તિહાં એક વૃક્ષતલઇ યોગીંદ્રમુદ્રાઈ બઇઠો સાધુ દેખી પ્રણામ કરી હું તિહાં બઇઠો. સાધુઇ ધર્મલાભ દેઈ ધર્મદેશના દીધી. સાધુધર્મ અનઇ શ્રાવકધર્મ બિહુ કહ્યા. તિવારઇ મઇ સાધુધર્મ દુઃકર જાણી

ાવદીવૃત્તિ આદરી મંદિરિઇ આવ્યો. તિવાર પછી જેહનઇ હું ાવક જાણું તેહસ્યું મિત્રાઈ કરૂં. તેહના કર-દંડ મૂકું તે જાણી ણા લોક શ્રાવક થયા.

એહવઇ તે રાજાનઇ દુર્મુખ નામઇ પ્રધાન છઇ. તેણિ તેહવી ાર્ત્તા દેખી રાજાનઇ કહિઉં જે-રાજન્! તઇ તો સર્વ અધિકાર ુત્રનઇ ભલાવ્યો છઇ પણિ પુત્ર તો કોઇના કર તથા દંડ લહતો ાથી. પણિ એણીરીતિં રાજ્ય ચાલઇ નહી. લોક કોઇ માનઇ નહી. ત્યાદિ સાંભલી રાજાઇ દુર્મુખનઇ કહિઉં. જે-તુંજ કુમરનઇ શિક્ષા દેઇ. તે ઉપરિ દુર્મુખઇ મુઝનઇ તિમજ કહિઉં જે-કર તથા દંડતો મન્યાયીનઇ દીજઇ પણિ ન્યાયવંતનઈ દંડાદિ દેવા સાંભલ્યા ાથી. ઇત્યાદિ માહરાં વચન સાંભલી મુઝનઇ કપટઈ વર્ણવી પ્રજા- ાકનઈ રહોવૃત્તિ તેડાવી ભય દેખાડી સર્વ પાસઇથી કર તથા દંડ ાઈ વાર્યાં જે કોઈ કુમરનઈ કહેસ્યો તો મહાશિક્ષા દેઇસિ. ઇમ ાહી વિસર્જ્યા. હિવઈ તે વાર્ત્તા ચતુરદૂત દ્વારા મઇ જાણી. અનઈ પેતાઇ એ વાર્ત્તા જાણી. દુર્મુખનઇ કાંઈ કહિઉં નહી. તે જાણી પેતાથી રીસાયો આવ્યો છું. ઇત્યાદિ વાર્ત્તા કનકશેખરની સાંભલી ાદ્મરાજાઇ તથા મઈ કનકશેખરનઈ ઘણી આશ્વાસના દેઈ રાખ્યો.

એહવઈ એકદા કનકચૂડરાજાના તીન પ્રધાન **સુમતિ** ૧ **વરાંગ** ૨ અનઇ **કેશરી** નામઇ ૩ જયસ્થલ નગરઇ આવી રાજાનઇ તથા કનકશેખરનઇ પ્રણામ કરી કનકશેખરનઇ કહિઉં જે-સ્વામી! તુમ્હે ાાલ્યા પછી રાજરાણી મહાદુઃખ પામ્યાં. દુર્મુખના પ્રપંચથી એ પ્રકાર તુમ્હારો જાણી દુર્મુખનઇ સકુટુંબો દેશબાહિર કાઢી ચતુરના

તિહાં દુષ્ટાભિસંધિ રાજા. તેહની નિઃકરૂણતા નામિં સ્ત્રી તેહની પુત્રી હિંસા નામિં છઈ. એહવઈ તામસચિત્ત નગર તિહાં મહામોહનો પુત્ર દ્વેષગજેન્દ્ર રાજા તેહની સ્ત્રી અવિવેકિતા તે ગર્ભિણી હુંતીજ કેણિઇંકિ પ્રયોજનઈ રૌદ્રચિત્ત નગરઈ આવી. તિહાં દુષ્ટાભિસંધિ રાજાસ્યું પરિચય થયો. તિહાં વૈશ્વાનરનો જન્મ થયો. 'હિવઈ સંસારી જીવ અગૃહીતસંકેતા આગલિ કહઈ છઇ જે' મુઝનઇ મનુજગતિ નગરીઇ આવ્યો જાણી અવિવેકિતાઇ વૈશ્વાનરસ્યું સંબંધ હિવઇ તે વૈશ્વાનરઈ હિંસા કન્યા જાણી મુઝનઇ પ્રીતિ ઉપજાવવા વાસ્તીં તે કનકશેખર ન જાણઈ તિમ રૌદ્રચિત્ત નગરઈ તેડી મુઝનઈ હિંસા પરણાવી. અનઈ કહિઉ જે–હિંસાસ્ત્રી તો વશ થાઇ જો આહેડો કરઇ. ઇમ કહી વૈશ્વાનરઇ મુઝનઇ મૃગવ્યા સીખવી.

હિવઇ તિહાંથી વલી કનકશેખર અનઇ હું ચાલ્યા આવીઈ છઇ. એતલે એક વિષમકૂટ પર્વત છઇ. તિહાં અંબરીષ ચોરટા વસઇ છઈ. તે કનકચૂડ રાજાઇ ઘણીવાર પરાભવ્યા છઇ. તે કનકશેખરનઈ આવતો જાણી ઘણઈ ચોરઈ પરિવર્યા સંગ્રામ કરતા આવ્યા. યુદ્ધ કરતાં કનકશેખરનું કટક ભાગું. એતલઈ વૈશ્વાનરે મુઝનઈ ક્રૂરચિત્ત વડું ખવરાવ્યું. હિંસાઇ તો ઉત્કર્ષ ચઢાવ્યો. એતલઈ પ્રવરસેન નામઈ જે ચૌરપતિ તેણઇ ઘણાંએ શસ્ત્ર મુઝ ઉપરિ મૂક્યાં. પુણ્યોદયઈ કરી મુઝનઈ ન લાગાં. પણિ મઈ તે પ્રવરસેનનું શિરઃ છેદ્યું. જયજયકાર શબ્દ થયો. સર્વ સૈન્ય આવી મિલ્યું. અંબરીષ ચોર પણિ સર્વ માહરા સેવક થઈ રહિઆ. અનુક્રમઇ કુશલઇ કુશાવર્ત્ત નગરઈ પહુતા. કનકચૂડ રાજા પ્રમુખ સર્વલોક આનંદ પામ્યા. મહા આડંબરઇ દાંન દેતઈ નગર પ્રવેશ

કરાવ્યો. વિમલાનના રત્નવતી પણિ આનંદિત થયાં.

હિવઈ રાજાનઈ મહામહોત્સવઈ વીવાહ કરી વિમલાનના કનક-
શેખરનઇ અનઇ 'સંસારીજીવ કહઇ છઈ જે'- રત્નવતી મુઝનઈ
દીધી. હિવઇ એ બઇ સાથિં કેતલાઈ વનક્રીડાઈ બીજઈ દિન
ગયઈઉ છઇ. એહવઈ નગરનઈ વિષઇ કોલાહલ થયો જે-કોઇ પરકટક
આવી વિમલાનના તથા રત્નવતીનઇ હરી જાઇ છઈ. તે સાંભલી
અમ્હઈ પણિ કટક લેઈ પૂંઠી થયા. કટકનઈ જઈ મિલ્યા. એતલઈ
કેણેઈ કહિઉ જે-વિમલાનનાનો જેરસું વિવાદ મિલ્યો હતો તે એ
વિભાકરરાજા તે ઉપરિ અમ્હઈ સંગ્રામ માંડ્યું. એતલઈ મહાયુ
કરતો અમ્હારા સૈન્યઈ ભાંજતો **કલિંગદેશનો સમરસેન**
વિભાકરનો એ રાજા શસ્ત્રધારા વરિસતો આવ્યો. મઈ વૈશ્વાનરનઈ
તથા હિંસાનિ બલિં સમરસેન રાજા ખડ્ગઈ હણ્યો. વલી બીજો
વંગાધિપતિ કુમરાજા વિભાકરનો મામો તે કનકચૂડસ્યું યુદ્ધ કરતો
હતો તે દેખી. તે પણિ મઈ હણ્યો. એતલઈ તો કનકસેખરઈ
સંમુખ યુદ્ધ કરતો હતો જે વિભાકર તેહનઈ ઘા દીધો. વિભાકર
પડ્યો. વિભાકરનઈ સજ્જ કરી કનકશેખરઈ કહિઉં જે ભલો વીર.
વલી સનમુખ ઘા. તે સાંભલી વિભાકરઈ કહિઉં જે-

હે કનકશેખર! હિવઈ તું સ્વામી અમ્હનઈ. હું સેવક તો
પડ્યા હુંતા તઈ ન હણ્યો તો હિવઈ કિમ સાહમો થાઉ? તે
સાંભલી સર્વનઈ હર્ષ થયો. જયજય શબ્દ થયો. વિમલાનનાઈ
નિદ્રાંથી આશ્વાસના દેઈ કનકચૂડ રાજાનઈ પોતાનઈ રથઈ બિસારી.
રત્નાવતી તો માહરઇ રથઈ બઇસારી જયપતાકા વરી મહાઉત્સવઇ

તસ્માત્ તુમ્હો વહિલા આવ્યો(વો).જિમ આપણા નગરનઈ કુશલ થાઈ.

તે સાંભલી 'સંસારીજીવ કહઈ છઈ જે'-હું પોતાનો પરિવાર લેઈ કનકચૂડરાજાદિકનઈ અણપૂછઈજ તિહાંથી ચાલ્યો. કેતલેએક દિનઈ નગરઈ આવ્યો. પવનરાજાસ્યું મહાસંગ્રામ કરી રાજાનું મઈ શિરઃ છેદ્યું. જયજય શબ્દ થયો. પદ્મરાજાઈ વાર્ત્તા જાણી રાજા પ્રધાન તથા માતા પ્રમુખ સર્વ આવી મિલ્યાં. સર્વનઈ આનંદ થયો. મહારો જસવાદ સઘલઈ પ્રસર્યો.

'હિવઇ સંસારીજીવ કહઇ છઇ. જે-હે અગૃહીતસંકેતે!' મઇ જે પ્રવરસેન જે ચોરપતિ હણ્યો. વલી સમરસેન અનઈ દ્રુમરાજા હણ્યા તથા પવનરાજા હણ્યો. તથા કનકમંજરી તથા રત્નવતી સરિખી કન્યાઉ પરિણી. એ સર્વઇ પુણ્યોદયઇ થયું. પણિ મઈ તે જાંણ્યુ જે-એ સર્વ માહરઇ વૈશ્વાનરથી ભલું થાઇ છઇ. ઇમ જાણી ઘણું વૈશ્વાનરનો તથા હિંસાનો સંગ કરું. ઇમ કરતાં એ કેતલા દિન ગો(વો)લ્યા. હિવઇ એકદા હું મૃગયાઈ ગયો હતો. સભાવેલા આવ્યો નહી. તિવારઇ રાજાઇ વિદુરનઇ મોકલી જોવડાવ્યું, તેણિ જોયું એતલઈ કુણેકઇ કહિઉં જે-નંદિવર્દ્ધન તો નિત્યઇ આહેડઈ જાઈ છઇ. આજ વલી નથી આવ્યો. તે સાંભલી રાજાનઇ વિદુરઈ કહિઉ તે ઉપરી સુઝનઇ રાજાઇ ઘણુંએ વાર્યો પણી મઇ ન માન્યું. વલી રાજાઈ જૈનમતના જાણનઇ તેડી પૂછઈ હુંતઇ, તેણિ કહીઉં જે-

ચિત્તસુંદરનગરનો શુભપરિણામ રાજા તેહની બીજી સ્ત્રી ચારૂતા તેહની પુત્રી દયા પરિણાવે તો એ હિંસા મૃગયાદિ મુંકઇ.

દેશઈ ચલાવ્યો પણિ તે વિભાકરસ્યું માહરઈ પરમપ્રીતિ થઈ છઈ. હિવઈ એટલા હું જે આહેડા કરૂં તે કનકશેખરઈ જાણી પિતા પાસઈ સભામધ્યે મુઝ સાંભલતાં કહિવરાવ્યું જે-તે વૈશ્વાનરનઈ તથા હિંસાનઈ વશઈ જે મૃગયા કરઈ તે ઘણી વિડંબના પામઈ. ઇત્યાદિ વાર્ત્તા મઈં સાંભલી. મુઝનઈ ક્રોધ ચઢ્યો. છુરી કાઢીનઈ કહિવા લાગો જે—

અરે દુરાત્મન્! કનકચૂડ! અરે પાપિષ્ટ કનકશેખર! તુમ્હઈ માહરા મિત્ર વૈશ્વાનરની તથા માહરી સ્ત્રી હિંસા તેહની હાંસી કરો છો પણિ એ ન હોઈ તો તુમ્હારો જનક(બાપ) એ દેશ જીતી રાખત નહીં. ઇમ ક્રોધઈ બોલતો મુઝનઈ દેખી સર્વસભા નાઠી. રાજાનઈ તથા કનકશેખરનઈ પુણ્યઈ કરી બિહું જણા એકલા હતા તોહઈ પણિ ઇમજ હું હણ્યા વિના માહરઈ મંદિરઈ રીસાઈ આવ્યો. રાજાદિકઈ પણિ વલતો મુઝનઈ ઉવેખી મૂક્યો. હું પણિ વલતો સભાઈ જાઉં નહીં.

ઇમ કેતલાએક દિન થયા. એતલઈ મહારા જયસ્થલનગરથ એક દૂત આવ્યો. તેણઈ કહિઉં જે-આપણઈ નગરઈ યંગદેશનો યવન નામઈ રાજા તે કટક લેઈ આવ્યો. નગર સર્વ રૂંધ્યું છઈ લોક તો સર્વ દિસશરણ થઈ રહિઉં છઈ. ન જાણીઈ આજકાલિં શું થસ્યઈ. તિવારઈ મતિધન તથા બુદ્ધિવિશાલ પ્રધાનઈ માંહોમાંહિં વિચારિઉં જે-જો રાજાનઈ જણાવીસઈ તો રાજા દુહવાસઈ. કેહનઈ જે—આપણા વિચારમધ્યે સ્યું નંદિવર્દ્ધનનઈ તેડાવો છો! ઇમ વિચારી રાજા ન જાણઈ તિમ મુઝનઈ તુમ્હનિં તેડવા મોકલ્યા

જ્જ્નાન્ તુમ્હો વહિલા આવ્યો(વો).જિમ આપણા નગરનઇં કુશલ થાઇ.

તે સાંભલી 'સંસારીજીવ કહઇ છઇ જે'-હું પોતાનો પરિવાર લેઇ કનકચૂડરાજાદિકનઇ આપૂછઇનિ તિહાંથી ચાલ્યો. કેતલેએક દિનઇ નગરઇ આવ્યો. યવનરાજાસ્યું મહાસંગ્રામ કરી રાજાનું મઇં શિરઃ છેદ્યું. જયજય શબ્દ થયો. પદ્મરાજાઇ વાર્ત્તા જાણી રાજા પ્રધાન તથા માતા પ્રમુખ સર્વ આવી મિ[illegible]નઇ આનંદ થયો. મહોટા જયસંવાદ સઘલઇ

પણિ ક્રોધવશઇ હણી. એતલઈ બીજાએ બાંધવ પ્રધાનાદિકે જેજે આવ્યા વારવા તે ઘણા હણ્યા. એતલઇ વસ્ત્ર પહિરવાનું નીસરી ગયું. મસ્તકના કેશ છૂટા પિશાચ સરિખો મુઝનઇ નગ્ન દેખી બાલક હસવા લાગાં તે દેખી હું મઇ તેહનઇ હણવા ઉજાણો. ..ઘણિં લોકિં મુઝનઇ ભુંઇ પાડી હાથથી ખડ્ગ ઉદાલી લેઇ પાછેવીઆં (બાહુ) બાંધી મહાકષ્ટઈ અંધારબંદીગૃહઇ ઘાલ્યો.

હિવઈ તિહાં એક માસતાંઈ ક્ષુધાઇ તૃષાઇ તથા મરંતકઇ કપાટભાજતઇ. પણિ કુણે કાઢ્યો નહિ. તિવારઇ ઘણુંજ ક્રાંત થઇ હુંતઇ ક્ષણેક નિદ્રા આવી. એહવઈ ઉંદરઇ પાશ ત્રોડ્યો. હું જાગ્યો હાથ છૂટા જાંણી કપાટ ઉઘાડી બાહિર નીકલ્યો. હિવઇ તે સમઇ રાત્રિ ઘણી હૂંતી. લોક તો નિદ્રામાંહી હતા. તિવારઇ હું ક્રોધવશઇ ઠામઠામ અગ્નિ દેઈ સંપૂર્ણનગરદાહ કરી નાલકો. અટવીમધ્યે ગયો તિહાં ચોર મિલ્યા. તેણિ ઘણી કદર્થનાઇ. મુઝનઇ ગ્રહી ચોર-સ્વામી પાસઇ લેઈ આવ્યા. તેણિં કહિઉં જે-એ દેખાતો મહાદુષ્ટ છઇ તસ્માત્ કષ્ટરીતઇ રાખવો. બબ્બરકૂલઇ વેચવા કામ આવસઇ ઇમ કરી રાખ્યો.

એહવઈ સમઇ વિભાકર રાજાનઇ કટકઇં તે પાલિ (પલ્લિ) ભાંગી. ચોર સર્વ બંદ ગ્રહ્યા. તેભેલો 'સંસારીજીવ કહઈ છઇ જે-' મુઝનઇ પણિ ગ્રહ્યો. તે બંદ સર્વ નગરઇ જઈ વિભાકર રાજાનિં દેખાડ્યાં. જોતાં જો(જ) મુઝનઇ વિભાકરઇ ઉલખી પૂછિઉ જે-અહો ભાઇ નંદિવર્દ્ધન! તુઝનઇ આ અવસ્થા સી. તિવારઇ મઈ સર્વ પાછલી વાર્તા કહી. તે સાંભલી વિભાકર મહાદુઃખ પાંમા

મુઝનઈ કહિવા લાગો [illegible] ! [illegible]
તે સાંભળી મુઝ [illegible]
શત્રુ નથી. [illegible]
દિલગીર થતું [illegible]
ભોજન કરાવી [illegible]
સુખવાર્તા કહિવા માંડી. [illegible](ગ) થયા. [illegible]
વિભાકરઈ ભલી વિધિ ભોજન કર્યાં.

એહવઈ વિભાકરનો મતિશેખર નામઈ પ્રધાન છઈ. તેણિ કહિઉં જે–જે દિવસથી પ્રભાકર રાજા પરલોક પહુતા તે દિવસથી આજના દિનતાંઈ વિભાકરનઈ અશાતાજ હુઈ. નંદિવર્દ્ધનજી! તુમ્હે મિલ્યા માટઈ રાજા આજ સુખ પામ્યા છઈ. તિવારઈ પ્રધાનઈ અશ્રુપૂર્ણનયનઈ મુઝનઈ કહિઉં જે–ભાઈ! પિતા તો પરલોક પહુતા હિવઈ તુંજ પિતા. આ રાજ્ય તાહરૂં. હું તો તારો સેવક. જે સેવા મુઝનઈ ભલાવસ્યો તે સેવા હું કરીસ. ઇત્યાદિક વચન કહ્યાં. પણિ મઈ તો વૈશ્વાનરનઈ વશઈ સર્વ કપટ જાણિઉં. એહવઈ રાત્રિ સમય થયો. સર્વ વિસર્જી રાજા અનઈ હું બિહું એક શય્યાઈ સૂતાં. વિભાકરનઈ નિદ્રા આવી. એતલઈ મઈ ઊઠી વિભાકરનું ખડ્ગ લેઈ વિભાકરનું શિરચ્છેદ કરી નાખ્યો. જંગલ અટવી ઉલંઘતઈ કુશાવર્ત્તનગર આગલિ નીસર્યો. લોકઈ દીઠો. રાજાનઈ જઈ વાર્તા કહી. રાજા કનકચૂડ અનઈ કનકશેખર સન્મુખ આવી પૂછિઉં જે–

તુમ્હઈ એકાકી આ વેષઈ કિમ આવ્યા છો ? તિવારઈ સર્વ

વાર્તા પાછલી મંઈ કહી. તે સાંભળી કનકશેખરઈ કહિઉ જેહનઈ કોપ અનઈ હિંસા સમીપઈ હુઈ તેહનઈ એહવીજ અવસ્થા હુઈ. હિવઈ તે સાંભળી મૂર્ખનઈ કોપ ચડ્યો. કનકશેખરની કહ્યાથી ફરી લેઈ રહ્યું. એતલઈ કુપિતઈ દેવતાઈ મૂર્ખનઈ ચંપી ઉપાડી પ્રવરસેનની બોલની પાસિ મૂંક્યો. બીહિ મૂર્ખનઈ ઉસણા પહિરી ગાદહા સેવક થઈ રહ્યા હતા. પાછલી મૂર્ખનઈ આદર ઘણો દેઈ સિંહાસનઈ બઈસારી વાર્તા પૂછી. તેઈ વાર્તા કહી. એતલઈ સર્વ બોલઈ ગરનઈ ધૂણ્યાં. ગાઢું થયું. રુગ કરવા લાગા. એતલઈ મૂર્ખનઈ વૈશ્વાનર દીપ્યો. કુપિત બોલનું રુધિર લેઈ કેતલાએક બિહ્લ તિહાં હુણ્યા. નિવારઈ સુજનઈ એહવો દુષ્ટ જાણી અથી પાછેવિગ્માં બાંધી મહાકર્દમના કરી. રાત્રિ તે અટવી ઉલ્લંઘાવી શાર્દૂલપુર આગલિ મૂંકી ગયા. વિચારિઉ જે—હણિરસું તો સ્વામીઘાતનો અપવાદ ચાલસ્યઈ. તે ભાટઈ ઈમજ મૂંકી ગયા.

એહવઈ સમઈ સૂર્યોદય હુઉ. જેહવું. એતલઈ એક દિવ્ય મહાઅતિશયઈ સંયુક્ત વિવેક નામઈ કેવલી અનેક દેવતાઈ પરિવર્યા ભવ્યાદિક જીવનઈ પણિ વિરોધની વાર્તા સમાવતા સુવર્ણકમલિ બઈઠા ધર્મદેશના દિઇ છઈ. એતલઈ એ નગરનો રાજા જે અરિ-દમન મહાઆડંબરઈ સપરિવારઈ વાંદવા આવી ધર્મદેશના સાંભલઈ છઈ. જે—અનાદિ સંસારઈ જૈનધર્મની પ્રાપ્તિ તે દુઃકર છઈ. અનઈ જૈનધર્મ પામી સાધુમાર્ગ તથા શ્રાવકમાર્ગ આદરઈ તેહનઈ નિર્વાણ-માર્ગનું સાધન થાઈ. હિવઈ ઇત્યાદિ ધર્મદેશના સાંભલતાં રાજાઈ વાર્તા પૂછી જે—

તિવારપછી એ અવસ્થા થઈ. તે સાંભલી વલી રાજાઈ પૂછિઉં જે-હિંસા અનઇ ક્રોધસ્યું બીજાએ કોઇને સંબંધ છઈ? તિવારઈ કેવલીઇ કહ્યું જે-હા. સર્વ સંસારીજીવસ્યું સંબંધ છઈ. હિવઇ કેવલી વિસ્તારઇ સંબંધની વાર્ત્તા કહઇ છઈ-

રાજન્! જે જીવમાત્રનઇ તીન તીન કુટુંબ છઇ તે મધ્યે ક્ષમા સરલપણું નિર્લોભપણું, જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર-સત્ય-શૌચ-તપ-સંતોષપણું ઈત્યાદિક તો **સ્વાભાવિક અંતરંગ પ્રથમ કુટુંબ** છઇ. તથા ક્રોધ-માન-માયા-લોભ-રાગ-દ્વેષ-અજ્ઞાન-શોક-ભયપ્રમુખ એ **બીજું કુટુંબ.** તથા માતા-પિતા-પુત્ર-પુત્રી સ્ત્રીપ્રમુખ તો **ત્રીજું કુટુંબ.** તે મધ્યે પ્રથમ કુટુંબ તે જીવનઈ મોક્ષ પમાડઇ. અનઇં બીજું કુટુંબ તે અનાદિ અનઇં અનંત. અભવ્યનઇં હુઇં. ભવ્યનઇ તો અનાદિ અનઈ અંત સહિત હુઇ. તથા ત્રીજું કુટુંબતો સર્વજીવનઇ ભવઇં ભવઈ નવુંજ હુઈ. પણિ કેતલાએક ઘોરકર્મી ત્રીજા કુટુંબઇં પોષવા માટઇં બીજું કુટુંબ આદરી પ્રથમ કુટુંબ આઘું હેલી મૂકઈ છઈ. અનઇ જે આસન્નસિદ્ધિ હુઇ તે તો મહાપરાક્રમઈ શૂર થઈ બીજું અનઇં ત્રીજું કુટુંબ મૂલથી મૂંકી પ્રથમ કુટુંબ આદરી મહાનંદ પામઇ છઇ. હિવઈ ઇત્યાદિક વાર્ત્તા સાંભલી રાજાઇ પૂછિઉં જે-

સ્વામી! પ્રથમ કુટુંબ પામીઇ તે ઉપાય કહો. તે ઉપરિ કેવલી કહઈ છઇ જે-રાજન્! સાધુની પરિ મહાનિર્દય થઈ પ્રથમ કુટુંબઇ કરી બીજૂં કુટુંબ અપ્રમત્ત થઈ નિરંતર હણી(હણે) કિમ? જ્ઞાનઇ કરી. મહામોહ જેવડા ભ્રઉ (દાદા) તેહનઈ હણઈ. વૈરાગ્યયંત્રઇં કરી

રાગનઈ. તથા મૈત્રીરૂપ આણિ દ્વેષનઈ હણિં. ક્ષમારૂપ કરવતઈં ક્રોધનઈ તથા નમ્રપણારૂપ ખડ્ગઈ માનનઈ ખંડખંડ કરી હરત પણિ ધૂંઈ નહિ. સરલપણારૂપ દંડઈ માયાનઈ, નિર્લોભતારૂપ કુઠારઈં લોભનઈ હણિં. તથા કામનઈં વસ્તુ વિચારણાઈ કરી મત્કુણની પરિં ચોલી નાંખઈ. ધ્યાનરૂપ અગ્નિ શોકનઈ બાલઈ. ધૈર્યરૂપ ભાલઈં ભયનઈ હણિં. તથા હાસ્ય રતિ જુગુપ્સાનઈં વિવેકશક્તિ કરી હણિં તથા પાંચ ઇંદ્રિય જે-ભાઈ તેહોનઈ સંતોષરૂપ મુદ્દગરઈ હણિં. ઇણીરીતઈ પ્રથમ કુટુંબઈ બીજું જે કુટુંબ હણિ નિર્દયપણિં તિવારઈ પ્રથમ કુટુંબ દીપઈ. સકલ સિદ્ધિ થાઈ ઇત્યાદિક વાર્તા સાંભલી રાજાઈ પૂછિઉ જે-મુઝનઈ ભગવન્જી એ માર્ગ કહો. તિવારઈ કેવલીઈ કહિઉ જે-

નીજું અનિત્ય જે કુટુંબઈ તે મૂલથી પરિહરીઈ તો બીજું કુટુંબ મૂકાઈ તિવારપછી પ્રથમ કુટુંબ દીપાવીઈ. હિવઈ ઇત્યાદિ ધર્મદેશના સાંભલી સંસારનું સ્વરૂપ અસાર જાંણી રાજ્યઋદ્ધિ ઇંદ્રાદિકપણાથી એ અધિક ધર્મમાર્ગ જાણી **શ્રીધર** નામઈ પુત્રનઈં રાજ્ય દેઈ **વિમલમતિ** પ્રમુખ પ્રધાન સાથઈ દીક્ષાવિધિં રાજાઈં દીક્ષા ગ્રહી હિવઈ 'સંસારીજીવ કહઈ છઈ' તે વેલા રાજાઈં મુઝનઈ છોડાવી મૂંક્યા.

હિવઈ જે સમઈ રાજા પ્રમુખઈ દીક્ષા લીધી તે સમઈ દેવ... અનેક ... પાપિષ્ટ ... વિષયસંપદી કુટુંબમોહી પ્રમુખ લોકનો ... રાજા પ્રમુખઈ આપણનઈ દીક્ષા લેવરાવઈ તે ... ... થયા. ... નીચાં વદન કરી રહ્યા. પણિ દીક્ષા

ન લીધી. હિવઈ વિવેક કેવલીઈ રાજર્ષિ પ્રમુખનઈ સંવેગદેશના દેઇ વિહાર કર્યો. પર્ષદા પ્રમુખ આપ આપણાઈ થાનકઈ પહુતા. તેવારે હે અગૃહીતસંકેતે ! મઇ વિચારિઉ જે-ભલું થયું જે એ કેવલી દુષ્ટાત્મા માહરી નિંદા કરતો હતો તે ગયો. તિવારપછી હું તિહાંથી ચાલ્યો. કેતલાએક માર્ગ વ્યતિક્રમ્યો. એતલઈ વિજયપુરનો રાજા શિખરી નામઈ. તેહનો પુત્ર ધરાધર મુઝ સરિખોજ ક્રોધી હિંસક રાજાઇ બાહિર કાઢ્યો છઇ. તે મિલ્યો. મઇ માર્ગ પૂછ્યો. તે ક્રોધી માટઈ બોલ્યો નહી. મુઝનઇ ક્રોધ ચઢ્યો. મઇ તેહનીજ કેડિ-ઇથી છુરી કાઢી. એતલઈ તેણઇ પણિં કરાલ ખડ્ગ કાઢ્યું. બિહુ યુદ્ધ કરી મૃત્યું પામી છઠ્ઠી નરગઇ ગયાં. તિવારપછી કેતલાં ભવતાંઈ તો તિર્યંચ પણિં તથા નરગઈ કલહ કરતાંજ કાલ ગયો.

હિવઈ માહરી જે સ્ત્રી ભવિતવ્યતા તેણાંઈ વલતું કેતલેએક કાલઇ કર્મરૂપ ગુટિકાઉ ખવારી. અનંતકાલતાંઈ અસંવ્યવહારનગર મુંકી પ્રાયઈ સર્વત્ર નવઈ નવઈ રૂપઈ વેષ લેવરાવ્યા. ઇમ અનંત કાલતાંઈ કષ્ટ ભોગવતાં ભવિતવ્યતા પ્રસન્ન થઈ. તિવારઇ મુઝનઈ ભવિતવ્યતાઈ આહીરનો અવતાર લેવારી મધ્યમગુણ ઊપજાવી કહિઉ જે-આર્યપુત્ર ! તઇ ઘણાં કષ્ટ ભોગવ્યાં. હિવઇ તુઝનઇ પુણ્યો-દય સહચર ભલાવું છું. તું મનુજગતિ નગરીઇ અવતાર લિઇ. તિવા-રઇ મઇ કહિઉ ભલું. હિવઈ એ નંદિવર્દ્ધનના ક્રોધ અનઇ હિંસાના ફલ માઠાં જાણી તથા બાલ અનઈ મનીષીના સંબંધથી સ્પર્શનેં-દ્રિયનો અધમ વિપાક જાણી ભવ્યજીવો ક્રોધ તથા હિંસા પરિહરો. તથા સ્પર્શનેંદ્રિયનો જય કરો. જિમ સકલ મનોરથ સિદ્ધ હુઈ.

= इति क्रोधे हिंसायां च नंदिवर्द्धनकथा ॥

[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
આનંદ પામ્યા. [illegible]
આદરી માનિ [illegible]
[illegible]
ગસ્તકિં શોભતો શૈલરાજ તથા માન [illegible] નામિં [illegible]
અવિવેકિતા ધાવ્ય [illegible] પાંમી. તે શૈલરાજનું આદરિં [illegible]
તિવારપછી દેવનિં તથા ગુરુનિં તથા માતાપિતા પ્રમુખનિં [illegible]
નમું નહીં. ઉંચોજ ગ્રીવાઈં આકાશ જોતો ચાલું. કોઈનિં લેખ[illegible]
ગણું. પોતાનાજ જાપા(જા)ત્યાદિક મદની વાતો કરું.

હિવિં એહવો મુઝનિં માનરૂપ ગિરિ જાણી પિતાઇ સર્વ પ્રધાનાદિક પુરૂષનિં વાર્યું જે–કોઈએ એ રિપુદારણની આગન્યા લોપસ્યો માં. તે સાંભલી પ્રધાનાદિક લોક સર્વ આદરી આજ્ઞા માનિં. મુઝનિં દેખી એતલઈ પ્રણામ કરી. તિવારઇ મઇં જાણ્યું એ મહિમા સર્વ માનમિત્રનો. ઇમ કરતાં કેતલાએક દિન બો(વે)ल्या એતલિં શૈલરાજિં મુઝનિં વશ થયો જાણી સ્તબ્ધચિત્તનામિં લેપ માહરિં હૃદયિ ચોપડ્યું. તેતલિ હું પત્થરના સ્તંભની પરિં સ્તબ્ધ થયે

હવિ એકદા હું અંતરંગ કિલષ્ટમાનસ નગરિ ગયો હતો તિહાં દુષ્ટભાવનામિં રાજા તેહની સ્ત્રી જઘન્યતાહીનપણાઇંના

હનો પુત્ર મૃષાવાદનામિં કપટ-ચાડી-પરદ્રોહાદિકિં પરિવર્યો દેખી મૃષાવાદ સ્યું મઈ મિત્રાઈ કરી. તિવાર પછી તો હું કિસ્યું મઇ કાર્ય કરૂં કોઇ પ્રત્યક્ષ દેખી પૂછિં. એતલે માનુ નહિં. કહું ભિન્ન ને કરૂં ભિન્ન.

હિવિં હે અગૃહિતસંકેતે! એ બહું પાપમિત્રની વશિં અનર્થની ડી ઉપજી. પણિ પુણ્યોદય સખાઈઈ. કરી વિલય જાઈ. પણિ તે અજ્ઞાનપણિં ન જાણું. હિવિં મુઝનઇં કલા ભણવાનઇં યોગ્ય ણી નરવાહન પિતાઇં મહામતિ કલાચાર્ય પાસિં ભણવા મૂક્યો. પેતાઇં મુઝનઈ કહ્યું જે-વત્સ! નિત્યઈ ગુરૂ ચરણિં પ્રણામ કરી વેનયપૂર્વક વિદ્યા ભણયો (જો) તે ઉપરિં મઇં કહિઉં જે-પિતાનું ા મૂઢ દીસઈ છઈ. એમાંહી મુઝથી સ્યા અધિક ગુણ છઈ? ે એ ગુરૂનિં ચરણિં હું લાગું? તે સાંભલી રાજાઇ કલાચાર્યનિં મેકાંતઈ કહ્યું જે-એ રિપુદારણ અહંકારી છઈ. તસ્માત્ વિનયાદિક ા કરિ તોહઇ પણિ માહરો પુત્ર જાણી ભણાવયો (જો) ઇત્યાદિક કલાચાર્યઇં સાંભલી હું વિનયાદિક ન કરૂં તોહઈ પણિ ભણાવિ છે. પણિ સન્નિપાતિનિં જિમ જિમ પરમાન્ન ખવારીઈ તેમ તિમ રોગવૃદ્ધિ પામઇ, તિમ મુઝને પણિ ભણાવતિં અવિનયાદિક વાધિ. હિવઇ એકદા ગુરૂઇં કહ્યું જે-

વત્સ! કુપાત્રનિં પરિં તું ભણતાઇં એ અવિનીત કાં થાઇ છે? તે સાંભલી મિં ઘણીજ હિલના ગુરૂની કરી. પણિ ગુરૂ સાંભલી ા. બીજાએ વિદ્યાર્થીઉનિં વારી મુક્યા જે કોઇએ એ અધમનિં બોલાવરયો માં. તિવારપછી કિંવારેકિં ગુરૂનિં આસનિજ બઈસ્યું.

કોઇવારિ તો મઇ એહવું જે-કુશિષ્યપણું છે : આગલા ગુરુની નિંદ
કરું તેહવું દેખા વારિં તો ગુરુનિં ખોટા કરું ઇત્યાદિક ઘણો આદ્દે
અન્યાય જાણી ગુરુઇ મુઝનિં કાઢી મૂક્યો. હું રાજમંદિરિ આવ્યો.
રાજાઇ મુઝને પૂછિઉં જે-વત્સ તું શું શું ભણ્યો ? તિવારઇ મઇં
વલિ કહિઉં જે- વ્યાકરણ-છંદ-તર્ક-ગણિત-જ્યોતિષ-ધનુર્વેદાદિ
તથા બિહુંત્તરિ કલા ચઉસટ્ઠિ કલા પ્રમુખ સર્વ હું ભણ્યો. તે
સાંભલી રાજા ઘણું હરષિત થયો. કલાચાર્યનિં ઘણું ધન અપાવ્યું
વળી રાજાઇ મુઝનઇ કહ્યું જે-

" शास्त्रं सुनिश्चितधिया परिचिन्तनीय-
माराधितोऽपि नृपतिः परिशङ्कनीयः ।
अङ्कस्थितापि युवतिः परिरक्षणीया,
शास्त्रे नृपे च युवतौ च कुतः स्थिरत्व ॥ " मिति न्याया

વત્સ ! ગુરુપાસિં રહિ વલી સંભારયો. તિવારિ મઇં કહ્યું વાઃ
ઇમ કહી રાજમંદિરથી નીસરી મિં મૃષાવાદ મિત્રનિં પૂછિઉં જે-
ભાઇ ! એ તાહરી શક્તિ અચિંત્ય છઇ એ તિં કિહાંથી શક્તિ
જાણી. હિવિં મૃષાવાદ પોતાની શક્તિની વાર્ત્તા કહઇ છઇ-

રાજસચિત્ત નગરિં **રાગકેશરી** તેહની સ્ત્રી **મૂઢતા** 'મૂ
પણીઇ તેહની પુત્રી **માયા** નામિ છે. તે મિં વૃદ્ધભગિની કરી
માની છે. તે માયાથી એ શક્તિ જાણી. જો તાહરિ શક્તિ શીખ
જોઇ છે, તો વેશ્યવાડિં ધૂતકારાદિક ઠામિં જઇ શીખ્ય. અનિ
પણિ અવસરિં માયાનઇ તેડી આવાસ. તે સાંભલી 'સંસારી છ
કહઇ છઇ જે'-તિહાં તિહાં જઇ મઇં મોકલાઇઇ ચાલવાપણાના

હું પણિ પરમ હર્ષિત થયા. તિહિ તે રાગિં હર્ષિતમુખિ નરસુંદરી બોલી જે-રાજપુત્રજી ! એક કિરાએક વિના સંભળાવો. એટલી વા સર્વ ઉત્સુક થઇ જોઉં છઇ. એતલે મુઝનિં તો ભય થયો, ગલું બંધાઈ વિદ્યાનાં તો નામઇ વિસ્મૃત થયાં મૃતપ્રાય થયો. નરસુંદરી તથા નરકેશરી પ્રમુખ તો એહવો મુઝનિં દેખી વિલખાં થયાં. માહરિં પિતાઇ મહામતિ કલાચાર્ય સન્મુખ જોઇ પૂછિઉં જે-એ પુત્ર એહવો પંડિત કહેવાતો તો આંમ કાં થયો ? તે ઉપરિ મહામતિઇ કહિઉં જે-

રાજન્! એ પુત્ર અહંકાર અને મૃષાવાદ એ બિ વાતે પંડિત છે પણિ વિદ્યાનો ગંધ માત્ર સમજતો નથી. ઈત્યાદિક અવગુણ કલાચાર્યનિં મુખિં રાજા સાંભલી મહાલજ્જાતુર થઈ સભા વિસર્જી કાલિ દિને વિદ્યાની પરિક્ષા કરાવસ્યું ઇમ કહી રાજા ઉઠયો. લોક તો સર્વ ઠામિં ઠામિં માહરું હાસ્ય કરિવા લાગ્યા. હું પણિ સર્વ લોક ગયા એતલે સાવધાન થઇ શ્યામમુખ કરી મંદિરમાંહે ગયો. જિમતિમ કષ્ટઇ દિન વોલ્યો. રાત્રિ થઈ હું સુતો. એહવે મહારો પુણ્યોદય તે મુઝનિં તથા પિતાનિં ચિંતાતુર જાણી લાજ્યો. જે માહરા મિત્રની વિડંબનાઈ હું સુખઇ સ્યું બેસી રહ્યો છું? તેહવું વિચારિ પુણ્યોદય નરકેશરિં પાસિં ગયો. એતલી નરકેશરી રાજાનઇ બુદ્ધિ ઉપની જે-સર્વ લોકમાંહે નરસુંદરીની રિપુદારણસ્યું પાણિગ્રહણની વાર્ત્તા થઈ તો હિવિ ન પરિણાવું તો બિહુંની લાજ ન રહઇ. ઇત્યાદિ વિચારી નરસુંદરીનિ પણિ સમજાવી બીજે દિને માહરા પિતાને આવી કહ્યું જે-ભલું (ભલે) રિપુદારણનિં વિદ્યા બોલાવ્યા વિનાજ નરસુંદરીસ્યું પાણિગ્રહણ કરાવો. તે સાંભલી નરવાહન રાજા હર્ષ પામ્યાં. મહાઆડંબરિ વિવાહ કર્યો. નરસુંદરી

સરીખા સ્ત્રી પામી હું પરમ હર્ષ પામ્યો. નવનવિં ભોગવિલાસિં વિષયસુખ ભોગવું છું. નરકેશરી રાજા તો આનંદ પામી પોતાની નગરી પહુંતા.

દિવિં નરસુંદરીસ્યું બિહુનિં પરસ્પરિં સ્નેહરાગે સુખ ભોગવતાં કેતલાએક વરિસ વોલ્યાં. એહવિં એક સમિં અહંકારિં મૃષાવાદનિં કહ્યું જે–મિત્ર! આપણો પરમમિત્ર જે રિપુદારણ, તે તો નરસુંદરીસ્યું રક્ત થયો છે. તેણિકરી આપણ બિહુનિં વિસારી મૂંકિ છે. તસ્માત્ એહવો ઉપાય કરિજે– એ નરસુંદરીસ્યું રિપુદારણનિં વિછોહ પડિ. તે સાંભલી મૃષાવાદિં કહ્યું જે–હું એ વાર્તામાંહિજ છું.

હિવઈ એક સમયઈ નરસુંદરીઈ પ્રીતિવિનોદ કરતાં મુઝનિ પૂછિઉ જે–સ્વામી! ચીવાહદિનિ મિં વિદ્યા પૂછતિં તુમ્હો ક્ષોભ પામ્યા તે સ્યું? તે સાંભલી મઈ કહિઉ જે–તું સ્ત્રી, તુઝ સાથિ વિવાદ કરતાં અમો હલુઆ કહેવાઈઈ. તસ્માત્ 'ન બોલ્યા' તે ઉપરિ નરસુંદરીઈ માહરૂં ચિત્ત ખોટું જાણી કહિઉ જે–ભલું. હિવડાં તો એકાંત છઈ, તે માટિ હિવઈજ કિસીએક કલા કહો. તે સાંભલી હું ઉત્તર ચિત્તિ ચીંતવું એતલિં શૈલરાજિં સ્તબ્ધચિત્તનામઈ ઊપધ માહરિં હૃદયિ ચોપડ્યું. તિવારિં મિં અહંકારવશિ નરસુંદરીનિં ચરણિં કરી ઠેલી. કહિઉ જે–અરે રંડે! તું ગર્વિ કરી મુઝનિં મૂર્ખ જાણિ છિ? તો જા. જે પંડિત હુઈ તાહરિ મનમાનિં તે પાસઈ જા. ઇમ કહી નિર્ભર્ત્સના કરી મઈ નરસુંદરીનિં હાંકી કાઢી. તિવારઈ નરસુંદરીઇ મહાદુઃખિ કરી રુદન કરતીઇ માહરી માતા આગલિ જઈ કહિઉ. માતા નપણિ એ વાર્તા જાણી નરસુંદરીનિં આશ્વાસન

થયાની વાર્ત્તા પૂછી. તિવારિં તેણિં કહિઉ જે-

માહરૂં નામ **મિથ્યાભિમાન** અનિં **મોહરાજ** પિતા સાથિં **રાગકેસરી** રાજા સર્વ કટક લેઇ **સંતોષ** ચોર ઉપરિ ચઢ્યો છે. તે વાતનિં અનંતકાલ થયો પણિ હજુ કટક પાછું નથી વળ્યું. હું પણિ આગલિ કટકિં ચઢ્યો હતો પણિ નગર જાલવવા માટિં પાછો વાલી મુઝનિં ઈહાં રાખ્યો છઈ. તે સાંભલી વિચારિં પૂછિઉ જે- સંતોષસ્યું રાગકેસરી રાજાનિં સ્યુ વૈર છઇ? તે ઉપરિ મિથ્યાભિમાનઈ કહ્યું જે- એ રાજાનિં **વિષયાભિલાષ** પ્રધાન છઈ. તેણિં **સ્પર્શન, જિહ્વા, ઘ્રાણ, ચક્ષુ:, કર્ણ** નામિં સંતાન પોતાનાં તે જગ વસિ કરવાનઇ કયારેક કયારેક રાજાનઇ ભલાવ્યા છઇ. હિવઈ તે પાંચેય ઇંદ્રિયરૂપ સંતાનનિં સંતોષ તે કેવારિં કિવારઈ આવી હણી જાઇ છઇ. तस्मात् રાજા સંતોષ ઉપરિં ચઢ્યો છઇ. તે સાંભલી મામિં ભાણેજિં વિચારિઉ જે-

જિહ્વાની ઉત્પત્તિ તો લાધી. હિવિં ચાલો જિહ્વાનઈ જોવા જઈઇ; તે તે વિચારી મિથ્યાભિમાનનિં પૂછિઉ જે-તે મોહરાજાનું કટક કિહાં છઈ? તે સાંભલી મિથ્યાભિમાંનિં વિચારિઉ જે-રખે એ કોઈ નાહેર (દૂત) હુઈ. તે જાણી બોલ્યો નહીં. તિવારિં પ્રકર્ષ જે મતિનું ઉત્કૃષ્ટપણું, તેણિં મામાનિં કહ્યું જે ભલું. ચાલો આંપણિ ઘણી એ નિરતિ (તપાસ) કરસ્યું. ઇમ કહી અનુક્રમિં **તામસચિત્ત** નગરિં આવ્યા. તે નગર પણિ શૂન્ય દીઠું. જુઇ એતલિં એક શ્યામ વદન પુરૂષ દીઠો. તે દેખી તેહનું [નામ તથા નગર શૂન્ય થયાની વાર્ત્તા પૂછી. તે ઉપરિ તેણિં કહિઉ જે-

થા દ્વેષગજેન્દ્રપ્રમુખનું સૈન્ય સર્વ મુક્યા મિત્રનિં મિલવા આવ્યો હું
છું. હિવઇ મામોભાણેજ એ શોકની વાર્ત્તા સાંભલી શોકનિં જુહાર
રી તિહાંથી પવનવેગિં ચાલ્યા. એતલઇ ચિત્તવ્યાપારરૂપિણી અટવી
ીઠી. મિથ્યા રીતિં તે અટવી સેવનારા જીવનિં મહાઅનર્થની દેનારી
મનિં સમ્યગ્ રીતિ સેવીતી હુંતી અનંત સુખની દેનારી છે. તે મધ્યે
એક **રાજસચિત્ત** અનિં **તામસચિત્ત** નામિં બિહું નગરથી નીસરી
સંસારસમુદ્રમધ્યે જઈ ભલી. (ભલતી) નિદ્રારૂપ ભેખડિ શોભતી,
કષાયરૂપ જલની વહનારી, વિકથારૂપ પ્રવાહિ, વિષયરૂપ કલ્લોલિં,
કારસ્યવિભ્રમાદિ જલચરજીવિં શોભતી અજ્ઞાની જીવનિં તાણી લેતી
પ્રમાદપણાઈ નામિં મહાનદી દીઠી. તેહની તટિં ભોગસેવાદિકનિ
ાશિં ચિત્તશૂન્યપણિ કાંઇ એ ગુરૂની હિતશિક્ષા ન સાંભલી. તે
ચિત્તવિક્ષેપ કહીઈ તે તો **મંડપ**, તિહાં તૃષ્ણારૂપિણિ વેદિકા
તેહાં **વિપરીતમતિ**રૂપ સિંહાસન, તિહાં બઇઠો મહામોહ રાજા
ીઠો. તે દેખી ભાણેજિં મામાનિં પૂછિઉ જે-

આ મોહરાજા આ સર્વ સૈન્ય મામાજી ઉલખાવો. તિવારઈ
વિચારિં કહિઉં જે- પ્રકર્ષભાણેજ! હું કહું છું સાવધાન થઇ સાંભ-
લયે. આ મોહરાજાનિં પાસિં બઇઠો કાલિવર્ણિ તે **મિથ્યાત્વ** મોહ-
રાજાનો વજીર, આ સર્વ કટકનો જાલવનારો. એ મિથ્યાત્વનિં વશિં
જીવ, રાગાદિક દોષઈ સંયુક્ત છઇ જે- ઇશ્વરાદિક કુદેવ તેહનિં દેવ
કરી માનિં, અનિં સર્વ હિંસા મૃષાવાદાદિક અઢારયે દોષ તેણેં રહિત
જે-શ્રી વીતરાગ તેને દેવ કરી ન માનિં, તથા પરિગ્રહી આરંભી
ઉત્સૂત્રભાષી તેહનિં ગુરૂ કરી માનિં અનિં પંચમહાવ્રતના પાલક શુદ્ધ

[illegible]

તથા [illegible] અનુભવ, તે [illegible] હાસ્ય અને [illegible] છે. તથા [illegible] અનુભવ તે અરતિ, જેહને ઉદયે [illegible] છે. [illegible] અનુભવ તે ભય [illegible] અને જેહને ઉદયે [illegible] તે દીન- [illegible] તથા [illegible] અનુભવ તે શોક અને જેહને ઉદયે જીવ તે ભાવ [illegible] છે. તથા [illegible] તે [illegible] છે. તથા [illegible] અનુભવ તે દુગંછા [illegible] જેહને ઉદયે [illegible] છે. [illegible] અનુભવ પોતાના વિપાક દેખાડી લોકને [illegible] દુઃખ [illegible] છે.

તથા આ જે સોળ બાલક દીસે છે, તે તે સોળ કષાય કહીઇં. તે મધ્યે ચ્યાર પ્રથમ બાલક તે અનંતાનુબંધી ક્રોધ માન, માયા, અને લોભ કહીઇં. જેહને ઉદયે જીવ સમ્યક્ત્વ ન

હિવઇ એ સાતેય સામાન્ય રીતિઇ વિચારીઇ રાજા દીસઈ. ણિ સુભટ ન દીસિ. અનિં જો વિશેષ રીતિઇ જોઇઇ તો સુભટજ સિં. પણિ રાજા ન દીસે. અત એવ અનેકાંતવાદ જૈનનો છઈ. સત્યવાદ. જે માટઇ સમુદાયમાત્ર સામાન્યવિશેષરીતિઇ કથંચિત્ સિન્ન કથંચિત્ અભિન્ન હુઇ. યથા છૂટા છૂટા તંતુઆ જોતાં પટ જણાઈ. અનિં સંપૂર્ણ પટ જોતાં તંતુઆ ન જણાઇ. એવં એકેકઇ વૃક્ષિ જોતાં વન ન દીસિં. અનિં સામાન્યરીતિં જોતાં ભિન્ન ક્ષ ન દીસઈ. હિવઈ ઇત્યાદિરીતિ સામાન્યવિશેષ રીતિ સર્વ-પદાર્થની કહી. વિચાર બોલ્યો જે–

તાત! એ સાત રાજા મધ્યે ત્રીજો ચઉથો પાંચમો અનિં છઠો રાજા, એતે કેતલાએકનિં દુઃખ દિઇ અનિં કેતલાએકનિં સુખ પણિં દિઇ. જિમ શરીરાદિકયોગથી વ્યાધાદિક હિંસાએ કરઇ છે. અનિં સાધુજન તે જીવરક્ષાજ કરઇ છઈ.

અત એવ કેતલાએક અજ્ઞાની કેવલીનિં જીવઘાત કાયાદિકનિં હાલવિં કરિ માનીં છઈ, તે મિથ્યા જાણિવું. જો હાલવિ ચાલવઇ જીવઘાત માનીઈ તો કેવલીનિં જીવ-ઘાત નિરંતર પણિં માન્યો જોઇઈ, તે તો ના મિલઇ. વ્યાધાદિક પણિ જીવઘાતના કરનારા નિરંતર નથી કહિ-વાતા, તો કેવલી નિત્યઈ હિંસક કિમ કહીઈ ? તસ્માત્ 'सत्तहिं ठाणेहिं केवली जाणेज्जा, तंजहा नो पाणे अइवाइत्ता' ઇત્યાદિ ઠાંણાંગના વચન તથા જૈનમતની પ્રક્રિયા સાચવવા માટિ કેવલીને નિર્દોષજ માનિવો.

હિવઇ એ સાતેય સામાન્ય રીતિઇ વિચારીઇ રાજ દીસઈ. પણિ સુભટ ન દીસિ. અનિ જો વિશેષ રીતિઇ જોઈઇ તો સુભટજ દીસિ. પણિ રાજા ન દીસે. અત એવ અનેકાંતવાદ જૈનનો છઈ. તે સત્યવાદ. જે માટઇ સમુદાયમાત્ર સામાન્યવિશેષરીતિઇ કથંચિત ભિન્ન કથંચિત્ અભિન્ન હુઇ. યથા છૂટા છૂટા તંતુઆ જોતાં પટ જણાઈ. અનિ સંપૂર્ણ પટ જોતાં તંતુઆ ન જણાઇ. એવં એકેક વૃક્ષ જોતાં વન ન દીસિ. અનિ સામાન્યરીતિ જોતાં ભિન્ન વૃક્ષ ન દીસઈ. હિવઈ ઇત્યાદિરીતિ સામાન્યવિશેષ રીતિ સર્વ-પદાર્થની કહી. વિચાર બોલ્યો જે-

તાત! એ સાત રાજ મધ્યે ત્રીજો ચઉથો પાંચમો અનિ છઠો રાજા, એતે કેતલાએકનિ દુઃખ દિઇ અનિ કેતલાએકનિ સુખ પણિ દિઇ. જિમ શરીરાદિકયોગથી વ્યાપારાદિક હિંસાએ કરઇ છે. અનિ સાધુજન તે જીવરક્ષાજ કરઇ છઈ.

અત એવ કેતલાએક અજ્ઞાની કેવલીનિ જીવઘાત કાયાદિકનિ હાલવિ કરિ માનીં છઇ. તે મિથ્યા જાણિવું. જો હાલવિ ચાલવઇ જીવઘાત માનીઈ તો કેવલીનિ જીવ-ઘાત નિરંતર પણિ માન્યો જોઇઈ, તે તો ના મિલઇ. વ્યાધાદિક પણિ જીવઘાતના કરનારા નિરંતર નથી કહિ-વાતા, તો કેવલી નિત્યઇ હિંસક કિમ કહીઈ ? તસ્માત્ 'सत्तहिं ठाणेहिं केवली जाणेज्जा, तंजहा नो पाणे अइवाइत्ता' ઇત્યાદિ ઠાંણાંગના વચન તથા જૈનમતની પ્રક્રિયા સાચવવા માટિ કેવલીને નિર્દોષ માનિવો.

ભંડાર વધારઇ છઇ. ઇણિ ઇત્યાદિક રીતિ મામોભાણેજ વાર્તા કરતાં અછિ. જે સમિં-

કામદેવનો મિત્ર જે વસંત તે પણિ તેણિજ નગરિં આવ્યો. નવા નવા વૃક્ષ ફલ્યા. વેલડીઉ પુષ્પવતી થઇઉં. આરામવાડી પ્રમુખ ફુલિ ફલિ છાયાઇ ગંભીર થઇઉં. ઇત્યાદિક વસંતની શોભા દેખી મામિં કહિઉં જે-પ્રકર્ષ! આપણ આ શોભા જોઇઇ. તે ઉપરિ ભાણેજિં કહ્યું-ભલું. ઇણિ સિઉં જાણ્યા જાઇ છિ, એતલિં મદ્યપાન કરતાં ભમતા નગરલોક કામિકામિ માંડવિ નાચતાં દીઠાં. એહવિ સમિં વલી મહાપરિવાર સંયુક્ત મહાઋદ્ધિ મહાઆડંબરઇ અનેક વાજિત્રના નિર્ઘોષ થાતિ, સમુદ્રના પૂરની પરિં મહાશબ્દ થાતિ, છત્રચામરાદિકિં શોભિત નગરનો રાજા વસંત શોભા જોવા આવતો દીઠો. દેખી વિચારિં પ્રકર્ષનિં કહિઉં જે-જે મહામોહિં રાગકેસરીઇ વિષયાભિલાષા ભોગતૃષ્ણાઇ મકરધ્વજઇ તથા હાસ્યાદિકિં છલ્યા જે લોક તેહનું જે જડપણું અજ્ઞાનપણું અકાર્યપણું ચિત્તવિક્ષિપ્તપણું. તે ઉપરિ પ્રકર્ષિં પૂછિઉં જે-એ લોક કિમ જિતાણા? તે સાંભલી વિચાર વાર્તા કહઇ છઇ. પ્રકર્ષ સાંભલઇ છઇ-

યથા કર્મપરિણામ રાજાની સ્ત્રી જે-કાલપરિણતિ તેહના હિમ, શિશિર, વસંત, ગ્રીષ્મ, વર્ષા અનિં શરદ એહવિં નામિં ૬ સેવક છઇ. તે મહાદેવી જિહાં જિવારિં જિવારિં સેવકનઇ મોકલિ તે તિહાં જાઇ છઇ. પણિં જિવારિં વસંત મહાદેવીની આજ્ઞાઇ માનવાવાસ નામિં ભવચક્રનગર માંહલિં નગરિ આવિં, તિવારઇ મોહરાજા વસંતનો મિત્ર જે કામદેવ તેહનઇ રાજ્ય દેઇ તે નગરિં મોકલિ.

દિવિ એતલી વાર્તાઇ કરિ છઇ. એહવિં લોલાક્ષ નામઇ રાજા આવ્યો. જિ તે હસ્તીથી ઉતરી ચંડિકાનિં દેહરિં જઇ પ્રદિક્ષિ તર્પણા કરી મદ્યપાન મંડપિ આવી બઇઠો. સુવર્ણરત્ન ભાજન ચસાલિં મદ્યપાન પીઇ છઇ. સર્વ પરિવાર પણિ બઇઠો છઇ. ના પ્રકારની ચેષ્ટાઉ કરિ છિ. એતલિં લોલાક્ષરાજાનો લઘુબંધવ રિપુકંપન તે પણિ તિહાં બઇઠો છઇ, તેણિં જે મદ્ય પીધું છઇ, ણિ કરી પરવશ થઇ પોતાની સ્ત્રી જે રતિલલિતા તેહનઇ કહ્યું -નું નૃત્ય કરિ. તિવારિં તેણીઇં જેહની તથા લોકની લજ્જા કરી. તિપણિ ભર્તારના કહિયા માટિં નૃત્ય કરિ છઇ.

એતલિ રિપુકંપન પ્રમુખ મદ્યપાન વશિં નિશ્ચેષ્ટ થઇ ભુઇ પડિ ાખિ છે તે ઉપરિ વલી લોટિં છિઇ. એતલિં રતિલલિતાનિ નાચતી ખિ લોલાક્ષ પરવશ થયો. બોગવાંછનાઇ ઝીલવા લાગ્યો. એતલિં હેતો દુષ્ટ અભિપ્રાય જાણી રતિલલિતા નાઠી. લોલાક્ષઇ ઝીલી ાનલિં વલી રતિલલિતા નાઠી. જાતી જાતી ચંડિકાની મૂર્તિ ાછલિં જઇ પઇઠી. એતલિં દેવગજેન્દ્રનો અવસર થયો. રાજાના રીરમધ્યે પઇઠો. એતલિં રાજાઇ ખડ્ગ કાઢી ચંડિકાની મૂર્તિ તો ાંડી. તિહાંથી વલી રતિલલિતા પૂત્કારતી નાઠી. મદ્યપાની રિપુ-ંપનાદિક જિહાં પડ્યા છઇ, તિહાં આવી. કેડિં રાજા પણિ ખડ્ગ ાઇ આવ્યો. એતલિં રિપુકંપન સાવધાન થયો. વૃદ્ધશાહનિં એહવો મ્યાઇ જાણી રિપુકંપન પણિ ખડ્ગ લેઇ ઊઠ્યો. એતલિં તો ાનિં ઠામિથી સુભટ શસ્ત્ર લેઇ ઊઠ્યો. માંહોમાંહિ સંગ્રામ થયો. ાકતો સર્વ ત્રાસ પામી દિશિદિશિં નાઠા. એહવિ માણિ ભાણેજનિં

એતલિં હટ્ટશ્રેણિં એક વ્યવહારિઉ ઘણિં વ્યાપારિં પરિવર્યો હાટઈ બઈઠો દીઠો. આગલિ વિવિધરીતિનાં રત્ન-માણિક્ય-સુવર્ણ-દ્રવ્ય પ્રમુખનાં અંબાર ભર્યા છિ. તે દેખી ભાણેજિ પૂછિઉ જે-હે વિમર્શ ! આ વ્યવહારિઉ આગલિ લોક પ્રણામ કરિ છિ. કોઇ બોલાવિ છઈ. કોઇ માગિ છિ. તથાપિ સાહમું જોતો નથી. સાંભલતો નથી. ઉચીજ નજરિં કરી કોઇનિં દેખતો નથી તે સ્યું ? તે ઉપરિ મામો બોલ્યો જે-એ વ્યવહારિયાનિં મિથ્યાભિમાનનો ભાઇ જે-ધનગર્વ તે છિ. તેણિં કરી એ ઇમ છે. પણિ એ ભીખારી એ સર્વ ક્ષણિક છે. તે જાણતો નથી. ઇમ વાર્ત્તા કરિં છિ.

એતલિં રાગકેશરીનો પાંચમો બાલક જે **અનંતાનુબંધિ-લોભ** તે વ્યવહારિઆનિં આવિ મિલ્યો. એતલિં એક ગણિકાપતિઇ બહુમૂલ્ય મુકુટ એકાંતિ તેડી વ્યવહારિઆનિં દેખાડ્યો. વ્યવહારિઈ પણિ જાણ્યો જે-ચોરીનો છિ. તોહઇ પણિ તે વ્યવહારીઇ લોભવશિં તેહનઈ દ્રવ્ય કાંઇએક આપી લીધો. ગણિકાપતિ તો ગયો. એતલિં પાછલથી પગનિ અનુસારિ બિજીપણ રાજાનું કટક આવ્યું. મુકુટ સહિત વ્યવહારિઉ ઝાલ્યો. સર્વ લોક દેખતાં હાટ લૂટ્યું. રાસભિં ચઢાવી ઘણી વિડંબના કરી ફેરવ્યો. લોકમધ્યે બહુ અપભ્રાજના ચાલી. એહવિં પ્રકર્ષિં વિમર્શનિં કહિઉ જે-

મામા એ સ્યું? ઇન્દ્રજાલ કઈ સ્વપ્ન ? એ આમ કાં થયું ? તે ઉપરિ મામો બોલ્યો જે-પ્રકર્ષ ! એ જે દીસઈ છઈ તે સર્વ સત્ય. અત એવ જે ઉત્તમપુરુષ હુઈ તે ધનગર્વ ન કરિં. શરદઋતુના વાદલની પરિં ધન તે ચંચલ છિં. ધનમોહઈ કરી જીવ હીનજનની

પણિ [illegible] પોતાના [illegible] નાશ [illegible]. [illegible] મન સ્થિર ન [illegible] તે-મન સ્થિર [illegible]? તે ઉપરિ [illegible] મન [illegible] વાર્તા [illegible]-

[illegible] પ્રવર્તઇ. [illegible] ઉપરિં દયા રાખિં પરપીડા ન કરિં. પરોપકાર કરઇ. નિરંતર વશિ રાખઇ. શુભસ્થાનકિં મન લાવરિં. ધનમદ ન ધરિં. તે પુરુષ નઇ પુણ્યાનુબંધી પુણ્યઇ કરી મનસ્થિર થાઇ. હિવિં એ વાર્તાઇ કિં, એહવિં એક યુવાન પુરુષ મલિન ફાટાં વસ્ત્ર પહિર્યાં છઇ તથા કાંઇએક દ્રવ્ય ખરચી મોદક તંબોલાદિક લેઇ સુગંધ પુષ્પાદિ શરીરિં ધરિ કિહાં એક જતો પ્રકર્ષિં દેખી પૂછિઉં જે-આ કઉણ પુરુષ ? તે સાંભલી વિમર્શ વાર્તા કહે છઇ-

સમુદ્રદત્તનો પુત્ર રમણનામિં એહ નગરનો વસનારો છઇ. પણિ ગણિકાનિં પોતાના પિતાનું અસંખ્ય દ્રવ્ય હતું તે સર્વ એણિં નાશ કરિઉં. લોકનિં ઘરિં દાસકર્મ કરિતાં કાંઇએ દ્રવ્ય થયો. એતલિં વલિ આજ તે દ્રવ્ય ખરચી નવો પહિરવે કરી **મદનમંજરી** નામિં ઇહાં ગણિકા છઇ. તેણીઇ એ રમણ દ્રવ્ય સર્વ ખરચાવ્યો. દરિદ્રી થયો. તિવારઇ વલી હાંકી કાઢ અનિં વલી ભોગવાંછનાઇ કામિં લપ્યો હુતો તિહાં જાઇ છિ. અ આપણે તિહાં કોતુક જોવા જઇઇ. ઇમ કહી ગણિકાગૃહિં આવ

એતલિં વિમર્શ નાક મરડી માથું ધૂણી છેહકો દેઈ પ્રક કહ્યું જે-આ ગણિકા અશુચિની કોઠી નવદ્વારિં શ્રવી રહી છે.

ત્રિમ પુષ્પગંધાદિકિં કામી પુરૂષનિં મોહ ઉપજાવીં છિં. એ દુર્ગંધ આંપણિં ન ખમાઇ. તે સાંભલી પ્રકર્ષિં પણઇ હા કહી. તિવારિં તે બિહું મંદિર બાહિર નીકલી કૌતુક જુઇ છે. એતલિં રમણ મંદિરમધ્યે ગયો. મદનમંજરી દીઠી. મદનમંજરીઇ પણિ પૂર્વિ કાઢ્યો હતો. તથાપિ કાંઇએક દ્રવ્યદેખી કપટવચનિં કહિઉં જે- અહો સ્વામી ! પધારો. માહરી પુત્રી કુંદલતિકા તે તુમ્હારિં વિરહિં મહાદુઃખ પામતી હતી. ઇત્યાદિ વચનિં ઘણો કપટરાગ દેખાડી કહિઉં જે-

વત્સ રમણ હિવડાં રાજપુત્ર ચંડ ઇહાં આવસે તસ્માત્ તું ઇહાં ક્ષણિકતાંઇ લીન થઇ રહો. એતલી વાત કરિ છઇ. એહવિંજ ચંડ આવ્યો. રમણના શરીરમધ્યે એતલિં ભય પઇઠો. એતલિં ચંડિ રમણનિં દેખી કોપિં નાક તથા કર્ણ છેદ્યાં, એક દૃષ્ટિ કાઢી પાટુંઇ મારી કાઢ્યો. મદનમંજરી અનિં કુંદલતિકા ખડખડ હાસ્ય કરિવાં લાગાં. હિવઇ રમણ વલી ચંડની આજ્ઞાઇ સુભટ પુરૂષઇ મારીતો મૃત્યુ પામ્યો. એતલિં વિમર્શિઇ કહ્યું-જો વત્સ ! ગણિકાનું કુટિલપણું. જો કામદેવની શક્તિ. જો ગણિકાના આસક્તનું વિડંબનાપણું. અતએવ વત્સ! ગણિકાના અધમપણાં જાણી ઉત્તમ પુરૂષિં જાતિ શીલ ધન લજ્જાદિક રાખવાનિં અર્થિં એ ગણિકાનું વ્યસન પરિહરવું.

હિવિં વિમર્શ બોલ્યો જે-હે પ્રકર્ષ ! એ ભવચક્રનગરિં ઘણૂં જોવું છઇ. પણિ આપણિં દિન થોડા રહ્યાં છે. તસ્માત્ માહરૂં વચન માનિં અનિં આવિ. તુઝનિં એકસામટું કૌતુક દેખાડું. ઇમ

કહી પ્રકર્ષ ભાણેજનિ સમઝાવી એક વિવેક નામિ મહાપર્વતિ તિહાં ચઢી ભવચક્રનું કૌતુક જૂઇ છઇ. એતલિ એક પુરૂપ નમ ... છૂટિં કેશિ ક્ષુધાતુર પુરૂષિં વીંટચો. નાસવા વાંછતો ખડીઉ ... હસ્ત પિશાચ સરીખો દેખી પ્રકર્પઈં પૂછિઉ જે-કઉણ ? તે ઉ... વિમર્શ વાર્તા કહઈ છઇ-

કુબેર સાર્થવાહ મહાધની છઈ. તેહનો પુત્ર ધનેશ્વર ... પણિ એહનિ ગુણિં, તે લોકિં કપોત એહનું નામ દીધું છઇ ... હિવિં એણિં જૂવટાનિં વ્યસનિં રત્નની કોડિ ખપાવી. ... ગૃહ શમસાન સમાન કરિઉં છે. વલી હારિઉ ધન પૂરવાની ઘણી ... વેલા ચોરીઉ કરી. પણિ રાજાઇ રાસભારોહણાદિ કદર્થનાઉ કરી. ... ણીકપુત્ર માટિં મૂક્યો છિં. તથાપિ એ વ્યસન મૂકિં નહિં. આજ ... રાત્રિં જૂવટઇ વલી મસ્તક હારિઉ છઇ. તે માટિં સર્વ ... જૂઆરી આજ એહનું મસ્તક લેવા વાંછિ છિ. તે માટઈ એહનિ એ વિડંબના થાઇ છિ. તે સાંભલી પ્રકર્પિં પૂછિઉં જે-

ધનક્ષયાદિ અનર્થનું કરનાર જુવટું જો છે તો લોક એહ એ વ્યુતક્રીડા કાં કરિ છિ ? તે ઉપરિ વિમર્શિ કહ્યું જે- મોહનિ વશિં લોક વ્યસનના અધમ ફલ જાણતા નથી. પણિ ઉતમ પુરુ ... તે દ્યુતવ્યસન પરિહરિં. એહવી વાર્તા કરિ છિ. એહવિં પ્રાં ... જંગલમધ્યે અમરાર એક ઉપાડિં રાસ શૃગાલ કેડઇઉ જાતો દેખી ... પૂછિઉં જે- આ હવિં ... ભૂમિ તરફ આકુલો ... ... છે તે કઉણ ... ? તે સાંભલી વિમર્શ વાર્તા કહે છઇ-

એ ભવચક્રમધ્યેજ લલિત નામિં પુર. તિહાં લલન નામિં રાજા. ઘણું આહેડાપ્રિય રાત્રિદિવસ આહેડા કરિં. રાજકાર્ય સર્વ વેસારી મૂક્યાં. પ્રધાનાદિકેઈ ઘણુંએ વાર્યો પણિ આહેડા મૂકિ નહિં. તિવારિં પ્રધાનાદિક એહના પુત્રનિં રાજ્ય થાપી એહનિં નગર બાહિર કાઢ્યો છે. ઘણુંએ દુઃખી થાઇ છે. તથાપિ માંસનિં લોભિં આહેડા મંકતો નથી. અનિં જે પુરૂષનિં માસભક્ષણની વાંછા હુઇ, તેહનિં સર્વથા ધર્મ ન હુઇ. ઇહલોકિં પરલોકિં ઘણું દુઃખ પામિં, હિવિં મામો ભાણેજ એ વાર્ત્તા કરિ છિં. એતલિં જે લલનરાજા શૃગાલકેડિં અશ્વ દોડાવે છે. એતલિં શૃગાલ તો નાહસી ગયો. અનિં આગલિં ખાડી આવી તે મધ્યે ઘોડો પડ્યો. તેતલિ લલનરાજા ચંપાઇ મૃત્યુ પામ્યો. એતલિં વિમર્શિં પ્રકર્ષ નિં દેખાડ્યું જે–જો આહેડાનાં ફલ. તસ્માત્ સદય પરિણામી ઉત્તમ પુરૂષ હુઇ તેણઇ માંસભક્ષણ તથા આહેડો વર્જવો. ધર્મ તે આજ્ઞાપૂર્વક કર્યાઈ છઈ. એહવિં વલી પ્રકર્ષિં, રાજપુરૂષિં જિહ્વા ઉપાડી તમ તરવું પાઇતો એક પુરૂષ દેખી વિમર્શનિં પૂછિઉં જે–મામા! ઉ પેલો પુરૂષ કઉણ? તે ઉપરિ મામો તેહની વાર્ત્તા કહે છે–

એ વાર્તા સાંભળી સર્વ નગરલોક નાઠા. રાજા આવ્યો. વળી જાગી નગરલોકનિ તો ફિરી વાસ્યા. પણિ નિરતિ (તપાસ) કરતાં દુર્મુખના વચનથી એ વાર્તા રાજા જાણી એહનિ એહ વિડંબના કરિ છિ. તે સાંભળી પ્રકર્ષિ કહ્યું જે- હા મામા. શિ થાના કરનારનિં આમ વિડંબના હુઇ છિ. તે સાંભળી પ્રતિ (વિમર્શિ) કહ્યું-એહનિ. એહનાં મોકલાં મુખ હુંતાં. વિકથાપ્રિય હુઈ. તેહનિં ઈમજ હુઈ. તસ્માત્ ધર્મી પુરુષિં વિકથા વર્જવી. એતલિં પ્રકર્ષિં રાજમાર્ગિ જોતાં એક ઉજ્વલ પુરુષ દેખી પૂછિઉં. મામા! ઉ પેલો પુરુષ કુણ? તે ઉપરિ મામા વાર્તા કહઇ છે.

એ પુરુષ તે રાગકેસરીનો સુભટ **હર્ષ** કહીઈ. અનિં **માનવાવાસ** નગરિં **વાસવનામિં** વ્યવહારિઉ. તેહનઈ અત્યંત વલ્લભ બાલપણાનો મિત્ર ઘણિ દિનઈ આવી મીલ્યો છે. તસ્માત્ એ હર્ષ તિહાં જાઈ છઇ. એતલી તો હર્ષ તિહાં ગયો. વ્યવહારીઉ મહાહર્ષ પામ્યો. મિત્રની ઘણી ભક્તિ કરી. હાસ્યવિનોદાદિક કરઇ છિ. ગૃહલોક પણિં સર્વ હર્ષયુક્ત થયો છે. એહવિં પ્રકર્ષઈ એ શ્યામ પુરુષ તેહજ વ્યવહારિઆના ઘર ભણી જાતો દેખી પૂછિઉં જે-મામા! આ કુણ? તે ઉપરિ મામિં કહ્યું જે-

એ શોકનો મિત્ર **વિષાદ** કહીઇ. અનિં એ વ્યવહારિઆનિં ઘણિ માનિં છિ. **વર્દ્ધન** નામિં એક પુત્ર થયો તે મોટો થઈ હુંતિ ઘણાં વસ્તુ લેઇ પરદેશિં વ્યાપાર કરી દ્રવ્યની કોડિ ઉપાર્જી મહાસાર્થ સાથિ આવતો હતો. એતલિં માર્ગિ ક્રૂર ચોર મિલ્યા. સાર્થ સર્વ લુંટ્યો. વર્દ્ધનનિં હણ્યો. કેતલાંએક બંદ ગ્રહ્યાં. તે બંદમધ્યેથી એ વાસવતોજ

ાકદાસ લંબનકનામિ નાહસી આવી એ વાર્ત્તા કહઇ છઇ. તસ્માત્ એ વિષાદ તિહાં જાઇ છઇ. એતલે તો વિષાદ વાસવની શરીરમધ્યે પઇઠો. વ્યવહારિઉ હા પુત્ર! હા વત્સ! ઇત્યાદિક કરૂણ વિલાપીં આક્રંદ કરિવા લાગો. તે દેખી ગૃહપરિવાર પણિ સર્વરૂદન કરિવા લાગો. એતલિં પ્રકર્ષિં પૂછિઉં જે–

મામા! ભવચક્રનગરલોકનું એ સ્વરૂપ સ્યું! જે ક્ષણેકિં હર્ષ પામિં, ક્ષણેકિં વિષાદ પાંમિ? તે ઉપરિ વિચાર કહઇ છઇ. હે પ્રકર્ષ! તું એતલિં આશ્ચર્ય સ્યું પામિ છે? એ બાલલોક મોહનિ વશિં રાજ્ય–ધન–પુત્ર–મિત્રાદિક પામી મહાહર્ષ પામિ છે. વિશ્વનિં તૃણ સમાન ગણિ છે. અનિં તે વસ્તુ જેતલે નાશ પામિં છે, તેતલઇં વલી દુઃખ વિષાદાદિક ધરઇ. પણિ એ સર્વ મૂઢપણાઇના લક્ષણ. તસ્માત્ વિવેકિ પુરૂષિં તે એહવોજ યત્ન કરિવો. જેણઇં કરી સકલ સિદ્ધિ હુઇં. હિવિં વલી વિમર્શ બોલ્યો જે– વત્સ! તુંઅનિં પ્રત્યેકિં પ્રત્યેકિં એ ભવચક્ર નગરનાં કૌતુક કેતલાંએક દેખાડું તસ્માત્ એક સંક્ષેપિ ઉપાય કહું છું. ઇમ જોતાં સર્વ કૌતુક દીસે છઇ. ઇમ કહી વિમર્શ વાર્ત્તા કહઇ. પ્રકર્ષ સાંભલઇ છઇ.

યથા અનેક નગરિં ભવચક્રનગર સંયુક્ત છઇ. તથાપિ ઇહાં **માનવાવાસ૧ વિબુધાલય૨ પશુસંસ્થાન૩ અનિં પાપપિંજર** ૪ એ ચ્યાર નગર તે મોટાં છઇ. તે મધ્યે માનવાવાસ નગરનાલોક તે મોહાદિકિં ઘણું પીડ્યા છે. જે માંટિ કુણેક સુખી અનિં કુણેક દુઃખી, કુણેક હર્ષિત અનિં કુણેક વિષાદવંત, ણેક રાગી અનિં દ્વેષી, કુણેક સોભાગી. અનિં કુણેક દુર્ભાગી ઇત્યાદિ વિવિધરીતના

લોક દીસે છે. તથા વિબુધાલયનગરિં પ્રાયઃ કલ્પવૃક્ષના લોક સાતાવેદનીય ઘણી છંઇ તથાપિ ઈર્ષ્યા, શોક, ભય, ક્રોધ, લોભાદિ તિહાંએ ઘણાં છઇ. તેણિં કરી તે નગરિં પણી સર્વ મોહરાજાદિકિં વિટંબ્યા (વિટંબી) છે.

તથા પશુસંસ્થાનિ નગરિં તો ક્ષુધા, તૃષા, ઉદ્વેગ, દાહ, ભય પ્રમુખ અનેક રીતિનાં દુઃખ દેખાડી સર્વલોક મોહાદિકિં પીડ્યા છઇ. અસાતાવેદનીયનામ તે નગર કર્મપરિણામરાજાઈ ભલાવ્યું છે. તથાપિ પાપપિંજરનગરના લોક તો નિરંતર દુઃખીજ છઇ. તે માટિ પરમાધામી તે નગરના લોકનિં ઉષ્ણ તરવા પાઇ છઇ. અગ્નિમધ્યે પચાવિ છે. વૈતરણી નદીમધ્યે વહિવરાવી છે. ખડ્ગપત્રિ કર્ણ-નાકપ્રમુખ છેદિ છે. કરવતાદિકિં કરી વહિરઇ છઇ. તદા તેણિં પાપપિંજરનગરિં સાત પાડા ઉપરાઉપરિ છે. તિહાં તે લોક પણિ સર્વ મોહરાજાદિકિં પીડ્યા છઇ. તસ્માત્ વત્સ! એ ભવચક્રનગર આખુંએ મોહાદિકિં પીડ્યું છે. ઇમ મામો વાત કહઇ છઇ. એતલિં વલી પ્રકર્ષિ સાત સ્ત્રીઉ ભવચક્રમધ્યે દેખી પૂછિઉં જે-મામા! આ સાત સ્ત્રી કઉણ? તે ઉપરિ મામો કહઇ છઇ-

એક જરા, બીજી રોગપીડા, ત્રીજી મૃતિ, ચઉથી દુર્જન-પણાઈ, પાંચમી કુરૂપપણાઈ, છઠ્ઠી દરિદ્રપણાઈ અનિ સાતમી દુર્ભગપણાઈ. એ સાત સ્ત્રીઓ ભવચક્રનગરિં ફીરી આંપઆંપણ બલ લોકનિં દેખાડિ છઇ. તે મધ્યે પ્રથમ સ્ત્રી તો કાલપરિણતિની આજ્ઞાઈ [illegible] અશક્ત પણાઈ [illegible] રહિત બેસતા કરિ છિ.

બીજી સ્ત્રી જઇ તે તો અસાતાવેદનીય પુરૂષની આજ્ઞાઈ શુદ્ધિ
ાદિકનો અંશ કરિ વાત, પિત્ત-કફાદિક ઉદેરી અતિસાર,દુષ્ટ-
મેહ, શૂલ, શિણક, શ્વાસ, ભ્રમ, ખર્જૂ, જલોદરપ્રમુખ સર્વ એ
બીજી સ્ત્રીનો પરિવાર જાણવો. તે નિરોગતાનિ દૂર કરિ.

તથા ત્રીજી સ્ત્રી તે આયુઃકર્મરાજાનિ ક્ષયિ કરિ આવીં. વિષ-
અગ્નિ-શસ્ત્ર-ઉદક-પર્વતપાત મહાભયાદિકિ ઉપજિં. એ એકલીએ
ન્દ્ર ચન્દ્રાદિકનિ કંપાવિ છિ. ધનવંત તથા દરિદ્રિ, વૃદ્ધ તથા
યુવાન, સબલ તથા નિર્બલ, પંડિત તથા મૂર્ખ ઇત્યાદિક સર્વ
ઉપરિ એ સરિખી. ધન-મંદિર-બંધુ-કુટુંબ-પુત્રાદિક સર્વનિ છં-
ડાવી પાપ તથા પૂણ્યરૂપ સંબલ સાથિ લેવારી બીજી ગતિ જીવનિ
લેઇ મૂંકિ. અનિ કુટુંબપરિવાર હુઇ તે દિન બિ ચ્યાર તાંઇ રદ-
નાદિક કરી નિશ્ચિતસ્યું ખાઈ પીઈ.

તથા ચઉથી સ્ત્રી જે દુર્જનપણાઇ તે પાપનિ ઉદયિં કરી
આવિ છિ. તેથી કપટ-ચાડી-મિત્રધ્ન-નિર્લજ્જપણું-મત્સરાદિક
એ સર્વ લોકનિ થાઈ. અનિ પુણ્યોદયઇ કરી સુજનપણું થઇ
તેહનિ એ સ્ત્રી દૂર કરિ.

તથા પાંચમી સ્ત્રી જે કુરૂપતા. તે તે નામકર્મરાજાનિ દુષ્ટપણિ
આવિ ટૂંટા-ખોડા-બાડા-કાણા-ખૂંધાપ્રમુખ જે લોક થાઇ છે તે
એ સ્ત્રીનિ પ્રભા વ.

તથા છઠ્ઠી સ્ત્રી જે-દરિદ્રપણાઈ. તે અંતરાય અનિં પાપનિ
ઉદયિં થાઇ. જલ-અગ્નિ-ચોર-દ્યૂતાદિવ્યસન તેથી એ ઉપજિં

દીનપણું-મૂઢપણું-પ્રાયઃ બહુસંતાનપણું-ઘણી ક્ષુધા-ઉદ્વેગ સંતાપાદિક એ સ્ત્રીનો પરિવાર, તે પુણ્યોદયિં કરી જે દુકરાઇ છે તેહનિં એ દૂર કરિં.

તથા સાતમી સ્ત્રી જે દુર્ભગપણાઇ છઇ. તે પણિ દુષ્ટતામ[illegible] રાજાઇ મોકલી છઇ. તે સુભગપણાઇનિં દૂર કરિ છઇ. તેણિં કરી લોકનિં અલખામણું થાઇ છઇ. હિવિં એ સાતે સ્ત્રીઓ એ જય[illegible] નગરના લોકનિં વિવિધરીતિ પીડિ છિ.

હિવિં સામાન્ય પ્રકારિં તે કર્મપરિણામ, કાલપરિણતિ, સ્વભાવ લોકસ્થિતિ ભવિતવ્યતાપ્રમુખઇં કરી કાર્યમાત્ર નીપજે છે. તથાપિ એ સાતે સ્ત્રીઓ તે વિશેષ પ્રકારિં કાર્ય કરિ છે. હિવિ વલી વિમર્શ કહઇ છઇ જે-હે પ્રકર્ષ! નિશ્ચયનયમતિં તે એ સ્ત્રીઓ કિમે ટાલિ ન ટલિ. અનિં વ્યવહારનયથી તે સ્ત્રીઓનો ટાલવાનો ઉપાય કરિવો. જે માટિં સર્વલોક તે વ્યવહારિં જ પ્રવર્તઇ છે. અનઇ એ વ્યવહાર તે બલવંત કહીઇ. અનિં સમ્યગ્દૃષ્ટિઇં તે ઇમ જ માનિવા. હિવિ ઇત્યાદિક સાંભલી પ્રકર્ષ બોલ્યા જે-

હે મામા! એ જગાદિક ન હુઈ એહવું કોઇ સ્થાનક [illegible] માનિ [illegible] અનંતસુખનું મંદિર નિર્વૃતિ [illegible] તે [illegible] ઉપદ્રવ [illegible] છઈ. અનિં [illegible] જ [illegible] તે તત્ત્વજ્ઞાન ? દર્શ[illegible] સ્વનિં [illegible] કેમ [illegible] તો તે પામિં. અનિં [illegible]

ી વિમર્શ કહે છે જે—હે પ્રકર્ષ ! એ પાંચે દર્શન તે શાંતિશિ. ની પરિં મૂર્ખ થઇ આપમતિં ચાલિં છે. તેણિં કરી મુક્તિ ામતા નથી. અનિં જૈન તે શુદ્ધિમતિં ચાલિં છઇ. તસ્માત્ ન મુક્તિ પામી છઇ.

હિવિં પ્રકર્ષિં પૂછિઉં જે— એ પાંચ દર્શન તથા છઠું જૈન ર્શન. એ તે કિમ મુક્તિ માનિં છિં ? તે ઉપરિં વિમર્શ વાર્ત્તા કહે છે. યથા **નૈયાયિકદર્શની** તો પ્રમાણ–પ્રમેય–સંશયાદિક જે સોલ પદાર્થ તેહના તત્ત્વજ્ઞાનથી મોક્ષ હુઇ એહવું માનિં. તથા **વૈશેષિક** તો દ્રવ્ય–ગુણ–કર્મઆદિ ષટ્ પદાર્થના તત્ત્વજ્ઞાનથી મુક્તિ માનિં. તથા **સાંખ્યદર્શની** તો **પ્રકૃતિ ૧, બુદ્ધિ ૨, અહંકાર ૩, એકાદશ ઇંદ્રિય ૧૧, પંચશબ્દાદિ ૫, પંચભૂત ૫, તથા આત્મા ૧ એ પચવીસ તત્ત્વના તત્ત્વજ્ઞાનથી મુક્તિ હુઇ એમ માનિં. તથા બૌદ્ધ તે ચ્યાર રીતિના છે. તે મધ્યે વૈભાષિક તે ચતુઃક્ષણિ વસ્તુ માનિં. સૌત્રાંતિક** તે રૂપ–વેદના–વિજ્ઞાન–સંજ્ઞા–સંસ્કાર એ પાંચ સ્કંધજ માનિં. **યોગાચાર** ૩ તે વિજ્ઞાનમાત્રજ માનિં. અનિં **માધ્યમિકમતે** ૪ સર્વ સ્વપ્નોપમ માનિં. તથા **મીમાંસક** તે પ્રેરણાલક્ષણ ધર્મમાનિં. તથા **જૈનમતે** જીવ, અજીવ, આશ્રવ, સંવર, બંધ, નિર્જરા, અનિં મોક્ષ એ સાત તત્ત્વ માનિં.

તત્ર સુખ–દુઃખ–જ્ઞાનાદિપરિણામી તે જીવ તેથી વિપરિત તે અજીવ, તથા ૫–મિથ્યાત્વ, ૧૨–અવિરતિ, ૨૫–કષાય, અનિં ૧૫–યોગ, એવં ૫૭ ભેદ કર્મબંધના તે આશ્રવ કહીઇ. આશ્રવથી

તિવારે જે કોઇ અધન્ય અધર્મી છે તે સાત્વિકમાનસાદિક પુર દેખતા નથી. અનિં જે ધન્ય છે તે પ્રગટપણિં દેખિ છે. તથા નિર્મલચિત્તાદિક જે પુર છઈ તે સાત્વિકમાનસ માંહલાજ છે. તિવારે જે કર્મપરિણામ રાજા છઇ તે એ સાત્વિકમાનસ નગરનિં પોતિ ભોગવિ છિ. તિવારે જે એ નગરના વાસી લોક છે તે તે વિવેક પર્વતનિ દેખી ઉપરિં ચઢઇ છે. એતલે જૈનપુર દેખી સુખ પામિં છે. તિવારે જે સાત્વિકમાનસના લોક તે માર્ગાનુસારી કહીઈ અનિં જે જૈનપુરના લોક તે જૈન કહીઈ. તિવારે જૈનલોક તે ઉચા રહિયા હુંના સંપૂર્ણ ભવચક્રનું સ્વરૂપ દેખી વૈરાગ્ય પામિ છે.

તિવારે મોહાદિકે કિવારિં કિવારઈ જૈનલોકનિ જીતવા આવિ છે. પણિં વિવેકપર્વતનિં બલિ મોહાદિકની શક્તિ ચાલતી નથી. તિવારે જૈનપુર તે ઘણિં કષ્ટિ લોક પામિ છે. પણિ માનવાવાસાદિક ચ્યારે નગરિં જૈનલોક વસે છે. પણિં જૈનપુરી વસ્યા વાસ્તી તે જ કહેવાઈ. એતલિ વલી પ્રકર્ષિં પૂછિઉં જે- મામાજી! મિથ્યાતી લોકનિ મોહાદિકની ચેષ્ટા છિ. તિમ જૈનનિં પણિ મોહાદિકની ચેષ્ટા દીસે છે જે માટિ જીનબિંબ દેખી મોહે છે. સ્વાધ્યાયાદિક ઉપરિ રાગી થાઈ છે. સાધર્મિક ઉપરિં સ્નેહધરિં છે. ભલી ક્રિયાઇ પ્રીતિ પામિં છિ. ગુરૂ દેખી હર્ષિત હુઈ છે. વ્રતાતિચાર ઉપરિ દ્વેષ ધરિ છે. સામાચારી લોપનાર ઉપરિ ક્રોધ ધરિ છે. પ્રવચનના પ્રત્યની કનિં રોષ કરિ છે. કર્મનિર્જરા ઉપરિ મદ કરિ. પ્રતિજ્ઞા પાલવા [illegible] અહંકાર ધરિ છે. દિવ્યાદિક ઉપસર્ગિં વિસ્મય પામિ છે. [illegible] મનનું મલિનપણું ટાલિ છે. ઇન્દ્રિયરૂપ ધૂર્તનિં વંચઇ છે

૫ તથા ચારિત્ર ઉપરિ રાગ ધરે છે. વૈયાવચ્ચની વાંછા કરિ છે. ૫-પ્રકારિં સંતોષ પામિ છે. પ્રમાદરૂપ ચોરનિ હણે છે. સંસારભ્રમણથી ભિય જ્યઈ. સાહા આચરણથી શોક પામિ જ્યઈ. નિજ દુશ્ચરિત્રનિ નિંદે છે. જિનાજ્ઞારૂપ સ્ત્રીનઉ આરાધન ઘણું કરે છે. ઇત્યાદિક રીતિ મોહાદિની ચેષ્ટા જૈનનિં પણિ દીસે છે. તે સાંભલી વિમર્શ બોલ્યો જે–

હે પ્રકર્ષ! મોહાદિક તે બિ રીતિના છે. તે મધ્યે અપ્રશસ્તમોહાદિક મિથ્યાત્વીનિ હુઈ અનિં જૈનનિં તે પ્રશસ્ત છે તેહ પ્રશસ્તમોહાદિક તે પામિં રહ્યા હુંતા મુક્તિ નગરીઇ પમાડઈ. તથા જૈનપુરિં ચિત્તસમાધાનનામિ માંડવો. તિહાં નિસ્પૃહતાપણાઇનામિ વેદિકા. તિહા જીવપરાક્રમનામિં સિંહાસન તેહાં ચારિત્રધર્મનામિ રાજા. દાન શીલ તપ અનિં ભાવરૂપ ચ્યારઈ મુખઈ શોભતો બઇઠો છઇ. ઇત્યાદિ સાહિ દેખાડયું, એતલિં પ્રકર્ષઇ ચીતવ્યું જે–એહનો ભાવ તે એ જે અકામનિર્જરાઈ કોંક જીવનું વીર્ય તે સાત્વિકમાનસનગર. તથા મોહાદિક તે દુષ્ટ તથા ધન–પુત્ર–દેહાદિથી આત્મા તે ભિન્ન ઇત્યાદિ જાણિવું. તે વિવેકપર્વત ચતુર્વિધ સંઘ જૈનપુરના લોક. અનિં દ્વાદશાંગી તે જૈનપુર તથા ચિત્તસમાધાનાદિક તો સાહિં પ્રકટપણિં કહ્યાં છે.

તથા હિવઈ અભયદાન સુપાત્રદાન. તે રાજાનું એક મુખ જૈન લોકનિં દેખારી છે. તથા અનુકંપાદાન દેતાં નિષેધતું નથી. કન્યાદાનાદિક તો નિષેધઈ છઇ. તથા બીજું મુખ અઢાર સહસ પ્રકારિં શીલનિં જૈનનિં પલાવિ છે. તથા ત્રીજા મુખની આજ્ઞાઇ

વિવિમર્શનિં લોક તપ કરે છે ન । ગગનના ગઉછ્યા મુખતી આચાર્ય જૈનલોક અનિત્યાદિક ભાવનાદિ ભાવિ છે. યથા ગે કે નાદિ સર્વવસ્તુ અનિત્ય તથા જીવ તે એકાણી મૃત્યુ પામિ ઉપજિઈ. ઇત્યાદિ વિમર્શના વચન સાંભલી, પ્રકર્ષિ પુછિઉ એ ચારિત્રધર્મગજન તથા સિંહાસનાદિક સર્વે વખાણ્યાં. એહિ પ્રભાવિં એ સૈન્ય જૈનલોક નિત્ય આનંદી છે. મોહાદિક ઉપદ્રવતા નથી. તે સાંભલી વિમર્શઇ વી કહી, લિવિં વિમર્શ પ્રકર્ષનિં રાજાનો પરિવાર કહે છે જે—

આ રાજા સમિપિં બયઠી છે. મહારૂપપાત્ર તે વિરતિનામિ એ રાજાની સ્ત્રી મુક્તિનગરની પમાડનારી છે. તથા રાજાસમીપિ આ પાંચ પુરૂષ બયઠા છે. તે **સામાયિક**, **છેદોપસ્થાપનીય** **પરિહારવિશુદ્ધિ, સૂક્ષ્મસંપરાય** અનિં **યથાખ્યાત** નામિં પાંચે રાજાના અંગભૂત મિત્ર કહીઇ. એ પાંચે મિત્ર જૈનલોક પાપથી નિવર્ત્તાવે છે. તથા આ રાજા અગિં બયઠો તે યતિધર્મ નામઇ રાજાનો પુત્ર મહાધુરંધર છઈ.

તથા એ યતિધર્મનો પરિવાર તે આ દશ મનુષ્ય. તે પ્રથમ તો **ક્ષમા** ૧ બીજું મનુષ્ય તે **નમ્રપણું**, ત્રીજું તે સ પાણું, ચઉથું તે **નિઃસંગપણું**, પાંચમું મનુષ્ય તે **તપોયોગ** બાર મનુષ્યઇ પરિવર્યો છઈ. અનશન ૧ ઊનોદરિતા ૨ વૃત્તિ ક્ષેપ ૩ રસત્યાગ ૪ કાયક્લેશ ૫ અનઇ સંલીનપણું ૬ **બાહ્યતપ** કહીઇ. તથા દશપ્રકારઇ પ્રાયશ્ચિત ૭ ચ્યારિ પ્ર વિનય ૮ દશરીતિં વૈયાવચ્ચ ૯ એ પાંચે પ્રકારિં સજ્ઝાય

પરિપાલના કરિ છિ. તથા ઉપશમ ૧ સંવેગ ૨ નિર્વેદ ૩ અનુકંપા ૪ અનિં આસ્તિકપણું ૫ એ પાંચઇ પુરૂપઇ કરી જાણું

તથા પરહિતબુદ્ધિ, ગુણિજન ઉપરિ પક્ષપાત, પરદુઃખ નાશની ઇચ્છા, તથા અસાધ્યદોષ ઉપરિ ઉપેક્ષા એ ચ્યાર સમકિત શોભતુ છે. તથા એ સમ્યક્ત્વ વજીર પાસિ ગોરાંગી થકી છે, તે સમ્યક્ત્વની સ્ત્રી સુદૃષ્ટિનામિં કહીઇ. લિવિ એ તે મિથ્યાત્વનો જીપનાર છે. તથા એ તે દર્શનમોહનીય કર્મ ક્ષયિં તથા ઉપશમિં તથા ક્ષયોપશમિં કરી તીનરૂપ ધરિ છઇ. આ તે બોધનામિં મહામાત્ય(નામિં) રાજાનો કહીવઇ. એ ભૂત વિષય તથા વર્તમાનકાલનિ જાણિં. સર્વ જૈનલોકનિં નીતિ માર્ગ પ્રવર્તાવિ છિ. તથા એહનિ પાસિ બાહ્ડી તે જાણુપણાઇ નામ બોધનીજ સ્ત્રી કહીઇ. તથા મતિજ્ઞાન ૧ શ્રુતજ્ઞાન ૨ અવધિજ્ઞાન ૩ મનઃપર્યવજ્ઞાન ૪ અનિં કેવલજ્ઞાન ૫ એવં પાંચે તે બોધના મિત્ર કહીઇ

લિવિં એ બોધ તે જ્ઞાનસંવરણ રાજાનિં ક્ષયિ તથા ક્ષયોપશમઇ ઉપજિ. લિવિં એ પાંચે મિત્રમધ્યે શ્રુતજ્ઞાન તે સદાગમ ને તે સર્વ ચારિત્રધર્મરાજાની મર્યાદાનો કરનાર છે. અનિ જૈનલોક એ સદાગમનિ અનેક પ્રકારનિ ભક્તિ જે યોગ તથા [illegible] નિ તથા [illegible] અષ્ટપ્રકારિ લિખનાપ્રવર્તનાદિ [illegible] માનિ છે, અનિં મતિજ્ઞાનાદિ ચ્યાર મિત્ર તે મૂક છે [illegible] [illegible] અર્થ સાધી સકિ પણિં પરાર્થ સાધી ન સકિ. અનિં [illegible] સદાગમનો અહંકમાત્ર જાણી લોકિ તેહનઇ નિયમિંજ [illegible]

ઙની પરિં અનંતસંસાર જાણિવો. અનિં એ સદાગમજ મુખ્ય છઇ. જે મુઝનિં જે વિરાધસિં તે અનંતવાર ભવચક્રમધ્યે રહેતાં દુઃખ પામસે. યથા-'ઇચ્ચેઇયં દુવાલસંગં ગણિપિડગં વિરાહિત્તા તીતે કાલે અણંતા જીવા ચાઉરંતસંસારકંતારં પરિઅટ્ટિંસુ—ઇત્યાદિ સમવાયાંગ સૂત્રે નંદિસૂત્રે ચ.' એમ અનેક સ્થાનકિં સદાગમ બોલે છે. તસ્માત્ એ સદાગમની આના તે આગમ પ્રરૂપિં ભલી રીતિં આરાધની તથા જે જૈનલોક મુક્તિ-નગરીઇં પહુંચિં તે તે કેવલજ્ઞાનરૂપ જે પાંચમો મિત્ર તેહનિં બલિં. એતલિં પ્રકર્ષિં વલી પૂછિઉં જે-મામા! સંતોષરાજા હજુ નથી દેખાણો તે સ્યું? તે ઉપરિ વિમર્સિ કહ્યું જે-

આ સંયમ આગલિં ખપ્રો તે સંતોષ કહીઇ. અનિં યદ્યપિ એ સંતોષ ચારિત્રધર્મરાજાનો સેવક છે. તથાપિ પાંચેન્દ્રિયનો જય તે એ કરિ છે. અનએવ રાજાઇ સર્વ પોતાનું કટક એહનિં દીધું મર્યું. તે માટિં સંતોષ તે અતુલ પરાક્રમી છે. તે માટિં રાજા પ્રતિનાયક છે. અનિં મોહરાજા જે સપરિવારો સહિત છે તેહજ ઉપરિ. દિનિં કિંવારેકિં મોહરાજા જીપે છે અનિં કિંવારેકિં સંતોષ મોહિં જીપે છે. પણિં અનંતકાલ થયો. યુદ્ધ નિંદનિં [illegible] પણિ નથી જણાતું જે- આગલિ સ્યું એ થાસે? [illegible] એ સંતોષની [illegible] નિઃપિપાસા [illegible] [illegible] [illegible] પ્રવર્તનિં [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

પરિપાલના કરિ છિ. તથા ઉપશમ ૧ સંવેગ ૨ નિર્વેદ ૩ અનુ
કંપા ૪ અનિ આસ્તિકપણું ૫ એ પાંચઇ પુરૂષઈ કરી જણાઇ છે.

તથા પરહિતબુદ્ધિ, ગુણિજન ઉપરિ પક્ષપાત, પરદુઃખ વિ
નાશની ઇચ્છા, તથા અસાધ્યદોષ ઉપરિ ઉપેક્ષા એ ચ્યાર સ્ત્રીઇ
સમકિત શોભતુ છે. તથા એ સમ્યક્ત્વ વજીર પાસિ ગોરાંગી ન
ઘડી છે, તે સમ્યક્ત્વની સ્ત્રી સુદૃષ્ટિનામિં કહીઇ. વલિ એ વજી
તે મિથ્યાત્વનો જીપનાર છે. તથા એ તે દર્શનમોહનીય કર્મનિ
ક્ષયિં તથા ઉપશમિં તથા ક્ષયોપશમિં કરી તીનરૂપ ધરિ છઇ. તદ
આ તે બોધનામિં મહામાત્ય(નામિં) રાજાનો કહીયઇ. એ ભૂતદ
વિષ્ય તથા વર્તમાનકાલનિ જાણિ. સર્વ જૈનલોકનિ નીતિ માર્ગિ
પ્રવર્તાવિ છિ. તથા એહનિ પાસિ બયઠી તે જાણપણાઇ નારિ
બોધનીજ સ્ત્રી કહીઇ. તથા મતિજ્ઞાન ૧ શ્રુતજ્ઞાન ૨ અવધિજ્ઞાન ૩
મનઃપર્યવજ્ઞાન ૪ અનિ કેવલજ્ઞાન ૫ એવં પાંચે તે બોધના
મિત્ર કહીઇ

વલિ એ બોધ તે જ્ઞાનસંવરણ રાજાનિ ક્ષયિ તથ
ક્ષયોપશમઈ ઊપજિ. વલિ એ પાંચે મિત્રમધ્યે શ્રુતજ્ઞાન તે
સદાગમ તે તે સર્વ ચારિત્રધર્મરાજાની મર્યાદાનો કરનાર છે.
અતએવ જૈનલોક એ સદાગમનિ અનેક પ્રકારનિ ભક્તિ વડે પૂજ
તથા ઉપધાનિ તથા કાલવિનયાદિ અષ્ટપ્રકારિ લિખનવાચનાદિ
પ્રકાર માનિ છે, અનિ મતિજ્ઞાનાદિ ચ્યાર મિત્ર તે મૂક છે પોતઇ
પોતાના અર્થ સાધી સકિ પણિ પરાર્થ સાધી ન સકિ. અતએ
વ સદાગમનો અક્ષરમાત્ર જાણી લોપિં તેહનઇ નિયમિજ જમા

લની પરિં અનંતસંસાર જાણિવો. અનિં એ સદાગમજ કહીઈ છઈ. જે મુઝનિં જે વિરાધસિં તે અનંતવાર ભવચક્રમધ્યે ફેરતાં દુઃખ પામસે. યથા-'ઇચ્ચેઇયં દુવાલસંગં ગણિપિડગં વિરાહેત્તા તીતે કાલે અણંતા જીવા ચાઉરંતસંસારકંતારં પરિઅટ્ટિંસુ—ઇત્યાદિ સમવાયાંગ સૂત્રે નંદિસૂત્રે ચ.' ઇમ અનેક સ્થાનકિં સદાગમ બોલે છે. તસ્માત્ એ સદાગમની આજ્ઞા તે ઉત્તમ પુરૂષિં ભલી રીતિં આરાધવી તથા જે જૈનલોક મુક્તિનગરીઈં પહુંચિં તે તે કેવલજ્ઞાનરૂપ જે પાંચમો મિત્ર તેહનિં બલિં. એતલિં પ્રકર્ષિં વલી પૂછિઉ જે-મામા! સંતોષરાજા હજુ નથી દેખાણો તે સ્યું? તે ઉપરિ વિમર્શિં કહ્યું જે-

આ સંયમ આગલિં બઇઠો તે સંતોષ કહીઈ. અનિં યદ્યપિ એ શંતોષ ચારિત્રધર્મરાજાનો સેવક છે. તથાપિ પાંચેન્દ્રિયનો જય તે એ કરિ છે. અતએવ રાજાઇ સર્વ પોતાનું કટક એહનિં દીધું છઈ. તે માટિં સંતોષ તે અતુલ પરાક્રમી છે. તે માટિં રાજા કહિવાય છે. અનિં મોહરાજા જે સપરિવારો ચઢિઉ છે તેહજ ઉપરિ. હિવિં કિંવારેકિં મોહરાજા જીપે છે અનિં કિંવારેકિં સંતોષ પણિં જીપે છે. પણિં અનંતકાલ થયો. યુદ્ધ બિંહુનિં થાઇ છે. પણિ નથી જણાતું જે- આગલિ સ્યું એ થાસે? તથા એ સંતોષની પાસે બઇઠી તે નિઃપિપાસા અત્યજ્ઞાપણાઇ નામિ સંતોષની સ્ત્રી, એ તે રાગદ્વેષ રહિત પુરૂષનિં કરે છે. તથા લાભિં તથા અલાભિં, સુખિં તથા દુઃખિં, સુંદર તથા અસુંદર, આહારિં પણિં જૈનલોકનિં સંતુષ્ટ કરિ છિ.

પરિપાલના કરિ છિ. તથા ઉપશમ ૧ સંવેગ ૨ નિર્વેદ ૩ અનુકંપા ૪ અનિ આસ્તિકપણું ૫ એ પાંચઇ પુરૂષઇ કરી જણાઇ છે.

તથા પરહિતબુદ્ધિ, ગુણિજન ઉપરિ પક્ષપાત, પરદુઃખ છેદનાશની ઇચ્છા, તથા અસાધ્યદોષ ઉપરિ ઉપેક્ષા એ ચ્યાર ગુણે સમકિત શોભતું છે. તથા એ સમ્યક્ત્વ વજ્ર પાસિ ગોરાંગી ક્ષ ઘણી છે, તે સમ્યક્ત્વની ઓ ગુરૂષ્ટિનામિ કહીઇ. વળિ એ વજ્ર તે મિથ્યાત્વનો ઉપનાર છે. તથા એ તે દર્શનમોહનીય કર્મ ક્ષયિં તથા ઉપશમિ તથા ક્ષયોપશમિ કરી તીનરૂપ ધરિ છઇ. તદ આ તે બોધનામિ મહામાત્ય(નામિ) રાજાનો કહીયઇ. એ ભૂતભવિષ્ય તથા વર્તમાનકાલનિ જાણિં. સર્વ જૈનલોકનિ નીતિ માર્ગિ પ્રવર્ત્તાવિ છિ. તથા એહનિ પાસિ બાહિરી તે જાણપણાઇ નારિ બોધનીજ ઓ કહીઇ. તથા મતિજ્ઞાન ૧ શ્રુતજ્ઞાન ૨ અવધિજ્ઞાન ૩ મનઃપર્યવજ્ઞાન ૪ અનિ કેવલજ્ઞાન ૫ એવં પાંચે તે બોધનામ મિત્ર કહીઇ

વળિં એ બોધ તે **જ્ઞાનસંવરણ** રાજાનિ ક્ષયિ તથા ક્ષયોપશમઇ ઉપજિ. વળિ એ પાંચે મિત્રમધ્યે શ્રુતજ્ઞાન તે **સદાગમ** તે તે સર્વ ચારિત્રધર્મરાજાની મર્યાદાનો કરનાર છે. અતએવ **જૈન**લોક એ સદાગમનિ અનેક પ્રકારનિ ભક્તિ જે પોતે તથા ઉપધાનિ તથા કાલવિનયાદિ અષ્ટપ્રકારિ લિખનવાચનાદિ પ્રકાર માનિ છે, અનિ મતિજ્ઞાનાદિ ચ્યાર મિત્ર તે મૂક છે પોતે પોતાના અર્થ સાધી સકિ પણિ પરાર્થ સાધી ન સકિ. અતએવ જે સદાગમનો અક્ષરમાત્ર જાણી લોપિ તેહનઇ નિયમિજ જમા

. . વિવર્ષ ચારિત્રધર્મ રાજા, યતિધર્મ અનિં શ્રાવકધર્મ બેહુ રાજપુત્ર બોધ તે પ્રધાન રાજ્યચિંતક. સમ્યક્ત્વ તે વજીર અનિં સંતોષ તે જૈનલોકનો રખવાલો. એ સર્વ પરિવાર વખાણ્યો. વિવિં મોહાદિક જિ સર્વનિં દુઃખદાયી છે. તિમ એ રાજમંડલી તે સર્વ જીવનિં અનંત સુખની ઉપજાવનારી છે. તથા આગે કહી તે સર્વ જે ચિત્તસમાધાન માંડવા વિચિં શુભાશયાદિક બઈઠા છે તે સર્વ એ રાજાના સેવક જાણિવા. વિવઇ વિમર્શ ઇં કહ્યું જે- વત્સ! એ રાજાનું વર્ણન તથા સૈન્ય સર્વપ્રકારિ કુણ વર્ણવિ સકિ! તસ્માત્ ચાલો આપણિં સ્થાનકિ જઈઈ. તે સાંભલી પ્રકર્ષે કહ્યુંકે

. ભલું, વિવિ તિહાંથી ગાંભીર્ય ધૈર્યાદિક રથ, યશસુજાતપણાં પ્રમુખ હસ્તિ, બુદ્ધિપાટવ, ડહાપણપણાઇ, પ્રમુખ અશ્વ, ચપલપણું દાક્ષિણ્યપણાઇ. ધાયાદિક પદાતિ જે ચારિત્રધર્મ રાજાની છે. તે સર્વ જોતાં જોતાં ચાલ્યા. એતલિં પ્રકર્ષઈ કહ્યું જે-મામા! તિં તો ભલું મુઝનિ કૌતુક દેખાડયું. જે મોહરાજાનું સૈન્ય તથા ચારિત્રધર્મ રાજાનું સૈન્ય તથા ભવચક્રનું સ્વરૂપ તથા જૈનપુરનું સ્વરૂપ ઇત્યાદિ દેખાડયું. પણિ કેતલાએક દિવસ રહીં તો ભલી રીતિં વિવેક પર્વતાદિકનું સ્વરૂપ જાણીઈ. તે ઉપરિ ચ્યાર માસ તિહાં રહ્યા. જૈનપુરાદિકની સર્વ વાર્તા જાણી. વિવિં તિહાંથી પ્રકર્ષ અનિં વિમર્શ ચાલ્યા. અનુક્રમિં કુશલિં પોતાનિ મંદિરિં આવી. શુભોદય તથા વિચક્ષણ તથા બુદ્ધિ પ્રમુખનિં આવી મિલ્યા. સર્વનિં સંતુષ્ટિ થઇ. પરસ્પરિં આલિંગનાદિકિં મિલ્યાં. વિવિં

વિમર્શ ઇ અનિં પ્રકર્ષિ સર્વવાર્તા રાજ્યસ્થિત, તામસચિત્ત પ્રમુખની કરી, પછનું કહ્યું જે-

વિચક્ષણ! એ નિદ્રા તે રાગકેસરીરાજાનો પ્રધાન જે વિષયાભિલાષ, તેહની પુત્રી છે. અનિં ચારિત્રધર્મરાજાનો મુખ્ય યોધ જે સંતોષ એ નિદ્રાનો ઉપજાવ્યો છે. ઇત્યાદિક વાર્તા સાંભળી વિચક્ષણાદિક હર્ષ પામ્યા. [illegible] જે [illegible] છે તે [illegible] મદમાંસાદિક કરી નિદ્રાનિ પોષતાં એકદા પેટનાં માંસનિ [illegible] પેટનો [illegible] પ્રભુપાલિત સૂતો તે [illegible] મારી [illegible]. [illegible] એકદા [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

કેતલેએક દિનિ મુઝનિ ગુણવંત જાણી ગુરૂઇ સૂરિપદ દીધું. ઇતિ ઇત્યાદિ વિચક્ષણસૂરિનિ પણિ સર્વ પોતાની વાર્તા સાંભલી રાજા નરવાહન પ્રતિબોધ પામ્યા જે-ભગવંત એ સંસાર સર્વ અસાર છે અનિ જે એતલો સંબંધ સંભલાવી મુઝનિ ઉપકાર કીધો તે દીક્ષા પ્રસાદ કરી મુઝનિ સંપૂર્ણ પ્રસાદ કરો. ઇતિ ઇત્યાદિ રાજાના વચન સાંભલી વિચક્ષણસૂરિઇ પણિ રાજાની યોગ્યતા ભલું કરિઉ એતલિ રાજાઇ રાજ્ય દેવાનિ પુત્ર સંભાર્યો. એહવિ 'સંસારીજીવ અગૃહિતસંકેતા આગલિ કહે છઇ જે-

હે અગૃહિતસંકેતે!' માહરિં કાંઇએક પુણ્યોદય હતો, તેહિ કરી યદ્યપિ હું દેવપુંજ હતો તથાપિ રાજાઇં મુઝનિં સભામધ્યે બિઠો દેખી રાજાઈ મુઝનિ સ્નેહવાસ્તી ઉત્સંગી બિસારી સૂરિ વાર્તા પૂછી જે-હે ભગવન્! આ રિપુદારણિ પોતાની માતા વિમલમાલતી તથા સ્ત્રી જે નરસુંદરી તે કાં તે અવસ્થાઈ કરી! તે ઉપરિ ગુરૂ કહઇ છઇ જે-હે રાજન્! યદ્યપિ એ નાહરિ કુ ઉપનો. તથાપિ એહનિ મૃષાવાદ અનિ શૈલરાજ નામિ બે પાપમિત્ર છઇ, તેહના વશથી એહનિ એ થયું. તે ઉપરિ વલી રાજાઇ પૂછિઉ જે-સ્વામિ! કિમિં તે પાપમિત્ર ટલઈ? તે સાંભલી રાજા આગલિ સૂરિ વાર્તા કહઇ છઇ.

ઉજ્વલમાનસ નગરિં શુદ્ધાભિપ્રાય રાજા, તેહનિ બે સ્ત્રી એક ભલાઇ, બીજી ઉત્તમપણાઇ. તે મધ્યે પ્રથમની પુત્રી નમ્રપણાઇ, બીજીના પુત્રી સત્યપણાઇ. તે એહનિ જ પરિણમે તિવારઈ એ પાપમિત્ર ટલસે. પણિ હજી બઇ કાલ

મજ ચાલસે. તે સાંભલી વલી રાજાનિ અસાતા ઘણીએ થઈ. તથાપિ ઊતાવલિ માટઇ મુઝનિ રાજ્ય દેઈ નરવાહન રાજાઈ દીક્ષા લીધી. ગુરૂ સાથિં વિચરવા લાગા. હિવિં 'સંસારીજી કહઇ છઇ જે'-હું રાજા થયો તિમ પાપમિત્ર તો વાધવા લાગા. જગનિં તૃણ સમાન લેખવું મિથ્યા વચન તો ઘણાં બોલું. ઇમે કરતાં પુણ્યોદયિં કરી રાજ્ય પાલતાં કેતલાએક દિન વોલ્યા. એહવિં એક તપનનામિ ચક્રવર્તિ. દિગ્જય કરતો હુંતો સિદ્ધાર્થપુર ભણી આવ્યો. તિવારિં મુઝનિં પ્રધાનાદિકિં કહિઉં જે-

સ્વામી ! એ તપનચક્રવર્તિ અતુલપરાક્રમી જગન્મુખ્ય આવે છે તસ્માત્ એહનિં સન્મુખ જઇ પૂજા કરો. જિમ સર્વનિં કુશલ થાઈ. તે સાંભલી હું કાંઇએક વિચારૂં એતલિં માહરિં શૈલરાજિં સ્તબ્ધચિત્તનામિં ઓષધ ચોપડયું. તેણિં કરી મઈ કહિઉ-એ તપન માહરી આગલિ સ્યઇ લેખિ (સ્યા લેખામાં)? તુમ્હો ભીખારી છો અનિં ભય પામો છો. અનિ જો વારવાર મુઝનિં કહો છો તો તુમ્હો સન્મુખ જાઉ. હું પાછલથી આવું છું. ઇમ મૃષાવાદ હું બોલ્યો. તિવારિં પ્રધાનાદિક ઘણી ભેટ લેઇ જઇ મિલ્યા. ચક્રવર્ત્તિ માન દીધાં. કુશલવાર્ત્તા પૂછી. એતલિં કિણિંકિં પૂછિઉ જે-રિપુદારણ નાવ્યો તે સ્યું ? તે ઉપરિ પ્રધાનાદિકિં કહ્યું જે-સ્વામી હિવડાં આવે છે. એતલિ મઇ તો શૈલરાજનિં વશિં પ્રધાનાદિકનિ કહિવરાવ્યું જે-અરે અધમપુરૂષો ! તુમ્હો કેહનિં પૂછી એ તપનનિં મિલવા ગયા હતા ? તે સાંભલી પ્રધાનાદિક વિષણ્ણ થયા. એહવિં માહરો પુણ્યોદય નાહઠો. એતલિં ચક્રવર્ત્તિ માહરી વાર્ત્તા જાણી.

[illegible]

તિરિ તે [illegible] દુઃખ [illegible] ને આ સદાગમ મળ્યું છે [illegible] કે [illegible] પછી માહરી આ [illegible], [illegible] નવી નવી કર્મગુણિ [illegible] અપારી અનંતકાલ [illegible] નવિ નવિ [illegible] વિના [illegible] પ્રાયઃ [illegible] એમ નાનાવિધ ભવિ દુઃખ [illegible] નીચકુલ, વિરૂપ જન્મ, દારિદ્ર, [illegible], સ્વજનનિ અનિષ્ટપણું ઇત્યાદિ પ્રકાર [illegible]. તથા જિહ્વા[illegible] નરકપ્રયાણાદિક ઘણિ ઘાતિ. ભવિતવ્યતા મુઝ ઊપરિ પ્રસન્ન થઈ. મુઝનિ કહિઉં જે- આર્યપુત્ર! તઈ ઘણા દુઃખ ભોગવ્યા. હિવિ તું મનુષ્યગતિ નગરીઇં [illegible] પુણ્યોદય પણિ ભલું છું તિવારિં મઇ કહ્યું-ભલું. ઇસ્યઇ એહવી વાર્તા સાંભલી પ્રજ્ઞાવિશાલા બોલી જે- [illegible] મૃષાવાદ તથા અહંકારના ' એહવા ફલ અધમ છે. તસ્માત્ ઉત્તમ પુરુ- એ રિપુદારણના સંબંધથી મૃષાવાદ તથા અહંકારના ' મહા ફલ જાણી એ બિ પાપના પરિહરવા. તથા વિચક્ષણસૂરિનો સંબંધ સાંભલી જિહ્વેન્દ્રિયનો જય કરિવો. જિમ સકલ મનોરથ તથા પરમાનંદ થાઇ. સિદ્ધિ હુઇ. "

॥ ઇતિ માને મૃષાવાદે ચ રિપુદારણકથા ॥ અંક[illegible]

હિવિ 'સંસારી જીવ અગૃહીતસંકેતા આગલિ સદાગમ તથા ભવ્ય પુરુષ તથા પ્રજ્ઞાવિશાલા સાંભલતાં મનુષ્યગતિ નગરીઇ આવ્યાની વાત કહે છે.' વર્દ્ધમાનનામિ નગર. તિહાં ન્યાયાદિગુણિ કરી ધવલનામિ રાજા. તેહનિ કમલસુંદરીનામિ સ્ત્રી છે. તેહનઇ પુત્ર વિમલનામિ છઇ. હિવિ તેહજ વર્દ્ધમાન નગરિ સોમદેવ નામિ વ્યવહારિઉ મહાબુદ્ધિવંત [illegible] છે. તેહની સ્ત્રી કનકસુંદરી. તેહની કુક્ષિ ભવિતવ્યતાવશિ ગુટિકાપ્રયોગિં હું અવતર્યો. અનુક્રમિ ઉદય સંઘાતિ માહરો જન્મ થયો. પિતાઇ મહ મહોત્સવ કરી વામદેવ એહવું નામ માહરૂં દીધું. હિવિ દિનિ દિનિ સુખલાલનાઇ વાધું છું. એહવિ એકદા શ્યામવર્ણિ બિ પુરુષ અનિ પાસિ એક કુરૂપાંગિ નારી દીઠી. તે મધ્યે એકિ મુઝનિ આલિંગન દેઇ પૂછિઉ જે-વત્સ! તું અમ્હનિ ઉલખિ છિ? મિં વલિ કહ્યું-ના. એતલિ તે શોકિઉ (શોકાતુર) થયો. બોલાવ્યો જે-

મિત્ર! અસંવ્યવહારનગરથી તું સર્વત્ર ફીરઇ ફિર્યો તિવારિ હું તુઝ સમિપિં છાનો હતો. પણિ જિવારઇ સિદ્ધાર્થપુરિ તું [illegible]નામિ કહવાતો તિવારિં હું પ્રગટપણિં હતો. માહરૂં નામ મૃષાવાદ અનિ તિં મુઝસ્યું પ્રીત ઘણી કરી છે. અનિ એકદા તેં માહરી શક્તિ જે લોકમાંહિ ચાલવું તે સીખવાનિ રાગકેસરીની પુત્રી જે માયા માહરી વૃદ્ધ બહિન તે તિહાંથી હતી તે આ તેડી આવ્યો છું અનિ આ તે સ્તેયનામિ માહરો લઘુ બાંધવ છે. હિવઇ એ મૃષાવાદનું વચન સાંભલી મઇં કહ્યું જે-મિત્ર! યદ્યપિ ઉલખતો હું નથી. તથાપિ તુઝનિ દેખી માહરૂં હૃદય તથા નયન પ્રસન્ન થાય

હિવિં એકદિનિં ચંદ્રનિ મુઝ સાહમું નિહાલીનિં કહ્યું જે-હે રત્નશેખર! આ રત્નચૂડ વિદ્યા(ધર!) ચક્રવર્ત્તિ થાસેં. એતલિ મઈં વિમલસન્મુખ જોઈ કહિઉં જે-હે મિત્ર! તાહરૂં વચન મિલ્યું' તાં ઈમ કહી રહ્યાં એતલિં રત્નચૂડઈ કહ્યું જે-હિવિં મામિ રત્નશેખરઈં સુજનઈ ધર્મી તથા લક્ષણોપેત જાણી ચૂતમંજરી મુઝનિં દીધી. એતલિં અચલ તથા ચપલ તે મુઝ ઉપરિ ક્રોધ પામ્યા. પણિ બલિં મુઝ પાસિંથી સ્ત્રી ન લેવાઈ માટિં સ્ત્રી હરવાનિં તેઉણિં કાલી વિદ્યા સાધી તે મિં મુખરનામિં દૂતથી જાણી. મઈં વિચારીઉ જે-એ કધી (કયારેક) સ્ત્રીનિ લેસે તો મસીઆઈ (ભાઈ) માટિં એહોસ્યું યુદ્ધ કરતાં ભલું નહી દીસિં. તો હું ઇહાંથી સ્ત્રીનિં તેડી અન્યત્ર કિહાંએક જાઉં. તિ વિચારી હું ઇહાં ક્રીડા કરતો હતો એતલિ પાછલથી તે બિહુ પણિ આવ્યા. તે તો તુમ્હઈં પણિ દીઠા. તે મધ્યે પ્રથમનિં શક્તિ કરી હતવીર્ય કરી રખે સ્ત્રી હરી હુંસે? તે જાણી હું આવું એતલિ બીજો એ મિલ્યો. તે પણિ તિમજ હતવીર્ય કરી ઇહાં આવ્યો. હિવિં તું મહાઉપગારી છે માટિં તું પણિ તાહરો સંબંધ કહે. તે સાંભલી મઈં સર્વ વિમલનો સંબધ કહ્યો. તે સાંભલી રત્નચૂડિ હર્ષિત થઈ એક મહામૂલ્ય બહુ-ગુણોપેત મહાતેજવંત મહારત્ન આપ્યું. તિવાર પછી કેતલીએક સુખવાર્ત્તાઉ કરી રત્નચૂડઈં વિચારી કહ્યું જે-

ગઈ અષ્ટમીઈ અનેક મુનિવૃંદે પરિવર્યો આદજ પ્રાસાદનિ દ્વારિ ગંભીરસ્વરિં ધર્મદેશના ભવ્યજીવનિ દેતો દીઠો હતો. પણિ શરીરિં શ્યામ દેખીતો ભયંકર ત્રિખૂણિઉં મસ્તક ચીપડી નાસિકા લાંબી-કોટિ, લાંબૂં પેટ ઇત્યાદિરીતિ મહાકુરૂપ દેખી મઇ વિચારિઉં જે-જૂઉ ગુરુનો જેહવો વચનગુણ તેહવું રૂપ નહિ. ઇમ વિચારી હું દેહરિં ગયો. તિહાં ભગવંતની પૂજા વિધિસ્યું કરી શક્રસ્તવ બલિ-પૂજા વાજિંત્રનિર્ઘોષાદિક પણિ મઇ કર્યાં. પછી પ્રાસાદથી નીસર્યો એતલિં તે સૂરિ કનકકમલિં બઇઠો મકરધ્વજ સમાન રૂપવંત લક્ષ-ણોપેત અંગોપાંગિ વિરાજીત દેખી એ તે સૂરિ ક્ષણે કમધ્યે આહવો કિમ થયો ? વલી વિચારિઉં જે-

ગઈ અષ્ટમીઈ અનેક મુનિવૃંદે પરિવર્યો આહજ્ઝ પ્રાસાદનિં દ્વારિં ગંભીરસ્વરિં ધર્મ દેશના ભવ્યજીવનિં દેતો દીઠો હતો. પણિ શરીરિં શ્યામ દેખાતો ભયંકર ત્રિખૂણિઉં મસ્તક ચીપડી નાસિકા લાંબી-હોઠિ, લાંબૂં પેટ ઈત્યાદિરીતિ મહાકુરૂપ દેખી મઇ વિચારિઉં જે-જ્યૂઉ ગુરૂનો જેહવો વચનગુણ તેહવું રૂપ નહિ. ઈમ વિચારી હૂં દેહરિં ગયો. તિહાં ભગવંતની પૂજા વિધિસ્યું કરી શક્રસ્તવ બલિ-પૂજા વાજિંત્રનિર્ઘોષાદિક પણિ મઇ કર્યા. પછી પ્રાસાદથી નીસર્યો એતલિં તે સૂરિ કનકકમલિં બઇઠો મકરધ્વજ સમાન રૂપવંત લક્ષ-ણોપેત અંગોપાંગિ વિરાજીત દેખી એ તે સૂરિક્ષણે કમધ્યે આહવો કિમ થયો? વલી વિચારિઉં જે-

મહાતપસ્વી એહવાજ હુઇ. અનિં ચંદન ધર્માચાર્યં પણિ મુઝનિં કહ્યું હતું જે-તપસ્વી પરમાણુ પરિં સૂક્ષ્મ થઈ પર્વત પરિં મોટા થાઈ. અર્કતૂલ પરિં લઘુ થઈ ભુવન પૂગાઇ એહવું પણિ શરીર કરે ઇઃ સરિખાનિં પણિં કિંકરપણિં ગણિ કઠિન શિલામધ્યે પ્રવેશ કરિં. એક ઘટના સહસ્ર ઘટ કરિં. પંચેંદ્રિયિ સાંભલિ. સ્પર્શિ કરી સર્વ રોગ હરિં. અગ્નિજ્વાલાદિક ઉપરિં ચાલિં પણિ તે જીવનિં કિમી પિડા ન ઊપજિં ઈત્યાદિ સર્વપ્રકાર તપસ્વીનિં આશ્ચર્ય હુઈ. તઉ મોટો એ સાધુ એહવું જાણી મઈ સૂરિનિં તથા સર્વ યતીનિં પ્રત્યેકિં વાંદ્યા. યતીઇ પણિ સ્વર્ગાદિસુખનો દાયક ધર્મલાભ દીધો. તિવારપછી વૈરાગ્યની ઉત્પાદક ધર્મ દેશના દીધી. હૂં ઘણું ચિત્તમધ્યે આનંદિત થયો. અનિં **જૈન**મતનિં વિષિ ઘણું દૃઢ થયો.

હિવિં તે સૂરિઇ તો વિહાર કર્યો. પણિ કધી (કયારેક) તે સૂરિ મિલિ તો અર્થસિદ્ધિ થાઇ. તિવારિં વિમલિં રત્નચૂડનિ કહ્યું જે-ભાઇ! તે સૂરિ જો કધી (કયારેક) મિલિં તો ઇહાં તેડી આવયો. હિવિં ઇત્યાદિ વાર્ત્તા કરી ઘણાં પ્રીતિનાં વચન બોલી ચૂતમંજરીનિ પણિ પ્રેમવચનઈં બોલાવી વિમલ તિહાંથી ચાલ્યો. અનિ રત્નચૂડ તથા ચૂતમંજરી પણિ ઘણાં સ્નેહનાં વચન તથા ધર્મની સ્થિરપણાઈનાં વચન કહી ધણિક કહિં વલ્યાં.

'હિવિ સંસારીજીવ કહે છે જે- હે અગૃહીતસંકેતે! [illegible] એ વિમલિં તથા રત્નચૂડિં એતલી ધર્મની વાર્તાઉ કરી. પ્રીતિની વાર્તાઉ કરી પણિ મઝ તે વિમલનિં જે રત્નચૂડિ ચિંતામણિ [illegible] આપ્યું તે ધુતી લેવાની વાંછાઇ કિસ્યૂંએ સાંભલ્યું નહી. હિ[illegible] તિહાંથી ચાલ્યા. એતલિં મિં કહિઉં-વિમલ! એ રત્ન તે [illegible] અહિં આણિ! નાંખી દ્યો. તે ઉપરિ વિમલઈં એક સ્થાન[illegible] નાંખ્યું. ઘરિ ગયા. એતલિં મઝ જાણ્યું જે-હિવિ રત્ન લેઉં. [illegible] તિહાં જઈ રત્નનિં ઠામિં એક પત્થર મૂકી વિમલનો [illegible] [illegible] તે રત્ન લીધું. લેઇ બીજિં ઠામિ નાઠો (નાસી) [illegible] [illegible] એતલિં મિં ચિંતવ્યું જે-

[illegible] તિહાંથી રત્ન [illegible] તે ચિંતાઇ [illegible] [illegible] નહી તિહાં ગયા. એતલિં [illegible]

[illegible]

સ્તુતિ સાંભલી મહાનંદ પાંમ્યો. હિવિં રત્નચૂડઈં પણિ ભગવંતની સ્તુતિ કરી. બિહું ધર્મમિત્ર આનંદજલ ભરિં લોચનિં આલિંગન દેઈ એક સ્થાનકિં બઈઠા. હિવિં રત્નચૂડે કહ્યું જે- ભાઈ વિમલ! તું તે માહરા હૃદયમધ્યેજ છે. પણિ બિ(બ)હુદિનિં મિલ્યો. અનિં તિં તેડાવ્યો હતો જે બુધસૂરિ તે ન તેડી આવ્યો. તે વાર્ત્તા કારણ સાંભલિં હું તુઝનિં મિલી વૈતાઢ્યઈ ગયો. માતાપિતા હર્ષ પાંમ્યાં. હિવિં તેહજ દિનની પાછલી રાત્રિં મઇં દીઠું જે- રોહણી પ્રમુખ દેવીઇ મુઝનિં કહિઉ જે-

વત્સ! તાહરિં પુણ્યોદયિં કરી અમ્હઈ પ્રસન્ન થયી છું અનિ તું પણિ વિદ્યાધરચક્રવર્ત્તી થાઈસિ. તસ્માત્ અમ્હો સર્વ તાહરિં શરીરિ પ્રવેશ કરિસ્યું. અનિ આ સર્વ વિદ્યાધર પણિ તાહરિ આજ્ઞા માનવા આવ્યા છૈં' તે સાંભલી મિં વિચારિઉ જે એ વિદ્યા એ ઠકુરાઈ પુણ્યનુબંધી પુણ્ય થઈ આવિ છૈં. પણિ પુણ્યાનુબંધિ પુણ્ય તે વીતરાગનિં સેર્ખી સુવર્ણશૃંખલા સમાન છૈ અનિં માહરિં વિમલ સાથિં દીક્ષા લહી સેવાઇ ઇમ વિચારું છું. એતલિ સર્વ વિદ્યાઈ માહરિ શરીરિં પ્રવેશ કર્યો અનિ સર્વ વિદ્યાધરઈ પણિ બલાત્કારિં સૂર્યોદય થઇ હૂતિ મહારાજ્યાભિષેક કર્યો. સર્વ આનંદિત થયા. કેતલાએક દિન તો ઇમ સુખ ભોગવતાં ચાલ્યા.

એહવિ એકદા મુઝનિં સ્મરણ થયું જે-જૂઉ માહરૂં પ્રેમ દપણું જે- વિમલનું કાર્ય વીસારી મુંક્યું. તિવારપછી મઇં ઘણિ ઠામિ જોઈ બુધસૂરિ ખહલી (દેખી) કાઢી, હે વિમલ! મઇં તુમ્હારા દીક્ષાના ભાવની વાર્ત્તા કહી. અનિં કુટુંબનિં સમઝાવવાની પણ વાર્ત્તા

સ્તુતિ સાંભળી મહાનંદ પામ્યો. તિવારે રત્નચૂડઈ પણિ ભગવંતની સ્તુતિ કરી. તિહાં ધર્મમિત્ર આનંદજલ ભરિઈ લોચનિ આલિંગન દેઈ એક સ્થાનકિ બઈઠા. તિવારે રત્નચૂડ કહ્યું જે- ભાઈ વિમલ! તું તે માહરો ઉપગારી છે. પણિ તિ(વ)ારિ [illegible] મિલ્યો. અનિ તિ દેવતા હતો જે [illegible] તે ન લેઈ આવ્યો. તે વાતા શ્રવણ સાંભલિ હું તુમનિ મિલી [illegible] માતાપિતા હર્ષ પામ્યાં. તિવારે તેહનઈ દિનની પાછલી રાત્રિ [illegible] જે- દેવગુરુ પ્રમુખ દેખી મુઝનિ કહિઉ જે-

વત્સ! તાહરિ પ્રસાદિ કરી અમ્હે પ્રસન્ન થયા છું અનિ તું પણિ જિનધર્મતત્ત્વનો જાણ છે. તસ્માત્ અમ્હે સર્વ તાહરિ શરીરિ પ્રવેશ કરિસ્યું. અનિ આ સર્વ વિદ્યાધર પણિ તાહરિ આજ્ઞા માનવા આવ્યા છે તે સાંભલી તિ વિચારિઉં જે એ વિદ્યા એકકુમાર્ગ [illegible] થઈ આવિ છે. પણિ પુણ્યાનુબંધિ પુણ્ય તે વીતરાગનિ [illegible] સમાન છે અનિ માહરિ વિમલ સારિખો [illegible] વિચારું છું. એતલિ સર્વ વિદ્યાઈ માહરિ શરીરિ પ્રવેશ કર્યો અનિ સર્વ વિદ્યાધરે પણિ બલાત્કારિ [illegible] મહોત્સવપૂર્વક કીધો. સર્વ આનંદિત થયા. કેતલાએક દિન તો [illegible]

તિવારિ એહવા મુઝનિ સમરણ થયું જે- [illegible] જે- વિમલનું કાર્ય [illegible]. તિવારે [illegible] પણિ [illegible] સુધર્મ [illegible] ([illegible]) કાઢી, હે વિમલ! [illegible] દીક્ષાના ભાવની વાતો કરી. અનિ કુટુંબનિ સમઝાવવાની પણ વાતોં

કહી. તિવારિં બુધસૂરિં મુઝનિં કહિઉં જે– અમ્હો પ્રસ્તાવિં આવું છું. પણિ વિમલ પાસિં દુઃખીજનની ખોલ કરાવયો. તેહવિજ વેલિં આવીસ. એહજ વિમલના કુટુંબનિં પ્રતિબોધવાનો ઉપાય થાસે. તે સાંભલી તુઝ પાસિં હું આવ્યો. હિવિં સર્વ વાર્ત્તા સાંભલી વિમલ રત્નચૂડ તથા ચૂતમંજરી પ્રમુખનિં નગરમધ્યે તેડિં દિન બિ ચાર તાંઈં ભલીરીતિં પરહુણાગતિ કીધી. તિવારપછી રત્નચૂડ પોતાનિં ગામિં પહૂતો. અનિં વિમલ તો કર્મજાલનિં લઘુપણિં દીક્ષા ઉપરિ ઘણું રાગી થયો.

હિવિં એકદા ધવલ રાજાઇં તથા કમલસુંદરીઇં જોઉ વિમલ ઉદ્ભટ યૌવનધર થયો છે. મહાશક્તિવંત છે. તથાપિ યતીની પરિ કિસ્યુંએ સુખ વિષયાદિ વાંછતો નથી ભોગ તથા રાજ્યાદિક વાંછતો નથી. તો આપણિં વિમલનિં સમઝાવી રાજ્ય દેઈ વિષયાદિ સુખ ભોગવાવીઈં. ઇમ વિચારી વિમલનિં તેડી માતાપિતાઇં કહિઉં વત્સ! તું ઘણિં મનોરથિં ઘણિં ઉપાયિં આવ્યો છે. તો અમ્હનિં સુખ ઉપજઇ જઉ તું રાજ્ય ભોગવિ. હિવિં ઇત્યાદિક વચન માતાપિતાનાં સાંભલી વિમલ બોલ્યો.

પૂજ્યજી! વિશ્વનિં વિષિં લોકનિં દુઃખ છતિં હુંતિં જે રાજા રાજ્ય ભોગવિં તે પેટભરો કહીઈં. પણિ રાજા ન કહીઇં. તસ્માત હું હિવડાં તો મિત્રાદિકિં પરિવર્યો ગુરુનાં ઉપવનમધ્યે રહું છું. પણિ તુમ્હઇં ગામિ ગામિ મનુષ્ય મોકલી દુઃખીલોકનિ તેડાવો તે સર્વનિં સુખી કરી પછિ તુમ્હારો આદેશ કરું. તિવારિં એહવાં વિમલનાં વચન સાંભલી રાજા તથા કમલસુંદરી હર્ષ પામ્યાં. અનિં ઠામિં ઠા[illegible]

જણનો નમસ્કાર તથા ધર્મલાભ મનોવાર્ત્તાઇંજ થયો. તેણિ કરી કેણિ જાણ્યો નહી. પણિ વિમલઇં વિચારિઉં જે-એ મહારૂપવંત સૂરિ જે મુઝનિં સંસારી(ર)થી ઉદ્ધરવા વાસ્તી એવો પ્રપંચ કર્યો છે!

તિવારિં તે પુરૂષિં તેહવું શીતલ ગૃહ મૂંકી ચાલવા માંડ્યું. એ તલિ તે પુરૂષનિં કેતલાએક હસવા લાગા. કેતલાએક નિંદવા લાગા. કેતલાએક કોઢી ઇત્યાદિક વચનિં ગાલિ દેવા લાગા. તિવિ ઇત્યાદિક લોકનાં સ્વરૂપ દેખી તે પુરૂષિ ઉગતા સૂર્યની પરિં ગાંતા લોચન કરી લસ્યાથીએ હતા ભય પામિ એહવો સીંહનાદ કરી ગતિ કહ્યું જે-અરે પાપિષ્ટ! દુષ્ટાત્માઉ! તુમ્હેથીએ હું કુરૂપ હુંતો કિમ જાણો છો જે-તુમ્હે મુઝથી રેગીઆ કોઢીઆ ભૂખમર દુખી ઇ ત્યાદિ વચનિં સર્વલોકનિં નિર્ભત્સ્યા. એતલિ રાજાઇ પણિ તે સ્વરૂપ દેખી વિમલનિં કહ્યું જે-

વત્સ! એ કુણિક ગુપ્તવેષિં મહામુનીશ્વર દીસે છે. તો તેહને સ્યાઇ ન બાલિં તિવાર પહિલા આપણ એહનિં મનાવીઇ. તે ઉપરિ વિમલઇં પણિ હા કહી. એતલિ રાજા પ્રમુખ સર્વ લોકિં પુરૂષનિં પ્રણામ કરિઉ. કહિવા લાગા જે-સ્વામિ! પ્રસન્ન થઈ મૂલ રૂપ તુમ્હે દેખાડો. એતલિ રાજા પ્રમુખ જોઇ તો મહારૂપવંત તેજઇ સૂર્યસમાન. સુવર્ણકમલિ બઇઠા મુનીશ્વર દીઠા. સર્વલોક હર્ષિત થયા. તિવારિં રાજા પ્રમુખિં મુનીશ્વરનિં કુરૂપપણાની તથા સુરૂપપણાની વાર્ત્તા પૂછી. તિવારિં બુધસૂરિનિં વચનિં મધ્યસ્થપણું આદરી રાજાદિક સર્વ સાંભલિ છિ. અનિં બુધસૂરિ વાર્ત્તા કહે છે જે-

હે રાજન્! એ જે કુરૂપપણું, કોઢીપણું ઇત્યાદિક જે સ્વરૂપ દેખાડયું તે ધર્મહીન જે સંસારીજીવ તેહનું સ્વરુપ જાણિવું. જે માટિં સંસારીજીવ વિષયાદિ વસ્તુઇ પરવશ છે તે માટિં તે નિરોગી હુઈ તોહિ સરોગીજ કહીઈ અનિં સાધુ જો શ્યામ હુઈ તથાપિ શુદ્ધચિત્ત. માટઈ કનકવર્ણો કહીઇ તથા ગૃહસ્થ ભોજનિં તૃપ્ત થયો. તથાપિ વિષયાભિલાષિં અતૃપ્ત. માટઈ ભૂખ્યોજ કહીઈ. અનિં સાધુ તે સંતોષિ પૂર્ણ છે મ ટિં ભૂખ્યા હુઈ તથાપિ તૃપ્ત કહીઈ. તથા સંસારમાર્ગ ઘોર જાણીનિં પણિં નિવર્ત્તતા નથી માટિં સંસારી તે ભમેલુઆ કહીઈ. અનિં સાધુ તે નાના દેશિ વિચરિ છે તથાપિ જૈનપુર પામ્યા માટિં સુખસીલિઆજ કહીઈ. તથા સંસારી તે મિથ્યાત્વરૂપ જે કુષ્ટ તેણિં ગ્રસ્ત માટિં કોઢી કહીઈ. અનિં સાધુ તે સમ્યક્ત્વાદિકિં શુદ્ધ માંટિં કોઢી હુઈ તથાપિ મહારૂપવંત કહીઈ. ઇમિં ઇત્યાદિ બહુપ્રકારિં ધર્મદેશના દેતાં સંસારાભિમુખનું તથા સંસારવિમુખનું સ્વરૂપ કરતાં રાજા પ્રમુખ ઘણો લોક હર્ષિત થયો. ઇમિં રાજાઇ પૂછિઉં જે-સ્વામી! એ તો સંસારનું સ્વરુપ એહવું છે તો જાણતો લોકકાં નથી પ્રતિબોધ પામતો? તે ઉપરિં બુધસૂરિ વાર્ત્તા કહે છે—

એક ભવ નામિં વિશાલ ગ્રામ છે. તિહાં ભવ સ્વરૂપ નામિં એક શિવાયતન છે. તે નાના ભોજન ખાદ્યાદિક વસ્તુ તથા રત્નાદિકિં પરિપૂર્ણ છે. તિહાં સારગુરૂ નામિં મઠાધિપતિ છે. પણિં પોતાના કુટુંબનિં પોષિં નહી ઇમિં તેહનું એહવું સ્વરૂપ જાણી ધૂર્ત્તતસ્કર(ચોરો) તેહનિં મિલ્યા. તે પણિં ધૂર્ત્તનિં વશ થયો. તેણિં

—હે ધવલરાજા! તે બુધિસૂરિ તે હું ઈહાં પ્રતિબોધવા આવ્યો છું. હિવિ તે વાર્ત્તા સાંભલી રાજા પ્રમુખ ઘણો લોક પ્રતિબોધ પામ્યો. તિવારપછી રાજાઈ વિમલનિ કહિઉં—

વત્સ! તું પરમસ્નેહ પાત્ર છે: માટિ તું રાજ્ય લિઉ. તે ઉપરિ વિમલિ કહ્યું: જો તુમ્હનિ મુઝ ઉપરિ પ્રેમ હુઈ તો ધર્મ-વિઘ્નનું કરનાર રાજ્ય કાં દિઉ છો? હું તો તુમથીએ પહિલી એ દીક્ષા વાંછું છું. તે સાંભલી રાજાઈ વિમલનો ભાઈ જે કમલ તેહનિ રાજ્ય દેઈ અઠદિનતાંઈ ચૈત્યમહોત્સવ કરી રાજાઈ તથા વિમલ પ્રમુખિ દીક્ષા લીધી. 'હિવિં સંસારીજીવ કહે છે જે- હે ભદ્રે!' વિમલઈ દીક્ષા લેતાં મઈ જાણ્યું રખે મુઝનિ દીક્ષા બલિ વિમલ સેવરાવિ તે જાણી હું તિહાંથી નાઠો. એતલિ વિમલિ પણિ માહરી ખબર કરી. હું ન લાધો. તિવારિ વિમલિ ગુરુને પૂછિઉં જે—સ્વામી! તુમ્હારી દેશનાઈ કઈ કઈ સર્વવિરતિ તથા દેશવિરતિ તથા સમ્યક્ત્વ પામ્યા. પણિ વામદેવ ન સમઝ્યો તે સ્યું? તે ઉપરિ બુધસૂરિં જ્ઞાન જોઈ કહ્યું જે—

હે વિમલ! એ વામદેવ, માયા અનિ સ્તેયનિ વશિ ધર્મ નથી પામતો. પણિ શિષ્ટાભિપ્રાય રાજા તેહની સ્ત્રી શુદ્ધપણાઇ તથા બીજી પાપભીરૂપણાઇ. તે મધ્યે પ્રથમની પુત્રી સરલપણાઇ. બીજીની પુત્રી અચોરીપણાઈ. તે કન્યાનાં પાણિગ્રહણ નિર્મલચિત્ત નગરિ જઈ કરસે તિવારિ એ બિહુ પાપમનુષ્યનો સંગ તજસે. ઇત્યાદિ ગુરુનાં વચન સાંભલી વિમલિ મુઝનિ આગળી

તિવારપછી હું એકદા હટ્ટમાર્ગિ સરલ વણિગનિ મિલ્યો હું આવાઈ સરલનિ પગિ લાગો. તિવારઈ તેણિ પૂછિઉં જે-વત્સ ! એ સ્યું કરે છે ? તિવારિ મઇ કહ્યું જે-હે સરલ ! તું દેખી મુઝનિ તાત સાંભરિ છે. તે સાંભલી તેણિ મુઝનિ અપુત્રિયા-માટિ પુત્ર કરી રાખ્યો. પોતાની સ્ત્રી જે-બંધુમતી તેહનિ પણિ કહ્યું જે-આ વામદેવ આપનિ ભાગ્યઈ પુત્ર મિલ્યો છે. તે પણિ હર્ષિત થઇ, તિણિ મુઝનિ સર્વ ધન દેખાડયું. એહવિ એકદા બંધુલ નામિ સરલનો મિત્ર તે સરલને પુત્રની છઠ્ઠી જાગરણ-માટિ તેડી ગયો. તિવારિ સરલિ કહિઉં-વત્સ ! તું હાટ જાલવજે. તે ઉપરિ મઇ કહ્યું ના હું તો એકલો ભય પામું. ઇમ કહી ગૃહિ રહ્યો. સરલ તો તિહાં ગયો.

તે દિનિ રાત્રિ મધ્યે થઈ એતલિ મઇ ઊઠી હાટ જઈ ઉઘાડી રત્ન કાઢી માળિઆ ગૌપવ્યું. (સંતાડયું) એહવિ મુઝનિ ચોરીઆતે (?) ઓઝા ચોર ચૌક મિલ્યા. સરલ પણિ તિહાં આવ્યો. પૂછિઉં-વત્સ ! એ સ્યું ? તિવારિ મઇ કહ્યું-પિતાજી ! તુમ્હારઈ વિરહિ મુઝનિ રાત્રિ નિદ્રા નાવી. તિવારઈ મઇ વિચારિઉં જે-હાટિ જઈ પિતાનિ શય્યાઈ શયન કરું કદી નિદ્રા આવિ તો તે જાણી આ-ઓ એતલિ હાટ ઉઘાડું દીઠું. મઇ પૂત્કાર કર્યો. એતલિ ચોકિ-આત મુઝનઈ ઝાલ્યો. તિવારિ એ વાર્તા સાંભલી ચોકા પુરુષ ખુશ થયા. પણિ કહ્યું જે-ભલું જિહાં ધન ઘાલ્યું છે તે દીઠું છે. અનિ ચોર પણિ ઉલખ્યો છે. ઇત્યાદિક કહી ગયા. તિવારિ મઇ જાણ્યું. એ ધન દીઠું હુઈ ? તે દિનનીજ રાત્રિ ધન કાઢી લેઈ હું નાસતો

હતો, એતલિં ચોકિઆતે પકડ્યો. ચટ્ટગાદિકિં વિડંબી બાના સહિત રાજા પાસિ તેડી ગયા. રાજાં ચોરદંડ દેવારિં. એતલિં સરલિં વીનતી કરી મૂંકાવ્યો. તિવારિં ગજાઇ કહિઉ જીવતો મુકું છું. પણિ ઇહાં રહીસ. ઇમ કહી રાજાઇં મંદિરિ રાખ્યો.

એહવિં એકદા કિણેકિ વિદ્યાશક્તિ રાજભંડારથી ધન હરિઉં. (હરિઉ) તિવારિં રાજાઈં મુઝનિ પુણ્યોદય ખીણ થઈ હુંતિ ઘણી વિડંબના કરી હણ્યો. ભવિતવ્યતાઇ દીધી હતી જે કર્મરૂપ ગુટિકા તે ક્ષીણ થઇ. અનિં બીજી દીધી તે ગુટિકાવશિં હું પાપિષ્ઠનિવાસ નગરીઈં ગયો. તિહાં અનેક દુઃખ ભોગવ્યાં. તિવારપછી અનંતકાલ સ્ત્રીનિં વિષેં તથા બીજએ વિડંબનાઇં હું ભમ્યો. 'હિવિં એ સંસારીજીવની વર્ત્તા સાંભળી પ્રજ્ઞાવિશાલા ભવ્યપુરૂષાદિ સાંભલતાં બોલી. જે-જૂઠે માયાનાં તથા ચોરીનાં એહવાં અધમ ફલ છે. એતલિં વલી સંસારીજીવ બોલ્યો જે '- ઇમ મુઝનિં અનંત વિડંબના થાતિં ભવિતવ્યતા પ્રસન્ન થઇ મુઝનિં કહ્યું- આર્યપુત્ર! તિં ઘણાં દુઃખ ભોગવ્યાં. હિવિં તુઝનિં પુણ્યોદય ભલાવું છું. તું મનુજગતિ નગરીઈં જા. તિવારિં મઈ કહ્યુ- ભલું. ' હિવિં ભવ્યજીવો ! એ વામદેવનો સંબંધ સાંભલી માયા તથા ચોરી પરિહરો. અનિં બુધસૂરિનો સંબંધ સાભલી ઘ્રાણેંદ્રિયનો જય કરો. જિમ સકલ કલ્યાણ પરંપરા સિદ્ધ હુઈ.'

॥ ઇતિ માયાયાં સ્તેન્યે ચ વામદેવ-કથા ॥

'ઇતિ સંસારીજીવ અગૃહીતસંકેતા આગલિ મનુષ્યગતિ નગરીઇં આવ્યાની વાર્તા કહે છે'. આનંદપુર નગર. તિહાં કેસરી રાજા. તેહનિ સ્ત્રી જયસુંદરી છે. ઇતિ તેહજ નગરઇં હરિશેખર વ્યવહારિઉ, મહાદાનાદિગુણિ સંપૂર્ણ છે. તેહનિ સ્ત્રી બંધુમતી. તેહની કુક્ષિ ભવિતવ્યતાઇં તત્ત્વવેદ્ય કર્મગુટિકાવશિ હું અવતર્યો. અનુક્રમિં જન્મ થયો. પિતાઇં બહુ ઉત્સવ કરી માહરૂં નામ ધનશેખર એહવું દીધું. કુટુંબ સર્વ આનંદિત થયું. 'ઇતિ સંસારીજીવ કહે છે જે-

અગૃહીતસંકેતે ! ' જિમ મુઝનિ મનુષ્યગતિ નગરીઇં આવતાં ભવિતવ્યતાઇં પુણ્યોદય ભલાવ્યો હતો તિમ એક સાગર જે લોભ પણિ ભલાવ્યો હતો. ઇતિ લોભનિ વશિ જિમ જિમ હું મોટો થઉં તિમ તિમ મુઝનિ ચિત્તમધ્યે ઊપજે જે-ધન તે ભલું. ધનિ દાન-ભોગાદિ સર્વ થાઇ. તથા ધનરહિત તે તૃણ-ધૂલિ સમાન હોઇ. તસ્માત્ જેણિ તેણિ ઉપાઇ ધન ઉપાર્જિઇ. ઇમજ ચીંતવતાં હું મોટો થયો. વિદ્યા ભણ્યો. તિવારપછી મઇં પિતાની એકદા કહિઉં જે-પિતાજી ! મુઝનિ આજ્ઞા દિઉ. હું પરદેશિ જઇ વ્યાપાર કરૂં. તે સાંભલી પિતા દુઃખાતુર થઈ બોલ્યો જે-

હે પુત્ર ! તાહરિ ધન ઘણું એ છિ. તાહરિ જો દાનભોગ કર્યા જોઇઇ તઉ નિશ્ચિંતસ્યું કરિ. તે ઉપરિ હું બોલ્યો જે- પિતાજી ! અનુસંતનાઇં સંતુષ્ટિભાઈ સુખ પામિં તો એ ધનનો સ્યો આશિરો ? ભણિં મોટા થયા પછી લક્ષ્મીનો ભોગ તે જનનીભોગ સમાન જાણિવો. ઇતિ ઇત્યાદિક વચનિ પિતાનઇં તથા માતાનિ

આનંદપુર નગર કેસરી [illegible] છે. તેહ જયસુંદરી બીજી કમલસુંદરી છે. [illegible] માટિ [illegible] વાર્તા જાણી કમલસુંદરી [illegible] ગર્ભિજ [illegible]. [illegible] પાગી. તિવારિ હું [illegible] દુઃખ ધરી. પછિ [illegible] કમલસુંદરીનો [illegible] નીલકંઠ નામિં રાજા. સાર્થ સંગાતિં [illegible] આવી રાજાનિં વાર્તા કહી પુત્ર આપ્યો. રાજા પણિ [illegible]-નિષ્કંટક [illegible] પુત્રનું હરિ એહવું નામ દેઈ. તે કુમરનિં [illegible] હરિકુમરનિં [illegible] છિ.

હિવિં તે કુમર મુઝનિં આનંદપુરથી આવ્યા જાણી સ્નેહ ધરી મુઝનિ તેડવા મોકલી. તસ્માત હે મનમોહન! તું તિહાં આવિ. તે સાંભલી હું, રાજપુત્ર જે હરિકુમર તેહનિં મિલ્યો. તિણિં ઘણું આદર દેઈ આનંદપુરની વાર્ત્તા પૂછી, તે મઈં કહી, તે સાંભલી હરિકુમરિ મુઝનિં ભાઈ કરી માન્યો. હિવિં એકદા વસંતસમિ હરિકુમર મુઝ સાથિ બનિજ બહુમિત્રિ પરિવર્યો વસંતક્રીડાઈ ગયો છિ. નાનાવિનોદ જુએ છે. એહવિં એક વૃદ્ધ તાપસીઈં આશીર્વાદ દેઈ એક ચિત્રપૂતલી દેખાડી. તે રૂપ આપીનિ ગઈ. હરિકુમર તો તે ઘણું સ્તિમિત લોચનિં જોવા લાગો. એતલિ મન્મથ મિત્રઈં પૂછિઉ જે—

હે હરિકુમર! એ રૂપિ તું મોહ્યો? તે વારિં હરિકુમરિ હા કહી. તિવારિં મન્મથ પદ્મકેસર–વિભ્રમ–કપોલ પ્રમુખિ સમસ્યા

મુખની વાર્ત્તાઇ કરી તે પૂતલી વીસરી એતલિં વલી ચક્રવાકી ખી કુમરનિં પૂતલી સાંભરી. તિવારિં કુમરિં સર્પનિ વિદા દેઈ મુઝનિં સાથઈ તેડી એક લતામંદિરિં આવી સૂતો. પણિ તપ્તવેલૂમધ્યે મત્સ્યની પરિં કમલશય્યાઈ તરફડવા લાગો. હિવિં કૌતુક (થી) છાના રહ્યા હતા જે મિત્ર, તેણિં સર્વ જોયું. અનિં હું પણિ પાસઈ બઈઠો શીતલ ઉપચાર કરું છું. એતલઈ વલી મન્મથાદિકઈ વિનોદઈ વૈદ્યશાસ્ત્ર વખાણી કુમરસ્યું ઘણાંએ હાસ્ય કર્યાં. પણિ કુમર ગ્રથિલની પરિં થઈ રહિઉ. તિવારપછી કુમરિં પદ્મકેસર મિત્રસ્યું વિચારી મુઝનિં તાપસીની ખબરિં જોવા મોકલ્યો. હું નગર સન્મુખ ચલ્યો. એતલિં વિચિં તે યોગિની મિલી. મઈ પ્રણામ કરી ચિત્રપૂતલીની વાર્ત્તા પૂછી. તિવારિં તેણીઇ કહ્યું જે–

એણિં નગરિ હું ભિક્ષા ઈ ગઈ હતી તિવારઈ નીલકંઠ રાજાની શિખરિણી નામઈ સ્ત્રી ઉદ્વિગ્નસી મઇ દેખી પૂછિઉ જે આમ કાં? તારઈ તેણીઇ કહ્યું જે–પ્રાણથકી એક વલ્લભ **મયૂરમંજરી** નામિં પુત્રી. તે આજ પ્રાતઃકલની શૂન્ય થઈ રહી છિ. કાંઈ ઉત્તર પણિ દેતી નથી તિવારઇ મઇ લક્ષ જોઈ કહિઉ જે–એ કુમરીનિં કુણેક પુરૂષનિં ચિંતા છિ. એતલિં શિખરિણીઇ માહરિં ચરણઇ લાગી કહિઉં જે–સ્વામિની! એ સત્યું. જે માટિં એ મયૂરમંજરીની સખિ જે–શીલવતી તેણીઈ ઈમ કહ્યું હતું જે–હરિકુમર મિત્રવૃંદઈ પરિવરિઉ એ મયૂરમંજરીઈ દીઠો. તિવારની ઈમ થઈ રહી છિ. તિ મિષ્ય. તિવારપછી તેણીઈ મઝનિં કહઈ કંતિ એ કમ-

હે ભદ્રે! તે વાર્તા મઇ જઈ હરિકુમર આગલિ કહી પણિ કુમરનિ માની નહિ. એટલે શિખરિગુણિ જઈ નીલકંઠનિ કુમરીની વાર્તા કહી. તિવારપછી નીલકંઠરાજાઈ મહામહોત્સવે મયૂરમંજરી હરિકુમરનિં પરણાવી. હિવિં હરિકુમર તે સ્ત્રીસ્યું સુખવિલાસ ભોગવિં છિ. પણિ મુઝનિં તે ક્ષણમાત્ર દૂર મુંકિ નહી. ઇમ પરસ્પરઈ પ્રીતિ ચાલ(લે) છઇ. એહવિ મઇ વિચારિઉં જે–' રાસભ સ્વર્ગિં ગયો હુઈ અનિ તિહાંઇ દેવ સહિત ધોબી મિલિં તિમ હું રત્નદ્વીપિ રત્ન ઉપાર્જવા આવ્યો? અનિ મુઝનિ વિઘ્નકર્તા એ હરિકુમર કિહાં મિલ્યો? ઇમ વિચારી હરિકુમરથા થોડિ થોડિ વેગલો હું થાઉ અનઇ રત્ન જિમ તિમ ઉપાર્જું રત્નમુખ જોઈ હર્ષ પામ્યું. લોકનિ અવિશ્વાસઈ રાત્રિ નિદ્રાએ ન કરું. ઇમ કરતાં કે દિન વોલ્યા.

[illegible] પામ્યા. [illegible] [illegible] ત્રિણિ અકલંક [illegible] તે [illegible] માટિ [illegible] પરમગુણપાલક [illegible] [illegible] તે [illegible] નિકલંકી [illegible] પ્રતિવાદિશીનિ [illegible]. પણિ અકલંક મુઝ ઊપરિ પરમ સ્નેહ ધરિ.

તિણિ એકદા **બુધનંદન** ઉદ્યાનઇ અમ્હે ક્રીડા કરિવા ગયા હતા. તિહાં ક્રીડા કરી. એતલઈ એક **જૈન** પ્રાસાદ તિહાં દેખી મધ્યાહ્નસમયિં તિહાં જઈ અકલંક સાથઈ મિં દેવયાત્રા કરી. તિવારપછી બાહિર આવ્યા. એતલિં તે દિન તે અષ્ટમીનો હતો, માટિ ઉપવાસી અનેક સાધુ જિનયાત્રા કરી બાહિર જૂદા જૂદા બઈઠા. સિધ્ધાંતનો સજ્ઝાય કરતા દીઠા. દેખી એક યતીનઇ વાંદી અકલંક તિહાં બઈઠો. હું પણિ અકલંકના અનુરોધ, માટિ યતી પાસિ બઈઠો. હિવઈ અકલંકઈ પૂછિઉ જે-

સ્વામી! તુમ્હઇં સિ વૈરાગ્યઇ દીક્ષા લીધી? તે ઉપરિ યતિ વાર્ત્તા કહે છે. અમ્હો બિહું સાંભલુ છું. **લોકોદર** ગ્રામિ હું વસતો. એહવિં રાત્રિ પ્રદીપનક(આગ) લાગું ધૂમજ્વાલા પ્રગટ્યાં. લોગ જાગ્યા. બાલક, સ્ત્રી, અંધ પ્રમુખ કલિરવ કરિવા લાગા. ચોર તો લૂંટતા થયા. તે વેલાં માતાપુત્રાદિક કો કોહનાં ન થયાં. એહવિ એક મંત્રવાદી જાગ્યો. તેણિં ચઉરિ આવી આત્મકવચ કરી એક મંડલ આલેખી ગ્રામના લોક તેડ્યા જે-ઇહાં આવો. તુમ્હનઈ દાહ નહી થાઈ. તે સાંભલી સ્તોક લોક તિહાં ગયા. અનઇ બીજા તો ઉન્મ-

ાદિક હુંતાં તૃણ-કાષ્ટ-ધૃતાદિકઈ તે અગ્નિ શમાવવા લાગા. તે દેખી ંત્રવાદી બોલ્યો જે-

અરે લોકો ! એ અગ્નિ તો જલિં શમઈ, પણિ ઈમ ન શ. ાઈ. હિવિં તે મંત્રવાદીનું વચન કેણેકિં ન સાંભલ્યું, કેણેકિં ન ાન્યું, કેણેકિં તો નિંદ્યું. એતલિં માહરિં ગૃહિ અગ્નિ આવ્યો જાણી ાવિતવ્યતાવશિ હું મંત્રવાદીનું વાક્ય માની ઊછલીનિં મંડલ મધ્યે ાયોઃ એતલિં જેણિં લોકિં વચન ન માન્યું તે તો ભસ્મસાત્ થયા. કેવઈ તે દેખી મિં વૈરાગ્ય પામી દીક્ષા લીધી. હિવિં તે સાંભલી મકલંકિ હર્ષિત થઈ બીજા યતી પાસિં જાઇ. એતલિં મિં પૂછિઉં જે- ાઇ! એ વાર્ત્તાનો ભાવાર્થ સ્યો? તે ઉપરિ અકલંકિ મુઝનિં કહ્યું જે-

હે ધનવાહન ! ગ્રામ તે સંસાર, રાત્રિ તે મહામોહ, રાગ- રૂપ તે અગ્નિ ધૂમ તે તામસભાવ, જ્વાલા તે રાજસભાવ- ાંચ-લેશ્યા તે બાલક સ્ત્રી કલીરવ કરે છે. ઇંદ્રિય તે ચોર. ાર્મધન લૂટવા લાગા. હિવિં તિહાં મંત્રવાદી તે પરમેશ્વર. તેણિં ાુદ્ધ થઈ તીર્થરૂપ મંડલ કરી સૂત્રરેખાઇ કવચ કરી ધર્મદે- ાનારૂપ શબ્દ કરી લોક તેડ્યા. પણિ કેતલાએક કલ્યાણભાગે લોક ાે તીર્થમંડલિ જઈ ચઢ્યા. અનિ જે મૂઢ હતા તે તો પુત્ર કલ- ાાદિકનિં મોહઈ ધનાદિકનિં લોભઈ સાહમું તે અગ્નિનિં વધારતા ાુઆ. પણિ ઉપશમરૂપ જલ તે તેણિં ન માન્યું. તિવારિં તે લોક ાહ પામ્યા દેખી એ તો તીર્થમંડલ જઇ ચઢ્યો. બીજા જે લોક તેહાં આવ્યા હતા, તે તે સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક અનિં શ્રાવિક ાાણિવાં તે મધ્યે વૈરાગ્ય પામ્યા [illegible]

એ સાધ પણિ વૈરાગ પામી યતી થયા. તિવારે એ ત્રીજો સંસારી હું બોલ્યો કે—

એ સાધુ તો નઠ બોલ્યો છે, ન બોલે આપણાં કરીને કે— એ સાધુ તો ગગંજ બોલ્યો છઈ. પણિ ભાવ તું સમજતો નથી. એમ વાર્તા કરી વલી બીજા સાધુનઈ વાદી તેહનઈ પણિ અકલંકિ વૈરાગ્યકારણ પૂછિઉં. તે ઊપરિ તે પતીજ વાર્તા કહી કે—હું તો મદ્યશાલાઈ મદ્યવંત મત્તપાલક હતો. પણિ એક આચાર્યિ પ્રતિબોધ્યો હૂંતો વૈરાગ્ય પામ્યો. તે સાંભલી અકલંકિ કહિઉં કે—સ્વામી! એ વાર્તા સ્પષ્ટભાવાર્થિ કહો. તે ઊપરિ સાધુ ભાવાર્થ કહે છે—

વિવિધ**મોહ**રૂપ મદિરાઈ ભરી અનંત લોકિ પૂર્ણ **સંસાર**રૂપ મદ્યશાલા, તિહાં કિણિ **અસંવ્યવહારી** લોક તો અનંત મૂર્છિત હૂંતાજ છે. અસંખ્યાતા અસંખ્યાતા તો ભૂમિ લોટતા છઈ, આંશરિ પાડિ છિ, જિહ્વાઈ ચાટિ છઈ, ઘ્રાણિ સૂંઘઈ છઈ, ચક્ષુઈ જૂઈ છઈ, કર્ણિ સાંભલઈ છઈ પણિ કોઈનઈ એકજ વિષય, કોઈનિ ચ્યાર વિષય, કોઈનિ પંચ વિષય. એણીરીતિ મોહમદ્યવિડંબિત હૂંતા સ્ત્રીયાદિકનિ વલગતા છઈ. કોઈ નૃત્ય કરે છે. કોઈ હસે છે. કોઈ રૂદન કરે છે. એમ અનેક રીતિની ચેષ્ટાઉ કરે છે. તે મધ્યે હું પણિ તિમજ ચેષ્ટાઉ કરતો.

તિવિ કિવારેકઈ મદ્યવશિં કદર્થનાઉ પણિ વિવિધ ભોગવતો. એહવિ મુઝનિ એકદા આચાર્યિ કૃપા કરી મહાપ્રયત્નિ પ્રતિબોધ્યા. મુઝનિ આત્માનુ ઠાંયો. તિવિ તે આત્મા યતી થયા તિવારિં હું પણિ યતી થયો. પણિ અદ્યાપિ મદ્યાછાક મુઝનિ ટલ્યો નથી.

હિવિં એ દીક્ષાઇ જસ્સે. તસ્માત્ એ માહરિ વૈરાગ્યનું કારણ. હિવિં એ વાર્ત્તા સાધુ પાસિથી સાંભલતાં અકલંકનિ જાતિસ્મરણ ઊપનું. પણિ હું ન સમઝ્યો. એતલિં અકલંકિ મુઝનિ કહિઉં–

હે ઘનવાહન ! સાંભલિ. એ વાર્ત્તાનો ભાવાર્થ: મદ્યશાલા તે **સંસાર**, તિહાં અનંત મતવાલા છે. તિહાં **અષ્ટવિધકર્મ** તે મદ્ય, કષાય તે આસવ, **ઘાતિકર્મ** તે સુરા, પાત્ર તે **આઉખું**. તે મધ્યે પ્યાલા તે **શરીર**. હિવિં તેણિં મધિં મત્ત હુંતા અનેક કુચેષ્ટાઉ જીવ કરે છે.

હિવિં મદ્યશાલામધ્યે લોક તે તેર ભેદિ છે. તેમધ્યે સૂક્ષ્મ અનિં નિગોદરૂપ તે **અસંવ્યવહાર** ૧ બીજો વ્યવહારિક **વનસ્પતિ** ૨ ત્રીજો **પૃથિવ્યાતેજોવાયુઃ** ૩ ચઉથો **દ્વીંદ્રિય** ૪ પાંચ(મો) **ત્રીંદ્રિય** ૫ છઠ્ઠો **ચઉરિંદ્રિય** ૬ સાતમો **અસંજ્ઞીપંચેંદ્રિય** ૭ આઠમો **નારકી** ૮ નવમો **પંચેંદ્રિયતિર્યંચ** ૯ દશમો **સંમૂર્ચ્છિમ** તથા **ગર્ભજ મનુષ્ય** ૧૦ ઇગ્યારમો **ચતુર્નિકાયના દેવતા** ૧૧ બારમો ભેદ તે **બ્રાહ્મણ સંયત લોકા** ઇત્યર્થઃ ૧૨ અનિ તેરમો ભેદ તે **મદ્યાદિક રહિત મુક્તજીવ** ૧૩.

ભૂતલનગર તિહાં નિજમલનિચય રાજા તેહનિં મલાનુભૂતિ નામઇ સ્ત્રી. તેહેના બિ પુત્ર. એક કોવિદ બીજો બાલિશ. હિવિં કોવિદનઇ તે પૂર્વજન્મિ સદાગમસ્યું પરિચય હતો. તે માટિં આણિં ભવિં જાતિસ્મરણવશિં સદાગમનું સ્વરુપ જાણી તેસ્યું પરિચય કરી બાલિશનિ પણિ કહિઉં. પણિ બાલિશઇ ન માન્યું. હિવિં કર્મપરિણામરાજાઇ શ્રુતિ નામિં સ્વયંવરા કન્યા સંગ નામ દાસઇ સહિત મોકલી. તે કોવિદ અનઇ બાલિશનઇં પરિણાવી. તિવારંઇ તે બિહું ભાઇઇ નિજદેહ નામિં પર્વત. તિહાં મસ્તક નામિં શિખર, તિહાં કર્ણ નામિં બિહુપાસિ ઉરડા. તિહાં શ્રુતિકન્યા રાખી પણિ બાલિશઇ સંગનિ વચનઇં વીણા-વંશ-ગીતશબ્દાદિકઇ પોષવા માંડી. અનિં કોવિદઇ તે સદાગમના વચનથી વિષયાભિલાષની શ્રુતિનઇ જાણી રાખી પણિ અધમ જે સંગ-દાસ તે પરિહરિઉ. તિવારપછી કોવિદ તે અનિષ્ટશબ્દિ દ્વેષ ન પામિં. તથા ઇષ્ટશબ્દિં વિસ્મિત પણિ ન થાઇં. ઇમ બિહુનિ પ્રવર્ત્તતાં.

એકદા બિહુ જણા તુંગશિખર નામિં બાહ્યપર્વતઇં ગયા હતા. એહવિં તિહાં એક ગુફા મધ્યે કિંનરયુગલ ગાન કરતાં સાંભલી શ્રુતિવશઇં બાલિશ તિહાં ગયો એતલિં કિંનરઇ કોપઇં કરી બાલિશ હણ્યો. હિવિં તે દેખી કોવિદિ તે કર્ણેન્દ્રિય પરવશપણાનું ફલ અધમ જાણી સદાગમનિં વચનિં દીક્ષા લીધી. હિવિં ઘનવાહનરાજા આગલિ સૂરિઇં કહિઉ જે-તે કોવિદ તે હું. તસ્માત્ જે સદાગમનો પરિચય કરસે તેહનિં ભલું થાઇસે. ઇમ ગુરૂઇં કહિઉ એતલિં અકલંક મુનિઇં મુઝનિં કહિઉ જે-

જરી. તેહનિં એક લવલિકા નામિં સખી ભલાવી. સકલકલા ભ-
ણાવી. અનુક્રમિં યૌવન પામી. પણિ કોઇ પુરુષ તેહનિં યોગ્ય નહીં
માટિં મદનમંજરી પુરુષદ્વેષિણી. એ હું લવલિકા મુખિં એ વાર્ત્તા
ગઈ જાણી. ભર્ત્તારિનઇ કહિઉં તિવારિં કનકોદરિં વિચારી સ્વયંવ-
રમંડપિ સકલ વિદ્યાધર તરુણ દેખાડ્યાં. પણિ મદનમંજરીનિં કોઇ
ન રુચ્યો. એતલિં વિદ્યાધર સર્વ દ્વેષ ધરી ઊઠી ગયા. તિવારિં
રાજા વિષણ્ણ થયો. હું પણિ રુદન કરિવા લાગી એતલિં લવલિ-
કાઇ મુઝનિં કહિઉ-સ્વામીની! તું દુઃખ મ ધરિ જે વર્ત્તા હૂંસિ
તે હું પૂછી તુમ્હનિં કહીસ. ઈમ કહી આશ્વાસના કીધી.

તિવારિં તેણીજ રાત્રિં રાજાઇ સ્વપ્ન દીઠું. જે-ઋહું પુરુષ તથા
ઋહું સ્ત્રીઇ કહ્યું તું ચિંતા મ કરિ તાહરી પુત્રીનો વર મહાગુણ-
પાત્ર અમ્હઇ કર્યો છે. તિવારિં એ સ્વપ્ન દેખી રાજા જાગ્યા એતલિં
સૂર્યોદય પણિ થયો. રાજા તો નિરાકુલ થયા. તિવારિં લવલિકાઈ મ-
દનમંજરીનિં પૂછિઉ જે-સખી તું નથી વરતી તે સ્યું? તે ઉપરિ
તેણીઇ કહિઉં જે-હું જોઇનિ પરણીસ. તે વાર્ત્તા લવલિકાઈ મુઝનિ
કહી. મઈં જઈ રાજાનિં કહી તે સાંભલી રાજાઈ કહિઉં- ભલું.
તિવારપછી મદનમંજરી અનિં લવલિકા વિદ્યાબલિ સર્વત્ર જોવા
નીસર્યાં હતાં. અનેક નગરાદિક જોયાં. એતલિં ગઇ દિનિં આ
ઉદ્યાનિં તે બિહું આવ્યા હતાં.

તિવારિં એક કુમરનિં દેખી કુમારિકા મોહ પામી. વિરહાતુર
થઇ. તિવારિં લવલિકાઈ મુઝનિં વાર્ત્તા જણાવી. તિવારપછી હું
કુમરીનઈ સ્વસ્થ કરી તુમ્હ સમીપિં આવી છું. તસ્માત્ એ કુમ-

રીનું પરિભ્રમણ ભાખ્યો. તે સાંભલી કુસ્મરિ મુઝનિ પૂછી દાખવી તે સાંભલી કામકના સ્થાનકિ ગઈ. તીણિ દિનિ ચાતુર્માસાદિક લેઇ વિમાનાદિક આડંબરિં કનોદરિ આવી. મહાઉચ્છવઈં મદનમંજરી મુઝનિ પરિણાવી. તિહુંના પરિવાર હર્ષ પામ્યા. એતલિં ગજા વિ-દ્યાધર તિહાં શસ્ત્રયુદ્ધ કરિવા આવ્યા. અત્યંત સૈન્ય પણિ સજ્જ થયું. એતલિં મુઝનિં અર્ક વિદ્યાધર દેખી યોગ્ય વિચાર જાણી શાંત થઇ વંદના કરી આવી મિલ્યા સર્વનિં આનંદ થયો. તિવારિં વિદ્યાધર તે કનકોદરાદિક તે આપણિં આપણિં સ્થાનકિં ગયા. હું પણિ મદનમંજરી સાથિ અનુકૂલ સુખ ભોગવું છું.

એહવિં એકદા કુસ્મરિ સ્વપ્ન દીઠો જે- નીલ પુરુષિ તથા ... કહિઉં જે-અમ્હે પ્રતિકૂલ છું તો એ સુકુમારનું એહવી ... લેઇ જાયે છે. તે સ્વપ્ન દેખી કુસ્મરિ મુઝનિ કહિઉં. તિવારિં મઈ વિચારિઉં જે-કનકોદર પ્રમુખિ તો ચ્યાર મનુષ્ય દીઠા હતાં. અનિ કુસ્મરિં તો પાંચ મનુષ્ય દીઠાં તો સ્વપ્ન કેહનિ પામું? એમ ચિંતવી રહ્યો છું. એહવિં આહ્લાદકમંદિર ઉદ્યાનિ એકદા ધર્મરુચિ કંદ મુનીશ્વર આવ્યા. તેહ પાસિં જઇનિં હું તિહાં જઇ વાંદી બેઠો. મુનિઈં ધર્મદેશના દીધી. એતલિં તે સાંભલતાં સદા-ગમ તથા સમ્યક્ત્વ ગુણ સમીપિં આવ્યા. એતલિં વલી મુઝનિ સંતોષ થયો. તથા કુસ્મર મદનમંજરી પણિ સમ્યક્ત્વ પામ્યાં. તિવારિ મારી ચિત્તવૃત્તિ અટવી નિર્મલ તિવારિં થઈ. એતલિં મો-હાદિક તો ત્રાસ પામવા લાગા એહવિં ચરિત્રધર્મરાજાઈં બોધનિ કહિઉં જે-આ વિદ્યા કન્યા લેઈ તુમ્હે સંસારીજીવ પાસિં જાઉ.

બોધઈ કહિઉં-

રાજન્! સંગ્રામ[illegible] પામિ શાતોદય અનિ પુણ્યોદય છે. માટિં [illegible] જાણો છો. પણિ હિવઈ શ્રુતધર્મ ગોકુલો સાંભળિ સદ્ગુણગણધારી [illegible] તે પણિ ગોકુલો [illegible] ગમન [illegible] અનિ તે ગોકુલા [illegible] શ્રાવક થયા. તેતલિ [illegible] મનુષ્ય [illegible] સમિતિ આવ્યાં. તિવારિં [illegible] કેટલાક [illegible] કહિઉં – એ ગુરાર્થ છે મ.૨ માહરિ ગુરૂ નિર્મલસૂરિ કેવલી [illegible] તિહાં જઈ પૂછીસ અથવા લાગ જાણી તેહજ [illegible] પધારસ્યઈ. તે સાંભલી હું [illegible] મંદિરિં આવ્યો. મુનિ [illegible] કેવલિક [illegible] મધુરવારણપિતા [illegible] પહુતા [illegible] મુઝનિ ગમન [illegible] પરમ[illegible] આગલિ માગ્યા. તથા હું શ્રાવકધર્મ પણિ સદા[illegible] તથા સમ્યક્ત્વ [illegible] પાલું છું.

એહવિ એકદા નિર્મલસૂરિ ઉદ્યાનિ પધાર્યા. કલ્યાણ નામિ સેવકઈ વધામણી મુઝનિ કહી. તિવારિ મઈ [illegible] તેહનઈ આપ્યા. પછી મહા આડંબરિ સપરિવારિ જઈ રાજઋદ્ધિ [illegible] યથાવિધિં તે કેવલી વાંદ્યા. હિવિ નિર્મલસૂરિ કેવલી સુરનિર્મિત સુવર્ણકમલ [illegible] દેવાદિ સભામધ્યે દેશના દેવા લાગા.

મહાનુભાવો! એ ભવચક્રનગરિં જૈનધર્મ વિના શરણ નથી. જે મહિં જન્મ તો મૃત્યુદાયક, દેહ તો રોગનું કારણ, યૌવન તો જરાનું કારણ, ઇષ્ટસંયોગ તો વિયોગનું કારણ છે, સંપત્તિ તે વિપત્તિનું કારણ એમ જે જે સંસારમધ્યે સુખકારણ છે તે પરમાર્થવૃત્તિ દુઃખનાંજ ક

થયા જે પરમાત્મા તેહજ કેવલ સુખયુક્ત છે. તથા ઉપશમાદિયુક્ત હૂંતા દેહધારી પણિ સુખી સાધુ છે. તસ્માત્ સંસારથી પરાઙ્મુખ થઈ સાધુમાર્ગ આદરો. હિવિ હે ભદ્રે! તે ધર્મદેશના અમૃતપરિ મુઝનિં પરિણમી. તિવારપછી મઈ પ્રણામ કરી સંદેહ પૂછ્યો જે-સ્વામી! કનકોદરિં ચ્યાર મનુષ્ય અનિં કુલધરિં પાંચ મનુષ્ય માહરા મુખ વાસ્તી દીઠાં. તે સંદેહ ટાલો. તે ઉપરિ કેવલીઈ કહિઉ જે-

હે ગુણધારણ! એ વૃત્તાંત અતિ બહુ છે. સાવધાન થઈ સાંભલિ. ઇમ કહી અસંવ્યવહારનગરથી માંડી પૂર્વોક્ત સર્વ કથા માહરી કહી. વલી કહિઉ જે- રાજન્! ચિત્તવૃત્તિ અટવીઇં અનેક નગરઈયુક્ત અંતરંગ મહારાજ્ય છે. હિવિં તુઝનિં તથા તાહરા હિ-તાંછું જે-ચારિત્રધર્માદિક તેહનિં પરાભવી તે રાજ્ય મોહરાજાઈ દાબી લીધું. પણિ તિવારિં કર્મપરિણામ રાજા એ તાહરો વૈરી હતા. હિવિં તે અનુકૂલ થયો. તેણિ કરી કાલપરિણુતિ રાણી તથા સ્વભાવ તે કર્મપરિણામનો પ્રધાન તથા ભવિતવ્યતા જે અનાદિની તાહરી સ્ત્રી તે પણિ પ્રસન્ન થઈ. હિવિં તે ચ્યારે જણિ યદ્યપિ પુણ્યોદય ભલાવી સુખોપાર્જના કરી હતી. પણિ જિવારથી તું સ-દાગમાદિકસ્યું મિલ્યો તિવારથી એ ચ્યારિ જણિં તુઝ ઉપરિ અ-નુકૂલપણાઈ કરી પુન્નિં દેવલોકાદિના સુખ તથા મદનમંજરી આણિ તદિં મેલી. અનિં પુણ્યોદય પણિ શુભકાર્યનિ વિષિં કારણ છે. માટિ તેહનિં કર્મપરિણામાદિકિં પ્રકટ કહિવા માટિં પાંચ મનુષ્ય કુલધરનિં દેખાડ્યાં.

રત્નભવિ નરસુંદરી તથા વામદેવભવિં વિમલ તથા ધનશેખરભવિ રત્નની રાશિ તથા ધનવાહનનિ અવતારિં અકલંકનો સંગ થયો. વલી અંતરિ અંતરિં બીજાં એ રાજ્યાદિકનાં સુખ થયાં તે સર્વ પુણ્યોદયિં કરી થયાં. પણિ તઇ તે હિંસા તથા વૈશ્વાનર, મૃષાવાદ તથા શૈલરાજ, સ્તેય તથા માયા, મૈથુન તથા સાગર, મોહ તથા પરિગ્રહ, જે મહાદોષનાં કારણ તે તે ગુણવંત કરી માન્યાં. હિવિ વલી મઝ પૂછિઉ જે-સ્વામી! જે પુણ્યોદય પૂર્વઈ હતો (તો) તો મઇ વિડંબનાઉં કાં ભોગવી? તે ઉપરિ કેવલીઇં કહિઉં જે-

રાજન! સાંભલિ. અસંવ્યવહાર નગર તિહાં સંસારીજીવનામિ તું કુટુંબી હતો. તિહિં અનાદિ તું તાહરૂં અંતરંગરાજ્ય તે તાહરી ચિત્તવૃત્તિ અટવી છે. પણિ તિહાં એક મોહરાજનું સૈન્ય અનિ ચારિત્રધર્મરાજાનું સૈન્ય તે બિહું પરસ્પર વિરોધી. અનાદિનાં ચાલ્યાં આવિ છે. તથા કર્મપરિણામ તે યદ્યપિ મધ્યસ્થ છે. તથાપિ જે સૈન્ય બલવત્તર હુઇ તેહનો પક્ષ કરિં.

તિહિં તે કર્મપરિણામનિ બે પ્રધાન. એક **પુણ્યોદય** અનિ બીજો **પાપોદય** તે તાહરો પરમવૈરી માટિં જિવારિં મોહાદિકનું પ્રબલ બલ. તિવારિં તુઝનિ વિડંબનાઉ કરિં. અનિં પુણ્યોદય તે તાહરો મિત્ર હિતવાંછ માટિં મોહાદિકની કાંઇએ હીનસ્થિતિ જાણી ઉનતિ તુઝનિ ભલું કરિં. પણિ અસંવ્યવહારથી માંડી પાપોદય તે અનાદિનો તુઝ સાથિં છિ. માટિં તે રૂપ ન દેખાડ્યું. અનિં પુણ્યોદય તે કિ-વારેકિ પ્રગટે થઇ. માટઇ ભિન્નભિન્નતાઇ એ દેખાડ્યો.

અનેક દુઃખ ભોગવ્યાં, હિંસાદિકનિં તે હિત કરી માન્યાં, પુણ્યોદય ન ઉલખ્યો તે પાપોદયનો પ્રસાદ. જે માટિ તાહરી ચિત્તવૃત્તિ અ-ટવી ઉદાસી લેઈ મોહરાજનિ આપી ચારિત્રધર્મરાજા દૂર કર્યો, તાહરૂં અંતરંગ રાજ્ય સર્વ પાડી લેઈ તુઝનઈ દૂર કર્યો. તેણિં કરી સર્વ વાર્ત્તા થઇ. હિવિં ઇત્યાદિ વાર્ત્તા સાંભલી સંસારીજીવ કહે છે-હે ભદ્રે! મઇ તે નિર્મલકેવલીનિં પૂછિઉં જે-સ્વામી! તે દુષ્ટ પા-પોદય મૂઝથી હિવડાં દૂર કિમ થયો? તે ઉપરિ કેવલીઈ કહિઉં જે-

રાજન! તે પાપોદય સ્વાધીન નથી માટિ કર્મપરિણામ રાજા કાલપરિણતિરાણી, સ્વભાવ તથા ભવિતવ્યતા તુઝ ઉપરિ પ્રસન્ન થયાં. પુણ્યોદય બલાવ્યો. અનિં પાપોદય દૂર કર્યો. તથા સદાગમા-દિકસ્યું પરિચય થયો. તાહરિં તે કર્મપરિણામાદિકનિં અનુકૂલપણિં પુણ્યોદય મિલઈ થઈ આવ્યા. અનિં નંદિવર્દ્ધનાદિકનિં ભવિ વિ-વેકકેવલી તથા વિચક્ષણસૂરિ પ્રમુખનિં વચનિં તું ધર્મ ન પામ્યો. તે કર્મપરિણામાદિકનિ પ્રતિકૂલપણિં કરી પાપોદય દીપતિ થઈ આવ્યું. ઈત્યાદિ કહી કેવલીઇ કહિઉં જે-

રાજન! એ ચ્યાર તથા પાંચ મનુષ્યનો વિચાર. તસ્માત્ જે જે શુભકાર્ય થાઈ તે તે કર્મપરિણામાદિકનિં અનુકૂલપણિં તથા જે જે અધમ કાર્ય થાઈ તે તે કર્મપરિણામાદિકનિંજ પ્રતિકૂલપણિં જાણિવું. હિવિં ઇત્યાદિક કેવલીનું વાકય સાંભલી હું બોલ્યો જે-સ્વામી! જો કર્મપરિણામાદિક શુભાશુભ કરિં છે તો હું તે સ્યું

તથા ચિત્તસંતાપનું હેતુ ઇચ્છા, મનોદુઃખનું હેતુ ભોગાભિલાષ, મૃત્યુનું હેતુ જન્મ, વિયોગનું હેતુ પ્રિયસંયોગ કરવો તે નિર્વનિજ સંતાપનું હેતુ, સંગ કરવો તે ક્લેશનું હેતુ, પ્રવૃત્તિ તે દુઃખ નિવૃત્તિ તે સુખ ઇમ વિચારીઇ તો નિરીહતાકન્યા પરિણાઇ ૧

હિવિં એ દશ કન્યાઉ મિલસિં ચારિત્રધર્મરાજાના સૈન્ય પ્રભાવથી મોહાદિકનું સૈન્ય ક્ષીણ થાઇ. કર્મપરિણામરાજા પણિ ઘણીરીતઇ પ્રસન્ન થાઇ. હિવિં એ ઉપદેશ સાંભલતાં કંદમુનિં પૂછિઉં જે—સ્વામી ! એ દશ કન્યાઉ એ ગુણધારણરાજા કહીઇ પરિણમે ? તે ઉપરિ સૂરિઇ કહિઉં જે—છ માસ કેડિં પરિણસે. હિવિં તે સાંભલી હું બોલ્યો જે—ગુરુજી ! હું તો દીક્ષાગ્રહણનિં અર્થિં ઉતાવલો થયો છું અનિં તુમ્હે તો ઘણો કાલ વિલંબ કહો છો તે સ્યું ? તે ઉપરિ કેવલીઇ કહ્યું જે—

રાજન ! દ્રવ્યલિંગ તો ઘણીએ વાર તેં પણિં ધર્યાં. તસ્માત્ હું કહું છું તે માર્ગિં પ્રવર્તીસ તો તાહરિં દીક્ષાજ છે. અનિં જિવારિં સદ્બોધ જે ચારિત્રધર્મરાજાનો પ્રધાન તે વિદ્યાકન્યાનિં પરિણાવસિં તિવારિં તું સમઝીસ. તસ્માત્ જે—શ્રાવકમાર્ગ કહ્યો છે તે પાલિ. સર્વસિદ્ધિ થાશે. તે ઉપરિ મઇં કહિઉં નાથ ! મહાપ્રસાદ. ઇમ કહી કેવલીનઇં વાંદી સપરિવારો મંદિરઇં આવ્યો [illegible] શના વિચારું છું. કેવલીના [illegible] કહું છું આપણિં એકદા [illegible] સદ્બોધમંત્રી [illegible] [illegible] વિદ્યાકન્યા [illegible] તિવારપછી હું કેવલીનિં વાંદવા ગયો. વાંદી [illegible] [illegible] અનિં [illegible]

રાજન્! કર્મપરિણામ રાજા તુઝ ઉપરિ પ્રસન્ન થયો. સિંઘાકન્યા તો પરિણાવી. અનિ ચારિત્રધર્મરાજા પણિ તુઝ સમીપિ શીઘ્ર આવસે પણિ સદ્બોધ તુઝ સમીપિ જિવારિ આવ્યો તિવારિં જ્ઞાનાવરણરાજા તેહસ્યું યુદ્ધ કરતાં હાર્યાં. તે ઉપરિ જઇ મોહનિ તેણિ કહિઉં તે ઉપરિ મોહઈ ચારિત્રધર્મરાજસ્યુ મહાસંગ્રામ કર્યું. પણિ કર્મપરિણામરાજાનિં અનુકૂલપણિ પાપોદયાદિક સર્વ પ્રકાર-જર્જરિત થયા. મોહ તો નાસનાં કિહાંએક લીન થયા છે. રાગદ્વે-ષાદિ પણિ કિહાંએક જઈ પડ્યા છે.

તસમાત્ રાજન્! તે જિહાંલગિ મોહાદિક કંઈ તુઝ સમીપિ આવઇ તે સદ્બોધમંત્રીનિ વચનિ ચારિત્રધર્મરાજાના સુભટ આગલિ કરી પ્રબલ પરાક્રમઈ તેહનિ રાખજે. ઇસિ ઇત્યાદિ ધર્મ-શિક્ષા મુઝનિ કરી માસકલ્પ થઈ પૂંતિ કેવલીઇ વિહાર કર્યો. અનિ હે અગૃહીતસંકેતે! હૂં તે સર્વશિક્ષા ધારી નિજમંદિરિં આવ્યો. સદ્બોધઈ ધર્મધ્યાન-શુક્લધ્યાનરૂપ બિ સુભટ દેખાડી તેહનો આ-દર કરાવ્યો. વલી તેજઃ-પદ્મ-શુક્લલેશ્યારૂપ તીન તે પ્રથમ પુરૂષની ઉપનારીઉ દેખાડી. તેહની પણિ મઇં સેવા માંડી. એતલિ સાત્વિક-માનસનગર મધ્ય વિવેકપર્વત તે ઉપરિ જે જૈનપુર છે. તિહાંથી સર્વ શુભાશયાદિક રાજા તેડાવી સદ્બોધઇ મુઝનિ ભલાવ્યાં. ઇમ મુઝનિ સદ્બોધિ હિત કરતાં પાંચ માસ અતિક્રમ્યા. ક્ષમાદિક ક-ન્યાઉ પરિણવાનાં શુભ મુહૂર્ત્ત લીધાં. એતલિ વિષયાભિલાષિ મો-હઃ જનિ જઈ કહ્યું જે—

હિવિં સંસારીજીવ જેતલિ કન્યાઉ પરિણી એતલિ તુમ્હારૂં

સપરિવારો ક્ષય થાસિં તસ્માત્ કાંઇ ઉદ્યમ કરો. તે ઉપરિ ં આઠ(ને) કર્મપરિણામાદિકઇ કહિઉ. હિવડાં તો સંસારીજીવ૦ થયો છે. તસ્માત્ મૌન કરી રહો તે ઉપરિ તે મોહાદિક તો ગલી ગયા. હિવિં મઇ વિચારિઉ જે–એ ક્ષમાદિક કન્યાઉ ચારિત્ર આદરું. એતલિં ભવિતવ્યતાવશિં સદ્બોધ મુઝથી દૂર તિવારિં મઇ ચીંતવ્યું જે– આહવી મદનમંજરી મૂંકી કિમ લેવાઈ? બહુકાલતાંઈ કુણિ કદર્થના ખમાઈ? તસ્માત્ હિવડ સુખવિષયાદિક ભોગવું. પછિ ચારિત્ર લેઉ. ઇમ કુવિકલ્પ વિ છું. એતલિ વલી સદ્બોધ મુઝ સમીપિ આવી કહિઉ જે–

અરે મિત્ર! એ તઇ સ્યું ચીંતવ્યું? પાપરૂપ જે વેતાલ મનોયોગાદિક તેણિં તુઝનિં પરિણવાનું વિઘ્ન કર્યું. હિવિં કલ્યા ઉપદેશ દેઇ માહરું ચિત્ત રંજવી ચિત્તસમાધાનમંડપિં તેડી ચા ધર્મરાજાનું સૈન્ય દેખાડયું. તે પણિ સર્વ મુઝનિં મલા આદ આવી મિલ્યા. મોહાદિક સર્વ નાઠા. માહરી ચિત્તવૃત્તિ અટ શુદ્ધ થઈ. એતલિં સદ્બોધઇ દશે કન્યાઉનિં અણી મુઝસ્યું વિવા આરંભો. તિહાં પ્રથમ આઠ પ્રવચન માતાઉ તેડી મુઝનિં કહિઉ જે·

આ તે ઇર્યાસમિતિ.– જૈનલોકનિં યુગમાત્રદષ્ટિં માર્ગ જો- વરાવી. બીજી તે ભાષાસમિતિ–પથ્ય મિત સત્ય વચન બોલાવિં. ત્રીજી તે શુદ્ધ આહાર લેવરાવિં તે એષણાસમિતિ કહીઇ ચઉથી તે આદાનનિક્ષેપણાસમિતિ જે પાત્રાદિક પ્રમાર્જનાઇ લેવરાવિં. પાંચમી પારિષ્ઠાપનિકાસમિતિ યથાવિધિં આહાર–મલાદિક જૈનપુર- ના લોક પાસિં પરિઠવાવઇ. છઠી તે મનોગુપ્તિ મનઃસ્થિર કરાવિં.

સાતમી તે વચનગુપ્તિ કારણ વિના મૌનજ કરાવિં વચનના દોષ છંડાવિં. અનિં આઠમી કાયગુપ્તિ દેહનિં નિશ્ચલ રખાવિં. હિવિં પ્રથમદિનિં તે આઠે માતાઉ સદ્બોધઈં મુઝપાસિં પૂજાવી.

તિવારપછી ઉત્કૃષ્ટવીર્યરૂપ કુંડ ધર્મરૂપ દીપ્ર અગ્નિઇં પ્રકટ કર્યું. તિવારપછી તેજઃ-પદ્મ-શુકલરૂપ લેસ્યા પાસિં મુઝનિં સ્નાન-વિલેપના-લંકાર-પરિધાનાદિક કરાવ્યાં. તિવારપછી સદ્બોધ તેહજ પુરોહિત થઈ આવ્યો. કર્મરૂપ સમિધ હોમવા માંડ્યા. ભાવનારૂપ આહુતિ કરવા માંડી. કુવાસનારૂપ લાજાંજલિઉં પ્રવર્ત્તી. તિવારપછી સદાગમરૂપ નિમિત્તિઇં સુંદર વૃષલગ્નાંશઈં ક્ષમાકન્યા પરિણાવી. શુભપરિણામાદિક પરમાનંદ પામ્યા મહામહોત્સવ થયો. મંગલ ગવાણાં. હિવિં હે ભદ્રે! તેહજ લગ્નાંશઈં દયાદિક આઠ કન્યાઉ પણિં પરિણાવી જીવવીર્યરૂપ આસનિં બઇઠો. ચારિત્રધર્માદિક સર્વ હર્ષિત થયા.

હિવિં વિદ્યાના પાણિગ્રહણથી મોહ લીન થયો. પણિ દગ્ધરજ્જુ સમાન રહ્યો. અનઈ ક્ષમાદિકના પાણિગ્રહણથી વૈશ્વાનરાદિક પાપોદયિં સહિત નષ્ટ થયા. એતલિં ધૃતિ-શ્રદ્ધાદિક પણિ મુઝનિં આવી મિલ્યાં. એહવિં નિર્મલસૂરિ પધાર્યા. તિવારિં મઈં તિહાં જઈ વાંદી દીક્ષા માગી. તે ઉપરિ સૂરિઇં કહિઉં- હે રાજન! યદ્યપિ તુઝનિં ભાવદીક્ષા છે. તથાપિ વ્યવહાર તે બલવત્તર, માટિ દ્રવ્ય-દીક્ષા દીજઈ છે ઈમ કહી મુઝનિં વાધાર્ઈ આપિં દીક્ષા દીધી. મદનમંજરી કુલધર પ્રમુખઈ પણિ દીક્ષા લીધી. માહરૂં રાજ્ય તો માહરા પુત્રનિં મઇં દીક્ષા લેતી વેલાંઇ દીધું.

તથા સુલલિતા અગ્રજ હુંતી અગૃહીતસંકેતા કહિતાણી પણિ જઉ સદાગમ ઉપરિ ભક્તિ કરી સાંભલવાનો આદર મંડ્યો નહી તઉ સર્વસિદ્ધિ થઈ. તિમ અસમઝ હુંતા આદર કરી જઉ સિદ્ધાંત સાંભલિ જ્ઞાનની ભક્તિ કરિ જ્ઞાનવંતનો વિનય કરિ તઉ સકલ-સિદ્ધિ હુઈ.

તથા પરાપર જન્મ તે નવનવા વેષ, વિમાન–ભવનાદિક તે વિવિધરૂપ તથા કૂટનટસમાન તે કુટુંબ જાણિવું. પરમાર્થવૃત્તિ તે આત્મદ્રવ્યજ સત્ય છે. મનુષ્યાદિ પર્યાયિ ભિન્ન ભિન્ન નામમાલા તે વિવેકિ પુરુષનિ કૃત્રિમજ લાગે છે. તથા ભવપ્રપંચ તે લોક-સ્થિતિ કર્મપરિણામ કાલપરિણતિ સ્વભાવ ભવિતવ્યતા નિજયો·

શુદ્ધિપત્રક–

પૃષ્ઠ	પંક્તિ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ	પૃષ્ઠ	પંક્તિ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
				૪૨	૧૮	(ને)	(ણે)
૧	૨	[illegible]	[illegible]	૪૨	૬	[illegible]	[illegible]
૧	૮	[illegible]	[illegible]	૫૩	૧	[illegible]	[illegible]
૪	૩	[illegible]	[illegible]	૫૩	૧૩	[illegible]	[illegible]
૫	૫	[illegible]	[illegible]	૬૧	૩	પુ	પુષ
૫	૨૨	[illegible]	[illegible]	૬૩	૧	[illegible]	[illegible]
૭	૨	[illegible]	[illegible]	૬૭	૨	[illegible]	[illegible]
૭	૧૨	[illegible]	[illegible]	૭૦	૨૦	[illegible]	[illegible]
		[illegible]		૭૧	૫	[illegible]	[illegible]
		[illegible]		૭૧	૧૨	[illegible]	[illegible]
૮	૩	[illegible]	[illegible]	૭૬	૧૧	[illegible]	[illegible]
૧૦	૨૨	[illegible]	[illegible]	૭૬	૨૬	[illegible]	[illegible]
૧૨	૩	[illegible]	[illegible]	૭૭	૨૦	[illegible]	[illegible]
૧૪	૩	[illegible]	[illegible]	૭૭	૨૨	[illegible]	[illegible]
		[illegible]		૭૮	૭	[illegible]	[illegible]
૧૪	૫	[illegible]	[illegible]	૭૮	૧૩	[illegible]	[illegible]
૧૯	૧૧	[illegible]	[illegible]	૭૮	૧૪	[illegible]	[illegible]
૨૧	૫	[illegible]	[illegible]	૭૮	૧૮	[illegible]	[illegible]
૨૦	૧૮	[illegible]	[illegible]	૭૮	૧૯	[illegible]	[illegible]
૨૮	૬	[illegible]	[illegible]	૮૧	૧	[illegible]	[illegible]
૩૦	૧૦	[illegible]	[illegible]	૮૨	૧૦	[illegible]	[illegible]
૩૩	૧૦	[illegible]	[illegible]	૮૪	૬	[illegible]	[illegible]
૩૮	૨૨	[illegible]		૮૮	૬	[illegible]	[illegible]
૩૫	૧૦	[illegible]	[illegible]	૮૮	૧૪	[illegible]	[illegible]
૪૦	૧૪	[illegible]	[illegible]	૮૮	૧૫	[illegible]	[illegible]
૪૦	૨૦	[illegible]	[illegible]	૮૯	૧૮	[illegible]	[illegible]

પૃષ્ઠ	પંક્તિ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ	પૃષ્ઠ	પંક્તિ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૯૦	૧૯	ઉપધનિ	ઉપધાનિ	૧૧૨	૨૧	કુગુણરૂપ	ગુણરૂપ
૯૨	૧૨	ઇાયાદિક	ઇત્યાદિક	૧૧૩	૧૬	નિજસાધુતા	નિજસાધુતા
૯૩	૧૦	કુકુંબીનિ	કુટુંબીનિ	૧૧૪	૨૧	ધાણ	ઘાણુ
૯૩	૧૧	બાધી	બાંધી	૧૧૬	૨૧	ગણભમા	ગણભંમા
૯૩	૧૪-૧૫	જિંઘ્ઙા	જિહ્વા	૧૧૭	૫	ક્ષુધ	ખુધ
૯૬	૧૫	વાર્તા સાભળી	વાર્તા સાં.	૧૧૯	૨	માતી	માની
૯૭	૮	મહ	મહા	૧૨૬	૩	મહમાહોત્સવે	મહામહોત્સવે
૯૮	૭	ચેરી	ચોરી	૧૨૮	૩	ધાઈ	ક્ષુધાઇ
૯૮	૮	કુકુંબસોફિ	કુટુંબસોફિ	૧૨૮	૧૪	તાદિ	ઘૃતાદિ
૧૦૦	૯	પરિ	પરિ	૧૩૧	૩	આધર્મ	અધમ
૧૦૦	૧૭	ધીડા	ક્રીડા	૧૩૨	૧૭	મુક્ત નગરીઇ	મુક્તિ ન.
૧૦૧	૧	ચંદનિ	ચંદનિ	૧૩૫	૨	સાર્દૂલ	શાર્દૂલ
૧૦૨	૯	સાહમી	સાહમ્મી	૧૫૩	૨૧	સુદર	સુંદર
૧૦૩	૧૮	સુગિનિ	સુગિનિ	૧૫૪	૧૯	કસહ	કસાહ
૧૦૪	૧૭	વિચગિઉ	વિગારિઉ	૧૬૨	૧	વામદેજવિ	વામદેવજવિ
૧૧૨	૩	ર્તાનિ	ધૂર્તાનિ	૧૭૧	૧૮	શાખ	શાખ
૧૧૨	૮	મા	માતિ	૧૭૭	૧૨	ઓગળિા	ઓગળિાં
૧૧૨	૧૨	ધાર્ઈ	[illegible]	૧૭૮	૧૧	બાવિત્થઇ	બાવિત્થઇ
[illegible]	૧૭	ઇમિ	ઇમિ	૧૭૯	૫	ઉચ્યાનિ	ઉદ્યાનિ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	૧૮૭	૧૯	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	૧૮૮	૧૯	[illegible]	[illegible]